

TÜRKİYE SATRANÇ FEDERASYONU YAYINIDIR.

mavikale

EYLÜL 2020 • SAYI: 43 ISSN: 1309-1166

2020 AVRUPA YAŞ GRUPLARI 14 YAŞ İKİNCİSİ WCM GÜLENAY AYDIN

 TÜRKİYE VE AZERBAYCAN DOSTLUK MAÇINDA BİR ARAYA GELDİ

 20 TEMMUZ DÜNYA SATRANÇ GÜNÜ COŞKUYLA KUTLANDI

 200'Ü AŞKIN SPORCU ONLINE KAMPTA BİR ARAYA GELDİ

Türkiye için, **gelecek** için
Türk satrancının yanındayız.

SPORTOTO
TEŞKİLAT BAŞKANLIĞI

Gülkız Tulay
Başkan
gulkiztulay@tsf.org.tr

Başlarken

SATRANÇ, AZMİN, İNANMANIN VE BAŞARMANIN ADIDIR

Sevgili Dostlarım,

Türkiye'nin en büyük spor ailesi olarak, pandemi nedeniyle sosyal mesafeye dikkat ettiğimiz bu günlerde, Türkiye'ye örnek olacak etkinlikleri, organizasyonları ve özel gün kutlamalarını başarıyla gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz.

Türkiye Satranç Federasyonu olarak Dünya Satranç Günü'nü de özel bir organizasyon ile kutladık. "Maske, Mesafe ve Hijyen" diyerek özel bir etkinliğe imza attık. Gençlik ve Spor Bakanı Dr. Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun katılımıyla "Maskeni Tak, Mesafeni Koru, Hamleni Yap" sloganıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda gerçekleşen etkinlik, oldukça keyifli geçti. Kadın Büyükustamız(WGM) Kübra Öztürk'ün, 18 sporcuya karşı simultane gösteri maçı izleyiciler tarafından ilgiyle takip edildi.

2019 Türkiye Şampiyonu Büyükustamız Vahap Şanal'ın ise dünya yıldızlarından GM Shakriyar Mamedyarov ile olan heyecan dolu karşılaşmaları ilgi ile takip edildi. Bu tür karşılaşmalar pandemi sürecinde sporcularımızın gelişimi, maç eksikliklerinin giderilmesi açısından çok değerli.

Satrançta etkinliklerimiz de hız kesmiyor. İlklere imza atmaya bu süreçte de devam ettik. Salgın nedeniyle dijital olarak gerçekleştirdiğimiz "Türkiye Küçükler ve Yıldızlar Milli Takım Havuzu Genel Kampı"nda geleceğin milli satranç takımlarını oluşturacak 7-18 yaş arasındaki 216 altyapı sporcularını bir araya getirdik. Dijital kampımıza katılımdan, gösterilen ilgiden, alt yapı sporcularımızın istek, hırs ve motivasyonlarından mutlu olduk. Bu kadar komplike bir kampı dijital platformda gerçekleştirmek çok zor bir işti. Başarıyla tamamlamaktan, satranç sporuna ara vermeden devam etmekten mutluyuz. Gelecek için umut doluyuz. Her gün kampa dahil olmaya, genç sporcularımızın heyecanına ortak olmaya çalıştık. Çocuklarımızın satranç aşkı, bu spora karşı duyduğu sevgi ve istek bizi ziyadesi ile memnun etti.

FIDE Online Satranç Olimpiyatları öncesinde kardeş ülke Azerbaycan ile bir araya geldik. Türkiye ve Azerbaycan arasındaki kadim dostluğu bir kez daha satranç masasına taşıdık. Sporcularımız için verimli geçen turnuvamızın açılışını Sayın Bakanımız Dr. Mehmet Muharrem Kasapoğlu ve Azerbaycan Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Azad Rahimov gerçekleştirdi. İki Bakanımıza da satranç sporuna ve iki ülke arasındaki dostluğa verdikleri önem için teşekkürlerimizi sunarız.

FIDE Online Olimpiyatında D grubunu zirvede tamamlayan Milli takımımız bir üst klasmana yükselerek yüreğimizi gururla kabarttı. D ve C grubunda ülkemizi temsil eden kaptanlığını Uluslararası Ustamız Oğulcan Kanmazalp'in üstlendiği Milli takım sporcularımız GM Dragan Solak'a, GM Vahap Şanal'a, IM Ekaterina Atalık'a, WGM Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu'na, IM Cem Kaan Gökerkan'a, WIM Sıla Çağlar'a, GM Emre Can'a, GM Cemil Can Ali Marandi'ye, WGM Kübra Öztürk Örenli'ye, IM Deniz Özen'e, WFM Ece Özbay'a teşekkür eder, Olimpiyatı birincilikle tamamlayan Rusya ve Hindistan takımlarını da yürekten tebrik ederim.

Avrupa Satranç Birliği (ECU)'nun düzenlediği Avrupa Online Yaş Grupları Satranç Şampiyonası'nda önemli bir başarı elde ettik. 23 sporcumuzun hamle yaptığı turnuvada, 14 yaş kızlar kategorisinde WCM Gülenay Aydın ikinci oldu. Tebrikler Gülenay, başarıların daim olsun! Turnuvada bizlere ev sahipliği yapan, sporcularımızı ve hakemlerimizi ağırlayan ve her türlü imkanı sağlayan İzmir İstek Okulları'na, Karadeniz Eğitim, Kültür ve Çevre Koruma Vakfı'na, Bursa Büyükşehir Belediyespor Kulübü'ne ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Kıymetli Ailem,

Satranç tutkudur, satranç mücadeledir. 64 karede yaşanan en güzel heyecanların, inanmanın, başarmanın adıdır. Ve biz bu sporun ruhuyla birlikte sevinen, birlikte mutlu olan, en zor zamanları birlikte paylaşarak daha da büyüyen kocaman bir aileyiz. Ülkemize gurur veren başarılarla, aydınlık bir gelecek için atılan doğru hamlelerle dolu nice güzel yıllarımız olsun...

UNESCO tarafından 20 Temmuz 1966'da ilan edilen Dünya Satranç Günü'nün 54. yıl dönümü kutlu olsun.

Sunuş

IA Fatma Yılmaz
Yayın Kurulu Başkanı
fyakademi@gmail.com

EN GÜZEL GÜNLERE, EN BAŞARILI ORGANİZASYONLARA...

Değerli Mavikale okuyucuları,
Bir önceki sayımızda “Sağlık olsun, gerisini biz halle-deriz!” demiştim, tam olarak değilse de 42. Sayıyı kapsayan üç aylık döneme göre 43. sayıya geldiğimiz bu günlerde nispeten daha sağlıklı günler yaşadığımız, sağlık önlemlerinin kısmen azaldığı ve daha sağlıklı günler yaşayacağımıza olan inancımızın arttığı bir üç ayı geride bıraktık.
Bazı dönemler vardır, sürecin dışına çıkmak, iyiden, güzelden yana olan inancımızı yenilemek, yeniden güçlendiğimizi hissetmek isteriz. İşte 42. sayıdan 43. sayıya ulaştığımız, deyim yerindeyse ölümü görüp sıtmaya razı olduğumuz bu dönemde Gençlik ve Spor Bakanımız Mehmet Muharrem Kasapoğlu’nun, TSF Başkanımız Gülkız Tulay’ın, TSF yöneticilerimizin, satrançseverlerimizin, bir TSF organizasyonu olan 20 Temmuz 2020 Dünya Satranç Günü kutlamaları kapsamında, WGM Kübra Öztürk’ün sunduğu çoklu gösteride bir araya gelmeleri satranç aşkını yeniden tetiklemesi, satranç taşlarına dokunmanın heyecanını yaşatması bakımından çok önemliydi. İşte hepimize heyecan veren, aylar sonra, sanal ortamın dışında, satranç taşlarına dokunarak yaptığımız bu organizasyonun haberini WGM Kübra Öztürk okuyucularımız için kaleme aldı.
Evet, kısmi olarak rahatlamış olsak da tedbiri elden bırakmamak gerekiyordu, bu nedenle de bu dönemdeki organizasyonların geneli gibi yaş grupları satranç kampları da uzaktan eğitim şeklinde yapıldı ve bu çalışmaların haberini Başantrenör IM Yakup Erturan bizler için yazdı.
Bu dönemin uluslararası turnuvalarından Avrupa Online Yaş Grupları Turnuvasının haberini FA Aylin İbişoğlu sayfalarımıza taşırken, turnuvadan seçtiği maçların analizleriyle bu habere renk katan FM Tarık Selbes, Azerbaycan – Türkiye Dostluk maçını da okuyucularımız için kaleme aldı.
Yine bu dönemde Olimpiyatlar da sanal ortamda oynanmaktan nasibini aldı ve bu organizasyonun, FIDE Online Satranç Olimpiyatının, haberini FM Yasin Emrah Yağız bizler için yazarken GM Vahap Sanal- GM Shakhriyar Mamedyarov hazırlık maçlarının haberini GM Şanal sayfalarımıza taşıdı.
Yaz dönemi ülkemiz için lig karşılaşmaları ve açık turnuvalarıyla adeta turnuva cennetiyken sürece bağlı olarak bu yıl bu yarışmaların yapılamaması beraberinde dergimiz açısından da haber azlığını gündeme getirmiş olsa da sağ olsunlar eğitim ve sanat konularında sürekli yazan yazarlarımız bu açığı okunası yazılarıyla kapattılar. Bu kapsamdaki eğitim yazılarımızdan Piyonların Değeri’ni WGM Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu kaleme alırken, IA Müslim Ersoy Satranç Tahtasında Simetri ve Asimetri başlıklı çevirisiyle ilginç yazı dizisine devam ediyor.
Söyleşe Söyleşe ve Ustaca’da konuğum olan FM Alper Efe Ataman bildiğimiz bilmediğimiz yönleriyle okuyucularımızla buluşurken, Başhakemin Teknik Hazırlığı yazı dizisinin üçüncüsünü IA Tahsin Aktar kendine özgü anlatımıyla bizler için hazırladı.
İlk sayımızdan günümüze daimi yazarlarımızdan Prof. Dr. Ergin Çiftçi Satranç ve Sanat köşesinde Satranç Oyuncusu filmini tanıtırken, Kazancı Bulun köşesinde de Satranç Oyuncusu filminden esinlenerek, satranç otomatı Türk’ün maçlarından oluşturduğu konumlarla çıkıyor okuyucularının karşısına.
Dergimizin sonunda ise İlker Pazarcıoğlu “Satranca Bazı Katkıları” başlıklı yazısıyla 42. sayımızda okuyucuları ile buluşturduğu Petrosian’ı tanıtmaya kaldığı yerden devam ediyor.
Değerli okuyucularımız,
Hani Nazım,
“En güzel deniz, henüz gidilmemiş olandır.
En güzel çocuk, henüz büyümedi.
En güzel günlerimiz, henüz yaşamadıklarımız.
der ya bizler de en güzel turnuvaları yapamadığımız bir mevsimi geride bırakmış olsak da en güzel günleri yaşayacağımıza olan inancımızla iyi okumalar diliyoruz.

BU SAYIDA

BAŞLARKEN:
SATRANÇ, AZMİN, İNANMANIN VE BAŞARMANIN ADIDIR 1

SUNUŞ:
EN GÜZEL GÜNLERE, EN BAŞARILI ORGANİZASYONLARA... 2

20 TEMMUZ 2020 DÜNYA SATRANÇ GÜNÜ 4

GM ŞANAL VE GM MAMEDYAROV
HEYECAN DOLU KARŞILAŞMALARA İMZA ATTI 6

TÜRKİYE KÜÇÜKLER VE YILDIZLAR MİLLİ TAKIM HAVUZU GENEL KAMPI ONLINE OLARAK 200'Ü AŞKIN SPORCUNUN KATILIMIYLA DÜZENLENDİ 8

GÜLENAY AYDIN
AVRUPA ONLINE YAŞ GRUPLARINDA İKİNCİ OLDU 12

AZERBAYCAN – TÜRKİYE DOSTLUK MAÇI 16

FIDE ONLINE SATRANÇ OLİMPİYATI’NI RUSYA VE HİNDİSTAN KAZANDI! 20

PİYONLARIN DEĞERİ 26

KURALLARA DAİR
BAŞHAKEMİN TEKNİK HAZIRLIĞI -3 32

SATRANÇ TAHTASINDA
SİMETRİ VE ASİMETRİ 36

KAZANCI BULUN
KAZANCI GÖRME VE HESAPLAMA 43

SÖYLEŞE SÖYLEŞE
SPORCU, YAZAR, YAYINCI
FM ALPER EFE ATAMAN 44

USTACA 53

SATRANÇ VE SANAT
SATRANÇ OYUNCUSU
MUHTEŞEM SATRANÇ OTOMATI: TÜRK 54

DOĞRU HAMLE
PETROSIAN’IN SATRANCA BAZI KATKILARI 62

YAYININ ADI: Mavikale
Yıl: 12 • Sayı: 43 • Eylül 2020
ISSN: 1309-1166

İMTİYAZ SAHİBİ
Türkiye Satranç Federasyonu Adına
Gülkız Tulay

Yayın Kurulu Başkanı
IA Fatma Yılmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Aşkın Keleş

Haber Koordinatörü
Burçin Üre

Yayın Kurulu
IA Fatma Yılmaz
Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Hür Yasin
Alper Aydın
FM Tarık Selbes
M. Anıl Şengün
İbrahim Ege Bulduk
Deniz Coşgun
Deniz Seyhanoğlu
IA Müslim Ersoy

Görsel Yönetmen
Kasım Halis / www.medyatime.gen.tr

Yayın Türü/Aralığı
Yerel Süreli / Üç aylık

Yönetim Yeri
Türkiye Satranç Federasyonu
Şehit Yaşar Akansel Sokak
Özgürler İş Merkezi No:3 Kat:6
Ulus-Ankara
Tel: 0312 309 75 94
Faks: 0312 310 96 20
mavikale@tsf.org.tr

Mavikale dergisi, Türkiye Satranç Federasyonu tarafından yayımlanmaktadır. Dergide yer alan yazı, röportaj, fotoğraf, illüstrasyon, grafik v.s. gibi malzemeler izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden yayımlanamaz.

20 TEMMUZ 2020 DÜNYA SATRANÇ GÜNÜ

Kübra Öztürk Örenli sporcularla simultane gösteri-maçı yaptı.

WGM Kübra Öztürk Örenli
Sporcu

Dünya ve insanlık olarak çok zor bir süreçten geçiyoruz. Covid-19 salgını sadece bir sağlık sorunu değil, tüm yaşantımızı etkileyen, alışageldiğimiz gündelik hayatımızı nerede ise tamamen değiştiren, toplumsal ve bireysel anlamda da üstesinden gelmek zorunda kaldığımız bir pandemi süreci. Bu süreç sosyal yaşamı ve çalışma temposu çok yüksek olan, nerede ise zamanının büyük çoğunluğunu seyahat ve müsabakalar ile geçiren biz sporcuları da çok etkiledi. Son olarak ülkemi Graz Open'da temsil ederken sürecin başlangıcındaydık ve sürecin bu kadar uzun olacağını ve hala da devam edeceğini tahmin edemezdim.

Mart ayından itibaren kendimi eve kapatarak bu zorlu süreci tüm Türkiye gibi evde kalarak atlatmaya çalışıyorum. En çok da 8 ayı aşkındır süren bu süreçte bir müsabakaya katılıp, sporcu arkadaşlarımla aynı havayı teneffüs edip, satranç taşlarına dokunarak o heyecanı tekrar yaşamanın özlemini yaşıyorum.

Biz satranç sporuna gönül verenler olarak diğer spor branşlarına göre daha şanslıyız. Diğer branştaki arkadaşlar bu süreci dijital dünyada devam ettiremedi ama biz eğitimlerimize ve turnuvalarımıza devam etme şansı bulduk. Tam olmasa bile özlediğimiz spor heyecanını dijital ortamda yakaladık. Ancak istediğimiz bir araya gelmek ve o heyecanı yeniden tatmak.

Türkiye Satranç Federasyonu'nun uzun bir aradan sonra yeni normalde pandemi kurallarına uygun olarak gerçekleştirmek istediği Dünya Satranç Günü etkinliğine beni davet etmelerini sevinçle karşıladım.

"Maskeni tak, Mesafeni Koru, Hamleni Yap" sloganı ile gerçekleştirilen Dünya Satranç Günü etkinliği, pandemi kurallarına göre şekillendi. Hepimizin içinde biraz tereddüt ve daha da çok bir araya gelmenin ve satranç taşlarına dokunmanın heyecanı vardı. Hepimizin yüzü maske ile kapalı olmasına rağmen, simultane masasındaki çocuklarımızdan il temsilcisine, hakemlerimizden federasyon çalışanlarına, Başkanımız Gülkız Hanım'dan Gençlik ve Spor Bakanımıza kadar herkesin gözlerinde ışıltı ve mutluluk vardı.

Özellikle Bakanımızın satranç sporuna verdiği önem ve çocuklar ile gerçekleştirdiği diyaloğu çok beğendim. Bakanımız sadece sözleri ile değil, davranışları ve kurduğu iletişimle de satranç sporuna ve çocuklarımıza olan sevgisini içtenlikle gösterdi.

Dünya Satranç Günü etkinliğinde bir kez daha bu sporun ruhuyla birlikte sevinen, birlikte mutlu olan ve en zor zamanları birlikte paylaşarak daha da büyüyen kocaman bir aile olduğumuzu gördüm. Simultane gösterilerinde küçük yaşta kızların karşımda olması her zaman kendi küçüklüğümü hatırlatıyor ve çok duygulanıyorum. 21 yıldır profesyonelce yaptığım satranç sporculuğu, antrenörlüğü ve bunun dışında öğretmen kimliğimle satranca baktığımda yeni neslin çok severek, isteyerek ve bilinçli bir şekilde geldiğini görüyorum ve bu da beni mutlu ediyor.

20 Temmuz Dünya Satranç Günü "maskeni tak, mesafeni koru ve hamleni yap" sloganıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda düzenlendi.

Etkinliğe Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Dr. Mehmet Muharrem Kasapoğlu katıldı.

Her şeye rağmen bu sürecin yakın zamanda son bulacağına, yeni normalden eski normale dönerek, hayatımıza kaldığımız yerden devam edeceğimize inanıyorum. Bu süreçte özellikle genç sporcularımızın ve satranç sporuna yeni başlayan çocuklarımızın satranç sporundan kopmamaları, aynı heyecan ve azimle çalışmaya devam etmelerini istiyorum.

Özellikle Federasyonumuzun dijital ortamda gerçekleştirdiği, eğitim videolarını yakından takip etsinler ve düzenlenen turnuvalara katılmaya özen göstersinler. Satranç sporuna başladığımda benim zamanımın zorlukları ve engelleri çok daha farklıydı. Mücadele edeceğimiz yeterli derecede turnuva yoktu, satranç materyallerine çok zor ulaşıyorduk, bilgisayar ortamında çalışma şansımız da çok azdı. Ancak günün zorluklarına ve engellerine rağmen çalışmaya, mücadele etmeye ve bu spora aşkla bağlanıp, vazgeçmemeyi düştür edindim.

Bu süreçte özellikle ailelere çok iş düşüyor ve çocuklarımızın satranç sporunu yapmaya devam etmeleri için teşvik etmeleri gerekiyor. Dışarıda çok az vakit geçirebildikleri, evde sıkıldıkları, derslerinden uzak kaldıkları bu dönemde satranç sporu daha da önemli oldu. Özellikle bu yıl yani pandemi dönemi bize kalan vaktimizi çok daha iyi değerlendirme, kendimizi geliştirme ve çok çalışarak vaktimizi iyi değerlendirerek pandemi sürecine teslim olamama dönemi.

Aydınlık, güler yüzlü ve satranç sporu ile mutlu yarınlar diliyorum.

Satranç aşkı ile kalın…

GM ŞANAL VE GM MAMEDYAROV

HEYECAN DOLU KARŞILAŞMALARA İMZA ATTI

GM Vahap Şanal
Sporcu
vahapsanal@hotmail.com

Tarihin en güçlü satranççıları arasında bulunan, dünyanın 2 numarası olmuş ve 2820 Elo'ya ulaşmış Shakriyar Mamedyarov ile 7-10 Temmuz 2020'de oynama fırsatı bulduğum bu 16 hazırlık maçı kariyerimde yaşadığım en güzel süreçlerden biriydi. Oyunlar sırasında o bana göre daha az motiveydi ve bu yüzden kazanç konumlarda birkaç hamle kaçırıp normal turnuvalarda kaybetmeyeceği puanlar kaybetti. Fakat 9. oyunumuz tam konsantre olup gücünü gösterdiği bir oyun oldu. Bu oyunu sizler için analiz ettim.

1. e4 c5 2. ♘f3 e6 3. ♘c3 ♘c6 4. d4 c×d4 5. ♘×d4 ♘f6 6. ♘db5 ♗b4 7. a3 ♗×c3+ 8. ♘×c3 d5

Dört At Sicilyası yan varyant olarak kabul edilse de Siyahların bir problemi olmadığını düşünüyorum.

9. ♗d3 d4 10. ♘e2 e5 11. O–O O–O 12. h3

Beyazlar f4 hazırlıyor ve aynı zamanda şahını geliştiriyor.

12…♖e8 13. ♘g3 ♘d7

Siyahlar atını g6'ya koyup f4 sürüşünü kesmek istiyor.

14. b4

Bu hamleyi neden yaptığımı tam olarak hatırlamıyorum ama galiba alan avantajı almak ve Ac5 hamlesini kesmek için oynamıştım. Beyazların fil çiftinden dolayı hafif üstün olduğunu düşünüyorum.

14…♘f8 15. b5 ♘e7 16. a4

Hatalı oyunumun başlangıcı burasıydı. f4 sürüşünden e5 karesini vereceği için emin olamadım ve plansız hamleler yapmaya başladım.

16. f4 e×f4 17. ♗×f4 ♘eg6 18. ♗c1 ♘e6 19. a4 ♕c7 20. ♘f5

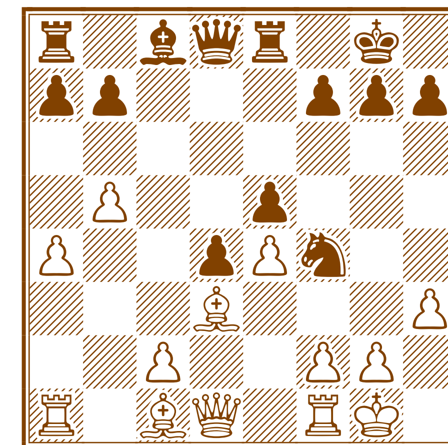
Siyah karelerin zayıflığından ve beyaz taşların daha aktif olmasından dolayı hafif bir üstünlük olduğunu düşünüyorum.

16... ♘eg6 17. ♗a3?!

Filin olması gereken yer burası değildi. Artık f4 süremiyorum fakat c3 hazırlayarak merkezi açmaya uğraşmalıydım.

17. ♖a3 ♗e6 18. c3 ♘f4 19. c×d4 ♕×d4 20. ♗e3 ♕d6 21. ♖c3= Oyun dengeli bir şekilde devam ederdi.

17... ♘f4 18. ♘e2 ♘8g6 19. ♘×f4 ♘×f4 20. ♗c1

20...g5!!

Siyahların planı çok net. Vf6 ve daha sonrasında tüm taşlarını şahkanadına yönlendirecek.

21. ♔h2 ♕f6 22. ♕f3? ♕h6

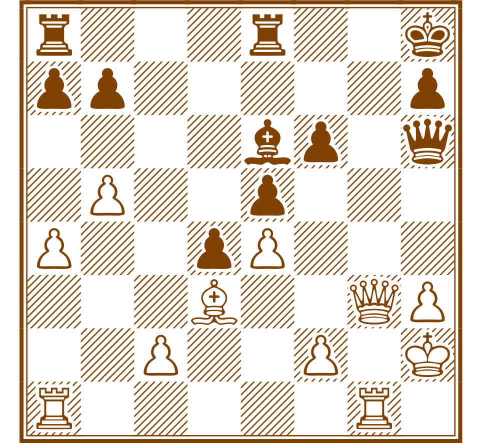
22...g4!? 23.♕d1 (23.h×g4? ♕h4+ 24.♔g1 ♗×g4 25.♕g3 ♕×g3 26.f×g3 ♘×d3 27.c×d3 ♗e2–+) 23...♔h8 24.♗×f4 ♕×f4+ 25.g3 ♕h6 26.h4 ♗e6∓

Siyahlar kaleleri c hattında çiftleyip c2 piyonuna ciddi bir baskı kuracak.

23. ♖h1 ♗e6 24. ♗×f4 g×f4 25. g3 f×g3+ 26. ♕×g3+ ♔h8 27. ♖hg1

27. ♕×e5+?? f6 28. ♕g3 ♖g8 29. ♕f3 ♗g4 30. ♕g3 ♗e2 31. ♕d6 ♖ad8 32. ♕c7 ♖d7 33. ♕×d7 ♕f4#

27...f6

28.f4?

Burada süre sıkışmasıyla beraber doğru savunmayı bulamadım ve oyunu kaybettim.

28. ♕f3 ♖g8 29. a5 ♕h4

Siyahın ciddi bir inisiyatifi var.

28... e×f4 29. ♕f3 ♖g8 30. ♗e2 ♖g5 31. ♖×g5 f×g5 32. ♕d3 ♔g8 33. ♖g1 ♖c8!

Siyahlar Kc3 oynamak istiyor.

34. ♗f1 ♖c3 35. ♕×d4

35...Kxh3 nedeniyle terk ettim. **0–1**

Oyunlarımız sırasında Shakriyar'ın oynadığı açılışları çok derin bildiğini ve saldırı becerisinin çok yüksek olduğunu fark ettim. Çok hızlı bir şekilde tüm taşlarını şahkanadıma yönlendirdi ve devamında ciddi bir baskı kurdu. Kendisine hazırlık maçı teklifimizi kabul ederek bana böyle önemli bir öğrenme fırsatı sunduğu için çok teşekkür ediyorum.

TÜRKİYE KÜÇÜKLER VE YILDIZLAR MİLLİ TAKIM HAVUZU GENEL KAMPI ONLINE OLARAK 200'Ü AŞKIN SPORCUNUN KATILIMIYLA DÜZENLENDİ

IM Yakup Erturan
Antrenörler Kurulu Başkanı

Merhaba sevgili satrançseverler,

Bildiğiniz gibi 11 - 17 Temmuz 2020 tarihleri arasında Türkiye Küçükler ve Yıldızlar Milli Takım Havuzu Genel Kampımızı online olarak gerçekleştirdik. Online olarak ilk defa yapmış olduğumuz kampımız bizim için de çok büyük bir tecrübe oldu. Daha önceki kamplarda yüz yüze eğitim şeklinde gerçekleştirdiğimiz tüm sistemimizi online platforma taşıdık. Sporcularımızın kolay bir şekilde sınıfına girip dersi dinleyebilmesi için yapmış olduğumuz ön hazırlıklar çok yorucu olsa da güzel bir kamp organize etmenin huzuru ve sporcularımızın mutluluğu tüm yorgunluğumuzu unutturdu. Ayrıca pandemi döneminde evde kalmak zorunda kalan sporcularımız ve biz, internet ortamında bile olsa böyle büyük bir organizasyonda buluşmaktan çok büyük bir keyif aldık.

Kampımızı 216 sporcu ve 24 antrenörümüz ile gerçekleştirdik. Kampımızın sorunsuz ve güzel geçmesi için bize tüm olanakları sağlayan Türkiye Satranç Federasyonu Başkanımız Gülkız Tulay'a, Başkan Vekilimiz Aşkın Keleş'e, organizasyonda büyük emekleri olan Fatma Koç ve Pelin Güler'e, basın kısmında Burçin Üre'ye ve isimlerini tek tek

TÜRKİYE KÜÇÜKLER VE YILDIZLAR MİLLİ TAKIM HAVUZU GENEL KAMP PROGRAMI (11-17 TEMMUZ 2020)

	11 TEMMUZ-CUMARTESİ	12 TEMMUZ-PAZAR	13 TEMMUZ-PAZARTESİ	14 TEMMUZ-SALI	15 TEMMUZ-ÇARŞAMBA	16 TEMMUZ-PERŞEMBE	17 TEMMUZ-CUMA
8:30 - 9:00		SPOR	SPOR	SPOR		SPOR	SPOR
9:00 - 10:00		KAHVALTI	KAHVALTI	KAHVALTI		KAHVALTI	KAHVALTI
10:00 - 13:00		ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ		ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ
13:00 - 14:00	ÖĞLEN YEMEĞİ	ÖĞLEN YEMEĞİ	ÖĞLEN YEMEĞİ	ÖĞLEN YEMEĞİ	15 TEMMUZ KAPSAMINDA DÜZENLENECEK SATRANÇ TURNUVALARINA KATILIM	ÖĞLEN YEMEĞİ	
14:00 - 15:00	DERSE HAZIRLIK	DİNLENME	DİNLENME	DİNLENME		DİNLENME	
15:00 - 18:00	ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ	ÇALIŞMA SAATLERİ		ÇALIŞMA SAATLERİ	
18:00 - 19:00	DİNLENME	DİNLENME	DİNLENME	DİNLENME		DİNLENME	
19:00 - 20:00	AKŞAM YEMEĞİ	AKŞAM YEMEĞİ	AKŞAM YEMEĞİ	AKŞAM YEMEĞİ		AKŞAM YEMEĞİ	
20:00 - 22:00	SEMİNER	SEMİNER	SEMİNER	SEMİNER		SEMİNER	

saymak istiyorum; WIM Nilüfer Çınar Çorlulu, GM Adrian Michachisin, GM Georg Mohr, GM Cemil Aghamaliyev, GM Kıvanç Haznedaroğlu, IM Bahruz Rzayev, FM Ata Seçer, FM Yasin Emrah Yağız, FM Serkan Yeke, WFM Emine Yanık, Onur Kınsız, Engin Yaşar Işık, Metin Alper, Necmettin Korkmaz, Murat Yelligedik, Aydın Duman, Deniz Seyhanoğlu, Ferhat Kuru, Efe Kerem Uzunoğlu, İbrahim Tofan, İhsan Kılıç, Erman Gülten, Bülent Erşahin antrenörlerimize çok çok teşekkür ediyorum. Kocaman bir teşekkür de dersleri güzel ve disiplinli bir şekilde dinleyen Türk satrancının geleceği sporcularımıza etmek istiyorum.

Kamp öncesi tüm sporcularımıza hem Milli Takım formalarını hem de Soru bankası kitaplarını gönderdik.

Kamp programımızı yine yüz yüze eğitimde yaptığımız şekilde organize etmeye çalıştık. Sabah sporu, yemek öğünleri, dinlenme ve seminer saatleri belli bir disiplin içinde programlandı. Bundaki amacımız sporcularımızın evde olmanın vermiş olduğu rahatlık ve rehavetten sıyrılıp kampa olan konsantrasyonlarını arttırmak içindi.

Kamp programında sporcularımız ilk gün ve son gün 3 saat diğer günler ise 6 saat satranç eğitimi aldılar. Aslında günde 6 saat eğitim, online olarak düşünüldüğünde çok olsa da de sporcularımız hiç şikayet etmediler. Arkadaşları ile internetten dahi olsa görüşmek onları çok mutlu etti. Kamp

Sporcular ve antrenörler pandemi döneminde bir araya gelmenin mutluluğunu yaşadı

Türkiye Küçükler ve Yıldızlar Milli Takım Havuzu Seminer Programı					
	11 Temmuz Cumartesi	12 Temmuz Pazar	13 Temmuz Pazartesi	14 Temmuz Salı	16 Temmuz Perşembe
20.00 - 21.00	Dr. Olcay Nalbant Önce Sağlık Küçükler ve Yıldızlar	GM Dragan Solak Tematik Maç Analizi Küçükler	GM Batuhan Daştan Turnuva Maçı Analizi Küçükler	Psikolog Aytaç Kendirci Sporcu Psikolojisi Küçükler	Psikolog Büşra Arığ Sporcu Ailesi Olmak Küçükler ve Yıldızlar
21.00 - 22.00		GM Dragan Solak Tematik Maç Analizi Yıldızlar	GM Batuhan Daştan Turnuva Maçı Analizi Yıldızlar	Psikolog Aytaç Kendirci Sporcu Psikolojisi Yıldızlar	

programı içindeki 6 saatlik satranç eğitimi için aşağıda gördüğünüz müfredatı hazırladık.

Antrenörlerimiz müfredat programında yer alan konuları kendi gruplarının seviyesine göre belirlediler. Bir konu tüm çalışma grubundaki sporcular tarafından biliniyorsa o konu yerine antrenörümüzün inisiyatifinde başka bir konu anlatılarak sporcularımıza maksimum fayda alacağı bir müfredat hazırlamaya çalıştık.

Kamp boyunca Başkanımız Gülkız Tulay ve Başkan Vekilimiz Aşkın Keleş ile tüm sınıfları gezdik. Antrenörlerimiz ve sporcularımızın kamp hakkındaki görüşlerini ve ileride gerçekleştireceğimiz kamplara yönelik taleplerini direkt olarak Başkanımız Gülkız Tülay hanıma ve Başkan Vekilimiz Aşkın Keleş Bey'e iletme fırsatları oldu. Ben de kendi adıma bir sonraki kampımızın daha da yararlı olabilmesi için notlar aldım.

Kampımızda sporcularımıza her zaman olduğu gibi seminer programları düzenledik. Seminerlerimiz konusunda bize destek olan Dr. Olcay Nalbant, Psikolog Büşra Arığ, Psikolog Aytaç Kendirci, Milli Takım sporcusu GM Dragan Solak ve Milli Takım sporcusu GM Muhammed Batuhan Daştan'a çok teşekkür ediyorum. Kampımıza renk kattılar ve onlar sayesinde eğitimlerimizi daha geniş bir alana yayabildik.

Kampımızı 17 Temmuz Cuma günü saat 13.00'de sonlandırdık. Online olarak gerçekleştirdiğimiz kampımızda sporcuların almış oldukları profesyonel satranç eğitiminin ve seminerlerin onlara çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Ayrıca sporcularımızın, bu pandemi döneminde böyle büyük bir organizasyonda bir araya gelmelerinin ve arkadaşları ile görüşmelerinin onları çok mutlu ettiğini gözlemledim. Onlar mutlu olunca biz de çok mutlu olduk. En kısa zamanda yeni satranç organizasyonlarında görüşmek dileğiyle…

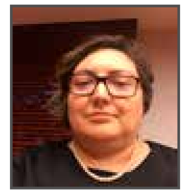
Online kamp öncesinde sporculara kitapları ve formaları gönderildi

GÜLENAY AYDIN

AVRUPA ONLINE YAŞ GRUPLARINDA İKİNCİ OLDU

Aylin İbişoğlu
Hakem ve Antrenör
aylinibisoglu@yahoo.com

Avrupa Satranç Birliği (ECU)'nun düzenlediği Avrupa Online Yaş Grupları Satranç Şampiyonası açık ve kızlar olarak 12 - 14 - 16 - 18 yaş altı kategorilerinde 18 - 20 Eylül 2020 tarihleri arasında gerçekleştirildi. 9 tur, 25 dakika + hamle başı 5 saniye eklemeli tempo ile sporcular mücadele etti. Her yaş grubundan en az bir sporcunun aldığı bireysel puanların toplamı ile de takım puanları hesaplandı. Her ülkenin organizasyonda her yaş kategorisinde 3 sporcu ile yarışma hakkı vardı. Ülkemizden 23 sporcu ile mücadele ettik.

Organizasyon hibrit yöntemi ile yapıldı. Sporcuların bir kısmı ülke federasyonlarının belirlediği salonlarda yarışırken bir kısmı evlerinde mücadele ettiler. Salonlarda Uluslararası hakemler görev aldı. Yarışma salonları kamera sistemi ile görüntülendi. Evde yarışan sporcular kendi kamera sistemlerini kurdular. Maçlar esnasında sporcular ekran görüntülerini de organizasyon ile paylaştılar. Ülkemizde Türkiye Satranç Federasyonu Merkez binası, Karadeniz Vakfı Tesisleri, Bursa Büyükşehir Belediyesi Satranç Merkezi ve İzmir İstek Okulları olarak dört ayrı salon belirlendi. Bu merkezler dışında başka şehirlerde yaşayan sporcularımız için özel izin alındı ve evlerinde mücadele etmeleri sağlandı.

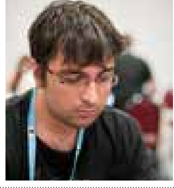
Avrupa Online Yaş Grupları Satranç Şampiyonası'nda 23 sporcumuz mücadele etti

Turnuva ilk kez bu sistem üzerinden yapıldı. Bazı aksaklıklar da yaşandı. Özellikle organizasyon açısından birçok ülke gerimizde kaldı. Uyumlu ve pratik bir işleyiş gerçekleştiremediler. Hem hakem hem organizasyon olarak ne kadar iyi olduğumuzu bir kez daha gördük.

Tornelo gelecek günlerde uygulanabilecek bir sistem olduğunu dünyaya kanıtladı. Günümüzde kullandığımız satranç sitelerinde olmayan hakem müdahalesinin olduğu bir sistem olarak güzel işledi. Tornelo platformu, üzerinde yapılacak değişiklikler ile zaman içinde dünyada daha başarılı bir yere sahip olacaktır. Bu platformun gelecek organizasyonlar için umut verdiğini söylemek gerekir.

Organizasyon finalinde sporcularımızdan 14 yaş kızlar kategorisinde yarışan WCM Gülenay Aydın son maçta rakibi ile berabere kalarak 1'inci ile eş puanlı averaj ile 2. oldu. Son maçta rakibi ile berabere kaldı. İlk tur aldığı şanssız bir mağlubiyet averajını olumsuz etkiledi. Ancak sonrasında oynadığı güzel maçlar ve mükemmel mücadele ülkemize Avrupa 2'inciliğini getirdi. Gülenay gelecek vaat etmeye devam ediyor. Çok kısa zamanda unvanları da gelecektir. Ülkemiz adına da daha birçok başarıya imza atacaktır.

Sporcularımız hızlı zaman temposunda yarıştı. 25 dakika + hamle başı 5 saniye eklemeli tempo ülkemizde de çok tercih edilen ve alıştıkları bir turnuva sistemi değildi. Son tura, derece parolası ile giren diğer sporcularımız maçın sonlarına doğru kaybettiler ve dereceye isimlerini yazdıramadılar. Derece potasından son gün çıkmış olsalar da yaptıkları mücadele alkışı hak ediyor. Çocuklarımızın emin adımlarla ilerlediklerini ve yol aldıklarını görmek bizleri mutlu ediyor.

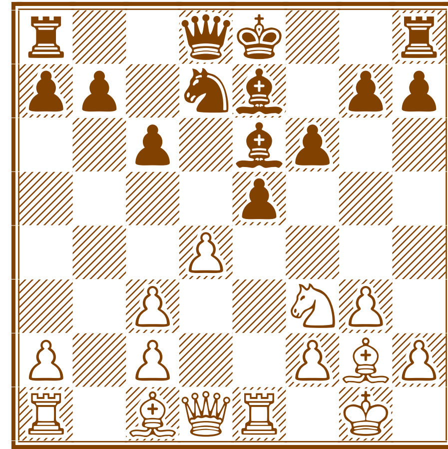
FM Tarık Selbes
Sporcu
tarikselbes@gmail.com

WCM Gülenay Aydın 14 Yaş Altı kategorisinde 2. oldu

Gülenay Aydın - Anum Sheikh

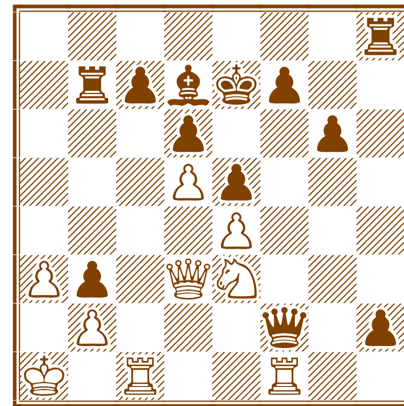
Avrupa 14 Yaş Altı Çevrimiçi Satranç Şampiyonası (6)

wKg1,Qd1,Nf3,Bc1,g2,Ra1,e1,Pa2,c2,c3,d4,f2,g3,h2/bKe8,Qd8,Nd7,Be6,e7,Ra8,h8,Pa7,b7,c6,e5,f6,g7,h7

11...♕a5?
İnanılması güç fakat oyunu kaybeden hata! Siyah rok atmalıydı. Gülenay Aydın'ın bundan sonraki oyunu neredeyse kusursuz.
11...0–0 12.dxe5 fxe5 karşılıklı şanslar var.
12.d×e5 ♕×c3
12...fxe5 13.♘d4! ♗f7 14.♘f5+– f5'teki at çok kuvvetli ve Siyahın tüm zayıflıklarına baskı yapıyor.
13.♗d2 ♕c4 14.e×f6 ♗×f6 15.♗h3
Oyuncumuz rakibine nefes aldırmıyor ve şimdi açmazdaki file saldırıyor.
15...♘f8 16.♘g5!
Yine bir tehdit! Artık siyah şahın merkezde kalacağı kesinleşmiş oluyor.
16...♗×g5 17.♕h5+ g6 18.♕×g5 ♔f7 19.♕e5!
Harika! Gülenay Aydın zayıf çaprazdan mükemmel bir şekilde faydalanıyor.
19...♗×h3 20.♗c3! ♘e6 21.♕f6+ ♔g8 22.♕×h8+ ♔f7 23.♕×h7+ ♔e8 24.♕×h3
Siyah burada terk edebilirdi aslında ama oyun biraz daha devam ediyor.
24...♕×c3 25.♕×e6+ ♔d8 26.♖ad1+ ♔c7 27.♕d6+ ♔b6 28.♖b1+ ♔a6 29.♖e3 ♕×c2 30.♖a3+ ♕a4 31.♖×a4#
WCM Aydın'dan mükemmel bir hücum partisi!
1–0
Satranççılar büyük turnuva başarıları için biraz da şansın yanınızda olması gerektiğini bilirler. Sekizinci turda Polonyalı WCM Starosta karşısında da oyuncumuzun şansı açıkçası yanındaydı:

Gülenay Aydın – Martyna Starosta
Avrupa 14 Yaş Altı Çevrimiçi Satranç Şampiyonası

wKa1,Qd3,Ne3,Rc1,f1,Pa3,b2,d5,e4/bKe7,Qf2,Bd7,Rb7,h8,Pb3,c7,d6,e5,f7,g6,h2

Bursa Büyükşehir Belediyesi Satranç Merkezi

İzmir İstek Okulları

42...♕g3??

Çok kötü bir hata.

42...♕h4; 42...♗b5 veya birçok başka hamle oyunu kazanırdı.

43.♘f5+!

Vezir kazanan WCM Aydın böylece oyunu da kazandı ve son tura derece yolunda önemli bir rakibini geride bırakarak girmiş oldu. Son turda Tarasenka beraberliği oyuncumuzun zirveyi paylaştığı anlamına geliyordu.

Başta elbette güzel bir derece elde eden WCM Gülenay Aydın olmak üzere şampiyonaya katılan ve dürüstçe mücadele eden tüm oyuncularımızı tebrik ederiz. Pandemi sürecinde yaş gruplarındaki rakipleriyle oynamak ve aralarındaki rekabette ne durumda olduklarını görmeleri adına bu şampiyona güzel bir fırsat oldu. Umarız daha fazla çalışmayla önümüzdeki sene masa başında oynanacağını varsaydığımız Avrupa Yaş Grupları Şampiyonası'nda daha iyi dereceler elde edebiliriz. Bundan sonra oynayacakları turnuvalarda hepsine başarılar diliyoruz!

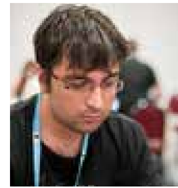
İstanbul Karadeniz Vakfı Tesisleri

Türkiye Satranç Federasyonu Merkez Binası

AZERBAYCAN – TÜRKİYE DOSTLUK MAÇI

FM Tarık Selbes
Sporcu
tarikselbes@gmail.com

FIDE Çevrimiçi Satranç Olimpiyatı öncesinde her iki milli takım için de bir hazırlık maçı olması düşüncesiyle Türkiye ve Azerbaycan satranç federasyonlarınca 8 - 10 Ağustos 2020 tarihleri arasında Playchess platformu üzerinden düzenlenen Azerbaycan - Türkiye Dostluk Maçı, başarıyla tamamlandı. FIDE Çevrimiçi Satranç Olimpiyatı ile aynı düzende oynanan maçta iki genel masa, iki kadın masası ve 20 yaş altı genel ve kadın masaları olmak üzere toplam altı masa bulunmaktaydı. Zaman kontrolü de yine olimpiyata uygun olarak 15 dakika+hamle başı 5 saniyeli eklemeli şeklindeydi.

Türkiye maça GM Dragan Solak, GM Cemil Can Ali Marandi, IM Cem Kaan Gökerkan, GM Emre Can, IM Deniz Özen, IM Ekaterina Atalık, WIM Sıla Çağlar ve WFM Ece Özbay kadrosuyla çıkarken Azerbaycan takımında ise ünlü büyükustalar Radjabov (Recebov) ve Mamedyarov (Memmedyarov)'a IM Günay Mammadzada (Memmedzade) IM Gülnar Mammadova (Memmedova), GM Vugar Asadlı, WGM Hanım Balajayeva (Balacayeva) GM Rauf Mamedov (Memmedov) GM Gadir Guseinov (Hüseynov) WGM Türkan Mamedjarova (Memmedyarova), WGM Ulviyya Fataliyeva, IM Aydın Süleymanlı ve WFM Govhar Beydullayeva eşlik ediyordu.

Günde iki tur olmak üzere oynanan oyunlarda Azerbaycanlı oyuncular genel olarak takımımıza üstünlük sağladılarsa da dostluk maçı bağlamında galibiyet veya mağlubiyetten bahsetmek yersiz olur. Maça katılan milli oyuncularımızın çok kuvvetli rakiplere karşı kendilerini sınamaları açısından dostluk maçının güzel geçtiğini elbette söyleyebiliriz. Öte yandan maç satranca büyük ilginin olduğu Azerbaycan'da televizyondan canlı yayınlanırken Türkiye basınında da kendine aynı derecede olmasa da yer bulmayı başardı, dolayısıyla bu açıdan önemli bir çevrimiçi organizasyon olduğu söylenebilir.

Maçta oynanan birçok parti arasından ilginç ve öğretici açılış safhalarıyla dikkat çeken iki kısa örnek:

Ali Marandi - Mamedyarov
Türkiye – Azerbaycan Dostluk Maçı

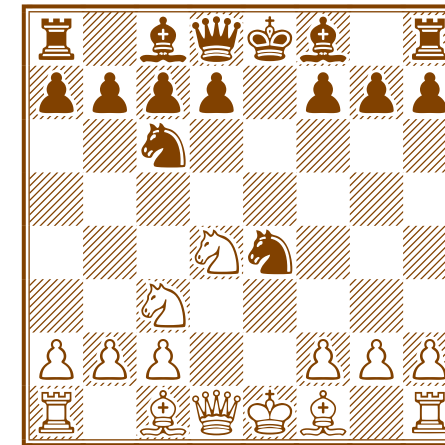
1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♘c3

GM Ali Marandi Mamedyarov karşısında Dört At Açılışını seçiyor.

3...♘f6 4.d4 e×d4 5.♘×d4 ♘×e4!?

Mamedyarov, ünlü Alman usta -ve sonrasında satranç hakemi- Lothar Schmid'in anıyla anılan ilginç Schmid Varyantı ile rakibini şaşırtmayı hedefliyor.

5...♗b4 ana hamle

6.♘×e4

6.♘xc6 Bogolyubov'un tercihiydi fakat eşitliğe götürüyor: 6...♘xc3 7.♘xd8 ♘xd1 8.♘xf7 ♘xf2?! (8...♔xf7=) 9.♘xh8 ♘xh1 10.♗d3?! (10.♗e3!±) 10...♗c5 11.♗xh7 ♘f2 12.♗f4 d6 13.♗g6+ ♔f8 14.♗g3 (14.♔d2 ♗e6 15.♖e1 ♗d5 16.♗f5=) 14...♘g4 15.♘f7 ♘e3 16.♔d2?! (16.♘g5) 16...♗f5! 17.♘g5? ♗xg6 18.♘e6+ ♔e7 19.♘xc5 ♘xc2!–+ 20.♗h4+ ♔e8 21.♘e6 ♔d7 22.♘f4 ♘xa1 23.♘xg6 ♖e8 24.♗f2 ♘c2 25.♘f4 ♘b4 0–1 Bogolyubov- Schmid Bad Pyrmont 1949

6...♕e7

Siyah açmaz nedeniyle taşı geri alacak.

7.f3 d5 8.♗b5

Siyah taşı geri alırken Beyaz da tempoyla hızlıca gelişimini tamamlamak ve rakibin piyon yapısını bozmak amacında.

8...♗d7 9.♗×c6 b×c6 10.0–0 d×e4 11.♖e1 0–0–0 12.♖×e4± ♕f6

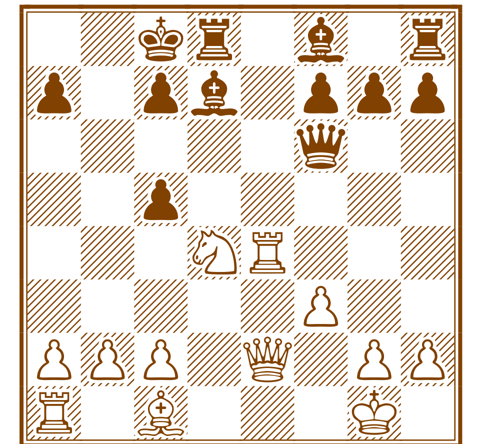
12...♕b4!? Bilgisayarın tercihi 13.♘b3 ♕b7 Siyah şahının etrafındaki delikleri veziriyle kapatmaya çalışıyor. Oyundaki hamlenin daha doğal olduğu ise kesin.

13.♕e2!

Vezir a6'ya gözünü dikiyor ve aynı zamanda d-hattından da ayrılmış oluyor

13...c5!

Tek hamle denilebilir. Siyah a6 karesini olabilecek en iyi şekilde koruyor.

14.♗g5

GM Ali Marandi oyunu beraberliğe götüren

hamleyi oynuyor.

14.♘b3 kritik hamleydi 14...♕b6 15.♗e3 ♗d6 16.c3 ♗f5 (16...a5 ile Kb4 fikrini kesmek daha ihtiyatlı bir tercih gibi.) 17.♖b4 ♗d3 18.♕f2 (18.♕xd3 ♗xh2+ 19.♔xh2 ♖xd3 20.♖xb6 cxb6 21.♗f4 ♖e8°) 18...cxb4 19.♗xb6 axb6 20.cxb4 ♖he8 Beyaz objektif olarak daha iyi olmalı fakat pratikte işi kolay değil, Siyahın oyunu daha doğal gelişiyor.

14...♕×g5 15.♕a6+ ♔b8 16.♘b5 ♗×b5

Tek hamle

17.♕×b5+

Sürekli şah ile oyun berabere

17...♔c8 18.♕a6+ ♔b8 19.♕b5+ ♔c8 20.♕a6+ ♔b8 21.♕b5+

½–½

Mammadzada - Atalık
Azerbaycan – Türkiye Dostluk Maçı (3)

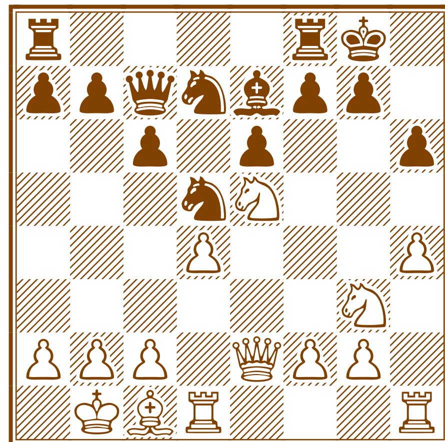
1.e4 c6 2.d4 d5 3.♘c3 d×e4 4.♘×e4 ♗f5 5.♘g3 ♗g6 6.h4 h6 7.♘f3 e6 8.♘e5 ♗h7 9.♗d3 ♗×d3 10.♕×d3 ♘d7 11.♕e2

Caro-Kann'ın ana varyantlarından birini oynayan taraflar arasında yan varyantlara ilk sapan Azerbaycanlı Günay Mammadzada oluyor.

11.f4; 11.♗f4 ana hamlelerdi

11...♘gf6 12.♗d2 ♗e7 13.0–0–0 0–0 14.♔b1 ♕c7 15.♗f4 ♘d5 16.♗c1

Caro Kann'ın Siyah için ne kadar zor bir açılış olduğuna dair öğretici bir an!

16...♘7f6?!

Bu noktaya kadar hatasız oynayan Ekaterina Atalık, yanlış at konfigürasyonuna gidiyor ve Siyahın oyunu bir anda kritik hale geliyor. Göreceğimiz gibi bir at d7'de diğeri f6'da olmalı, oyundaki hamleden sonra ise d5'teki at b6'ya giderek yanlış bir yerde konumlanmak zorunda kalacak.

16...♖ad8 17.c4 ♘5f6= Lagno - Ushenina Speed Chess 2020; 16...♘5f6 da elbette oynanabilirdi.

17.c4 ♘b6 18.♗f4 ♕c8 19.♖h3 c5

19...♘bd7 ile yine aynı konfigürasyona ulaşmak mümkünse de kaybedilen zaman nedeniyle Beyaz yine de üstün olurdu. Örneğin: 20.♘h5 ♘xh5 21.♕xh5 ♘xe5 22.dxe5 ♖d8 23.♖c1 ♗f8 24.♗xh6!

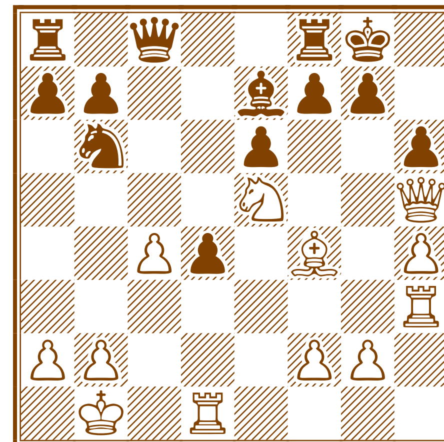
20.♘h5! ♘×h5

20...♘bd7 21.♗xh6

21.♕×h5

Şimdi siyah atın b6'dan şahkanadına yetişememesi oyunun kaybına sebep oluyor.

21...c×d4

22.♗×h6! ♗f6

22...gxh6 23.♖g3+ ♔h7 24.♘xf7+– ve mat ile

23.♖g3

Tehdit Fxg7 ve sonrasında Vg5 veya Vh6 ile g7'den mat ve mat tehdidi çok fazla materyal kaybetmeksizin engellenemiyor. IM Atalık terk etti.

1–0

GUINNESS REKORTMENİ TÜRKİYE'NİN TEK SATRANÇ MÜZESİ

Pazartesi hariç her gün
10:00 - 12:30 / 13:30 - 18:00

Altındağ Belediyesi Arkası, Sakarya Mah.
Basamaklı Sokak No:3 06230 Samanpazarı, Ankara

gokyaysatrancvakfi.org.tr

FIDE ONLINE SATRANÇ OLİMPİYATI'NI RUSYA VE HİNDİSTAN KAZANDI!

FM Yasin Emrah Yağız
FIDE Antrenörü
yasinemrahy@gmail.com

24 Temmuz – 30 Ağustos 2020 tarihleri arasında düzenlenen FIDE Online Satranç Olimpiyatı ilginç bir finalle son buldu. Finale çıkan Hindistan ve Rusya üç tur üzerinden oynanan eşleşmede ilk maçta 3-3 berabere kaldıktan sonra ikinci maçta Hindistan'dan bazı oyuncuların internet bağlantılarının kesilmesi nedeniyle mağlup olmasının ardından önce Rusya 4,5-1,5 galip ilan edildi fakat ardından Hindistan takımının itirazı üzerine FIDE Başkanı Arkady Dvorkovich her iki tarafın da galip ilan edilmesi yönünde karar verdi.

Her halükârda bu kararın ardından Rusya ve Hindistan satranç tarihinin bu ilk online olimpiyatında zirveyi paylaşan ülkeler oldular ve çevrimiçi profesyonel satrancın ilk adımlarını gördüğümüz bugünlerde belki de bu vesileyle adlarını satranç tarihine bir kez daha yazdırdılar. Sıralamada Hindistan ve Rusya'nın ardından yarı-finalistler Polonya ve ABD takımları yer aldı.

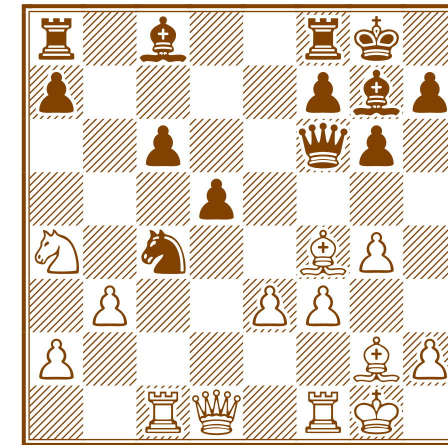
Olimpiyat mücadelesine ikinci klasmandaki grup maçlarında büyük bir başarı göstererek sekiz galibiyet ve bir beraberlikle birinci olarak başlayan millilerimiz bir üst klasmanda yarışma hakkı elde etti. Rusya, Ermenistan, İngiltere, Bulgaristan, Romanya, Hırvatistan, Fas, Cezayir, Mısır ile birlikte C grubunda yer alan takımımızın play-off aşamasına kalabilmesi için grubu ilk üçte bitirmesi gerekiyordu. Fakat ikinci klasmandaki başarısını üst klasman maçlarında gösteremeyen takımımız 7 puanla C Grubu'nu yedinci sırada tamamladı. Bunda elbette oldukça zor bir gruba düşmemizin de büyük bir etkisi vardı.

Tüm oyuncularımızı mücadelelerinden ötürü tebrik ediyor ve umarız seneye masa başında oynanabilecek 2021 Satranç Olimpiyatı'nda başarılar diliyoruz!

Millilerimiz birbirinden güzel maçlarından kesitlerle sizi baş başa bırakıyorum.

Rodrigo Vasquez Schroeder – Dragan Solak

1.d4 d5 2.c4 c6 3.♘f3 ♘f6 4.g3 ♗g4 5.♘e5 ♗f5 6.c×d5 c×d5 7.♘c3 ♘c6 8.f3 g6 9.♗g2 ♗g7 10.♘×c6 b×c6 11.♘a4 0–0 12.g4 ♗c8 13.♗f4 ♘d7 14.0–0 e5 15.d×e5 ♘×e5 16.♖c1 ♘c4 17.b3 ♕f6 18.e3

18...g5!

GM Dragan'dan müthiş bir keşif ve harika bir zamanlama. Bu hamle ile Siyah fil çifti üstünlüğüne sahip oluyor. Piyon duvarlarının yıkıldığı açık oyunlarda filler atlardan daha fazla marifet gösterir. Öyle ki Beyaz şahın konumu da çaprazlardan saldırılara açık hale geliyor.

19.b×c4 g×f4 20.c×d5 c×d5 21.♘c3

21.♕xd5 ♗e6 22.♕e4 fxe3 23.♕xe3 ♖ac8 24.♕xa7?? ♕f4! tehdit hem Kxc1 ile kale kazanmak hem de Fd4+ ile vezir kazanmak.

21...♗e6 22.e×f4 ♕×f4 23.♘e2 ♕e3+ 24.♔h1 d4 25.♘g3 d3 26.f4 ♖ac8

Siyahın önceleri gözden çıkarttığı d piyonu şimdi en büyük kozu haline geldi.

27.♖b1 ♖fd8 28.f5 ♗×a2 29.f6 ♗×b1! 30.♘f5 ♗c2 31.♕a1 ♕e6 32.♘×g7 ♕e2 33.♗f3 ♕×f3+!

ve geçer piyon son sözü söyleyen kahraman oluyor. Harika bir son, güzel bir teknik.

34.♖×f3 d2 0–1

Cemil Can Ali Marandi – Ahmed Adly

1.d4 ♘f6 2.♘f3 d5 3.♗f4 ♗f5 4.e3 e6 5.♗d3 ♗g6 6.0–0 ♗d6 7.♗g3 ♘bd7 8.♘bd2 ♘e4 9.♗×e4 d×e4 10.♘h4 f5 11.♘c4 ♗×g3 12.h×g3 ♗f7 13.f4

g5 tehdidini kesmek için gerekli.

13...h6

Siyah g5 saldırısını tekrar hazır hale getiriyor.

14.d5!

Yok böyle yaratıcı bir çözüm! Beyaz çaresizmiş gibi dursa da at kaybına karşı saldırı olanaklarıyla dolu bir karşılık alacak.

14...♕f6

14...g5 15.dxe6 ♗xe6 16.♘xf5 ♗xc4 (16...♗xf5 17.♕h5+ ♔e7 18.fxg5 Atak şanslarının Beyazdan yana olduğu bir konuma gidilirdi.) 17.fxg5 ♕xg5 18.♕d4 0–0–0 19.♕xc4 Karşılıklı şansların olduğu bir konum oluşurdu.

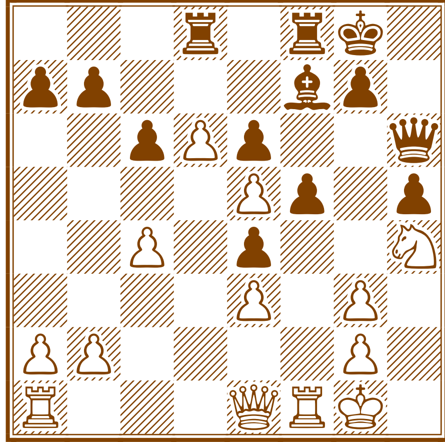
15.♘e5 ♘×e5 16.f×e5 ♕g5

16...♕xe5 iyi olmazdı çünkü; 17.dxe6 ♕xe6 (17...♗xe6? 18.♘g6) 18.♘xf5

17.♕e1 0–0 18.♖f4 ♖ad8 19.c4 c6 20.d6 h5

Piyonun g5'e gelebilme fikri tekrar canlanıyor! Vh6 geri çekip g5 ile taş kazanmak Siyahın yeniden amacı.

21.♖f1 ♕h6

22.g4!

Yaratıcılıkta sınırları zorlayan bir satranç ustadı olan GM Cemil Can, rakibin hesaba katmadığı piyon hamleleriyle rüzgarın yönünü sürekli değiştiriyor.

22...g5 23.gxf5 gxh4 24.♕xh4 ♔h8 25.♖f4

GM Cemil Can, Riga sihirbazı Mihail Tal gibi taşı feda ederim, oyunuma kaldığım yerden devam ederim diyor! Tabi ki de saldırıya taş getirme prensibini gözeterek.

25...♕g7 26.♖af1 ♖g8 27.♖1f2 ♕g5 28.♕h2 ♖g7 29.f×e6 ♗×e6 30.♖f6 ♗×c4? 31.♖6f5!

GM Ahmed Adly f5 karesinin kullanımına izin vererek direncini kaybediyor. Beyazın bağlı geçer piyonlarıyla koordineli olması galibiyet için yetiyor.

31...♕g6 32.♖×h5+ ♖h7 33.♖h4 ♖g8 34.d7 ♕g7 35.♖f6 ♖d8 36.♖×h7+ ♕×h7 37.♖h6 ♖×d7 38.♖×h7+ ♖×h7 39.♕f4 ♖f7 40.♕h6+ ♔g8 41.e6 ♖e7 42.♕g5+

42.♕g5+ Siyah terk ediyor çünkü 42...♔f8 43.♕f6+ ♔e8 44.♕h8#

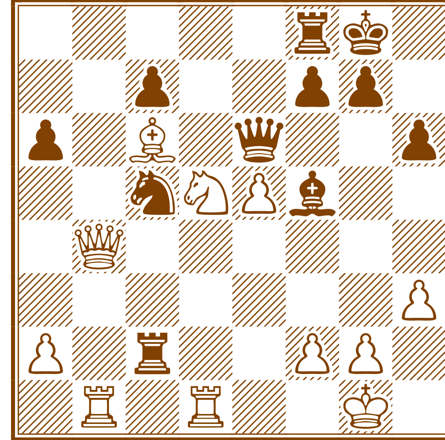
1–0

Vahap Şanal – Gabriel Sargissian

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗c4 ♘f6 4.d4 e×d4 5.e5 d5 6.♗b5 ♘e4 7.♘×d4 ♗c5 8.♗e3 0–0 9.♘×c6 b×c6 10.♗×c5 ♘×c5 11.♗×c6 ♖b8 12.♕×d5 ♕e7 13.0–0 ♖×b2 14.♘c3 ♖×c2 15.♕d4

Mücadelenin bu noktasına kadar teorik bilgi ile geldi taraflar.

15...♗e6 16.♖fd1 h6 17.♖ab1 a6 18.♕b4 ♗f5 19.♘d5 ♕e6 20.h3

20...♔h7?

Aşağı yukarı eşit sayılabilecek bir konumda beklenmedik bir hata. Siyah f8 kalesini korumasız bırakarak c5 atını açmaza düşürdü.

21.♗a4

Bu sayede geçerli olan fil hamlesi dengeleri Beyazın lehine çeviriyor.

21...a5 22.♕a3 ♖d8 23.♗×c2 ♗×c2 24.♘f6+ g×f6 25.♖×d8 ♗×b1 26.♕×c5 ♕×e5 27.♕×e5

27.♕f8 Beyaz daha hızlı sonuca ulaşırdı. 27...♔g6 28.♕g8+ ♔f5 29.♕g4#

27...f×e5 28.a3 a4 29.♖c8 ♔g6 30.♖×c7 ♗a2 31.f3 ♔f5 32.♔f2 h5 33.h4 f6 34.♔e3 ♗b3 35.♖h7 ♔g6 36.♖b7 ♗d5 37.♖b4 ♗b3 38.♔d2 f5 39.♖b6+ ♔g7 40.♔c3 ♗d1 41.♖e6

GM Vahap'ın dikkatli oyunu güzel bir galibiyete ulaşmasını sağladı.

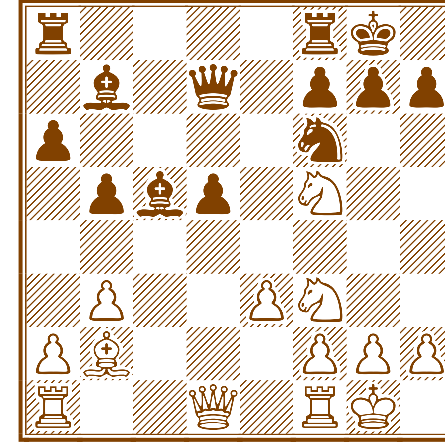
1–0

Ekaterina Atalık – Oksana Kryger

1.♘f3 d5 2.e3 ♘f6 3.c4 d×c4 4.♗×c4 e6 5.0–0 c5 6.b3 ♗e7 7.♗b2 0–0 8.d4 c×d4 9.♘×d4 ♘bd7 10.♘d2 a6 11.♗e2 ♗c5 12.♘c4 b5 13.♗f3 ♘d5 14.♗×d5

14.♘xe6 dikkat çekici bir olanak 14...fxe6 15.♗xd5 exd5 16.♕xd5+ ♔h8 17.♕xa8 bxc4 18.♕e4 cxb3 19.axb3 fil çifti ürkütücü duruyor. Belki de bu yüzden IM Ekaterina bu devamyolunu tercih etmemiş olmalı.

14...e×d5 15.♘d2 ♗b7 16.♘2f3 ♘f6 17.♘f5 ♕d7

18.♘h6+ ♔h8 19.♗×f6 g×f6

Beyaz ilk filini izole piyon hedefi için ikinci filini ise şahkanadı piyon yapısını bozmak için oyundan çıkarttı. Acaba atlar bu zayıflıklardan yararlanma konusunda IM Ekaterina'yı haklı çıkaracak mıydı?

20.♘d4 ♖ae8 21.♕h5 ♖e4 22.♖fd1 ♗×d4 23.♖×d4 ♖×d4 24.e×d4 ♕e6 25.h3 ♕e4?

Bu hatalı hamle süreci daha da hızlandırıyor. Diğer türlü Beyaz Kc1 ile kalesini de rakip kampa gelecek ve saldırı savunulamaz olacaktı.

26.♘×f7+ ♔g7 27.♘d6 ♕×d4 28.♘f5+ 1–0

Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu – Tijana Blagojevic

1.d4 d5 2.♘f3 ♘f6 3.g3 ♗f5 4.♗g2 e6 5.0–0 c6 6.c4 ♘bd7 7.♕b3 ♕b6 8.c5 ♕a6 9.♗f4 b6 10.c×b6 a×b6 11.♖c1 ♖c8 12.♘c3 ♗e7 13.♘h4 ♗e4 14.f3 ♗g6 15.♘×g6 h×g6 16.e4 0–0 17.e5 ♘e8 18.♗f1 ♕a5 19.♗d2 ♕a8 20.f4 ♘c7 21.♕a4 ♕b7 22.♘d1 b5 23.♕c2 c5 24.♗e3 ♘a6 25.♕e2 c×d4 26.♗×d4 ♖c4 27.♗f2 ♖fc8 28.♖×c4 b×c4 29.b3 ♘b4 30.b×c4 ♖×c4 31.♖b1 ♕c7 32.♘e3 ♖c3 33.♕d2 ♘c2? 34.♖c1 ♗b4 35.♖×c2 d4 36.♖×c3

36.♕xd4! ♖xc2 37.♘xc2 ♗c5 38.♕a4 ♗xf2+ 39.♔xf2 ♘c5 40.♕a8+ ♔h7 41.♘d4 Daha net kazanç olurdu Beyaz için.

36...♗×c3 37.♕c2 d×e3 38.♗×e3

WGM Betül Cemre fil çiftine ve a geçer piyonuna güvenmiş olmalı.

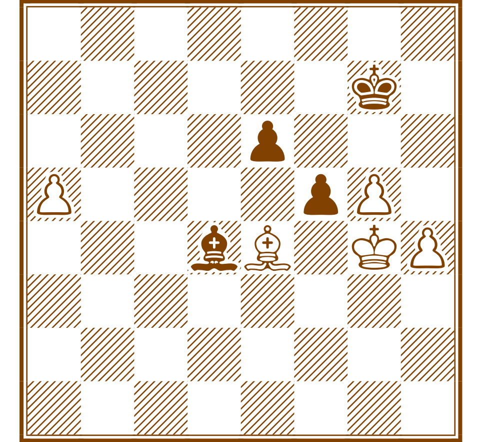
38...♘b6 39.♗×b6??

39.♕e2 temkinli ve daha doğru olurdu.

39...♕×b6+??

39...♗d4+! 40.♗xd4 ♕xc2 Taraflar birbiri üstüne büyük hatalar yaptı.

40.♔g2 ♕c6+ 41.♔h3 g5 42.♗e2 g×f4 43.g×f4 ♕c7 44.♗d3 g6 45.a4 ♕c5 46.♕e2 ♕d4 47.♕e4 ♕×e4 48.♗×e4 g5 49.f×g5 ♗×e5 50.a5 ♗d4 51.♔g4 ♔g7 52.h4 f5+

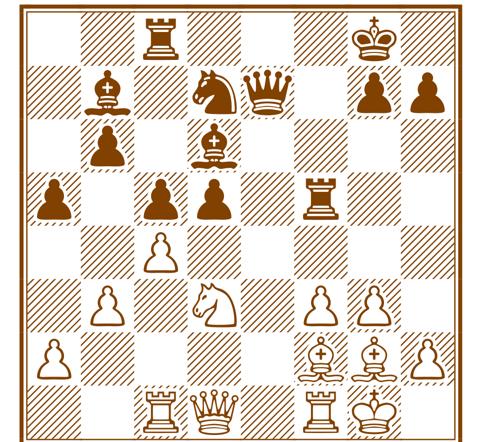

53.♗×f5! e×f5+ 54.♔×f5 ♗a7 55.h5 ♔h7 56.a6 ♔g7 57.h6+ ♔h7 58.♔f6 ♗d4+ 59.♔f7 ♔h8 60.g6 ♗e5 61.g7+ ♗×g7 62.h×g7+ ♔h7 63.g8♕+ ♔h6 64.♕g6#

Zorlu geçen mücadele ayakta kalabilen taraf WGM Betül Cemre oldu. 1–0

Kübra Öztürk Örenli – Mirjana Medic

1.d4 e6 2.c4 f5 3.♘f3 ♘f6 4.g3 d5 5.♗g2 c6 6.0–0 ♗d6 7.b3 ♕e7 8.♗b2 0–0 9.♘bd2 b6 10.♘e5 ♗b7 11.♖c1 a5 12.♘df3 ♘e4 13.♘d3 ♘d7 14.♘fe5 ♖ac8 15.f3 ♘ef6 16.♘×d7 ♘×d7 17.e4 e5 18.e×f5 e×d4 19.♗×d4 c5 20.♗f2 ♖×f5

Merkez mücadelesinin ardından sakinleşen sularda WGM Kübra taşlarına enerji yükleme yolunu buluyor.

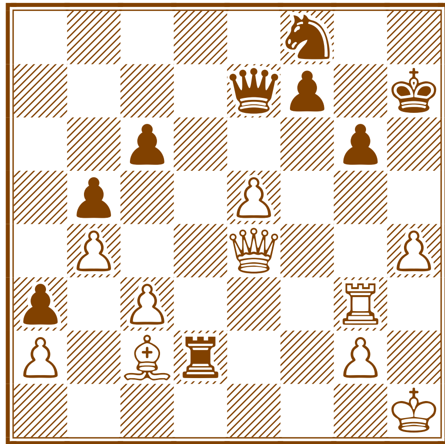
21.♗h3! ♖h5 22.♖e1! ♕d8 23.♗e6+ ♔h8 24.f4 ♖h6 25.c×d5 ♖×e6 26.♖×e6 ♘f6 27.♘e5 ♗×e5 28.f×e5 ♘e4 29.♗e3 ♗×d5 30.♖×b6! ♕×b6 31.♕×d5 ♕b4 32.a3 ♘c3 33.♕d3 c4 34.♕×c3

Daha dikkatli ve aktif taş oyununa bağlı kalarak oynayan WGM Kübra şık bir galibiyete imza atıyor. 1–0

Sıla Çağlar - Javiera Belen Gomez Barrera

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗c4 ♗c5 4.0–0 ♘f6 5.d3 d6 6.c3 h6 7.♖e1 0–0 8.h3 a5 9.♗b3 ♗d7 10.♘bd2 a4 11.♗c2 ♖e8 12.♘f1 ♕b8 13.♘h4 ♕a7 14.♕f3 ♘h7 15.♘e3 ♘e7 16.♕g3 ♔h8 17.♗d2 b5 18.♖e2 ♘f6 19.♕f3 ♗e6 20.♘ef5 ♘×f5 21.♘×f5 ♗×f5 22.♕×f5 ♖e6 23.♖f1 c6 24.♔h1 ♘h7 25.f4 ♖f6 26.♕g4 ♖e8 27.♖f3 e×f4 28.♖×f4 ♕e7 29.d4 ♗b6 30.♖ef2 ♖×f4 31.♕×f4 ♖f8 32.♖e2 ♗c7 33.e5 d×e5 34.d×e5 ♘g5 35.♕f5 ♕e6 36.♕d3 ♖d8 37.♕g3 ♕e7 38.h4 ♘e6 39.♕g4 a3 40.b4 ♗b6 41.♕e4 g6 42.♗×h6 ♔h7 43.♗e3 ♗×e3 44.♖×e3 ♖d2 45.♖g3 ♘f8?

45...♘g7 46.h5 ♘f5 47.hxg6+ fxg6 48.♖h3+ ♔g7 ile Siyah daha dirençli bir oyun kurabilirdi.

46.h5! ♕e6 47.h×g6+ ♘×g6 48.♗b3

48.♖e3 ♕d5 49.♗b3 ♕xe4 50.♖xe4 ♖d7 51.e6 fxe6 52.♖xe6 ♘e7 Daha doğru olurdu.
48...♕×e5 49.♕f3 ♖c2??

49...♘f4 Gerekliydi.

50.♕×f7+ ♕g7 51.♖h3+

Baskılı oyun rakibin direncini beklenmedik bir yerde kırıyor ve tam puanın sahibi WIM Sıla oluyor. 1–0

Leon Livaic - Cem Kaan Gökerkan

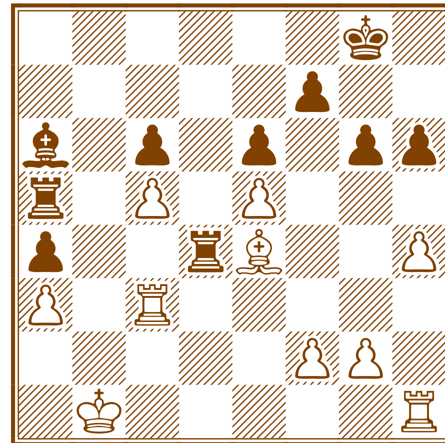
1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘f3 d5 4.♘c3 ♗e7 5.♗g5 h6 6.♗×f6 ♗×f6 7.e3 0–0 8.♕d2 c6 9.0–0–0 ♘d7 10.♔b1 a5

Ters kanata yapılan rok konumlarındaki tipik plan piyon hücumu ile saldırı düzenlemektir.
11.h4 g6 12.e4 d×e4 13.♘×e4 ♗g7 14.♗d3 a4 15.a3 ♘f6 16.♕f4 b5!

IM Cem Kaan fedalı da olsa vezirkanadında dikey açması gerektiğini çok iyi biliyor.
17.♘×f6+ ♕×f6 18.♕×f6 ♗×f6 19.c5

19.cxb5 cxb5 20.♗xb5 ♗b7 Fil çifti ve izole d piyonu Siyaha yeterli oyunu fazlasıyla verirdi.

19...b4 20.♘e5 b×a3 21.b×a3 ♗×e5 22.d×e5 ♖a5 23.♖c1 ♖d8 24.♗e4 ♗a6 25.♖c3 ♖d4

Son dört hamlede Siyah taşlar nasılda güçlendi.

26.♗×c6 ♗c4 27.♗f3 ♖×c5 28.♖hc1 ♖b5+ 29.♔a1 ♗b3 30.h5 ♖d2 31.♖c5 ♖b6 32.♖c6 ♖b5 33.♖1c5 ♖×c5 34.♖×c5 g×h5 35.♗×h5 ♖×f2 36.♗f3 ♔g7 37.♔b1 h5 38.♗×h5 ♖×g2 39.♖a5 ♖g5 40.♗e2?

IM Cem Kaan'ın aktif ve baskılı oyunu rakibin direncini burada kırıyor.

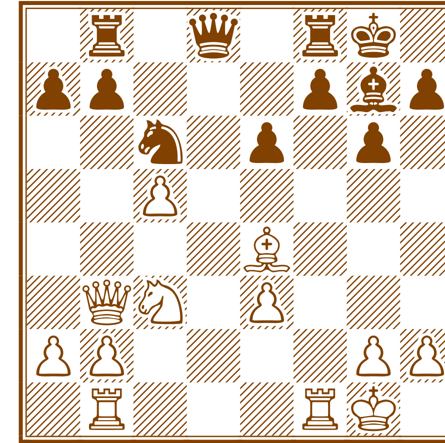
40.♗f3 ♗d5 41.♗xd5 ♖xe5 42.♖xa4 ♖xd5 Beyaz ancak bu şekilde oyunda kalabilirdi.

40...♖g1+

Sonrasında kale fili açmaza alacağı için Siyah terk ediyor. 0–1

Adham Kandil – Deniz Özen

1.e4 ♘f6 2.e5 ♘d5 3.c4 ♘b6 4.d4 d6 5.e×d6 c×d6 6.♘f3 g6 7.♗e2 ♗g7 8.0–0 0–0 9.♘c3 ♘c6 10.♗e3 ♗g4 11.c5 ♗×f3 12.♗×f3 d×c5 13.d×c5 ♘c4 14.♕b3 ♘×e3 15.f×e3 ♖b8 16.♗e4 e6 17.♖ab1

17...♕g5!

Beyazın zayıf c5 ve e3 piyonlarıyla ilgilenme vakti.

18.♘a4 ♖fd8 19.♖bd1 ♗h6 20.♖de1 ♕e5 21.♕c2 f5 22.♗×c6 b×c6

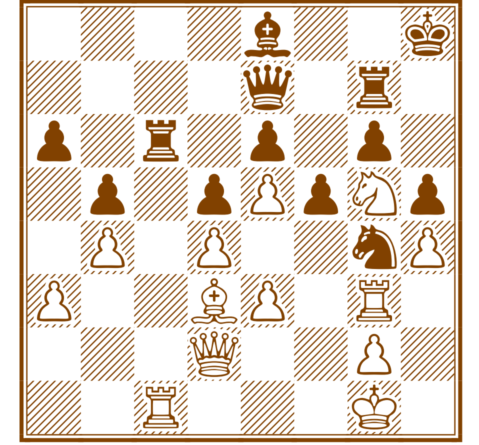
Bir anda IM Deniz'in tüm taşları maksimum güce ulaştı.

23.♖f3 ♖d5 24.b3 ♖bd8 25.♕c4 ♖d1 26.♕f1 ♕a1

Yıkıcı darbe rakip kampa giriş ile geliyor. Sabırlı ve dikkatli bir oyun! 0–1

Ulrikke Langvik – Ece Özbay

1.d4 d5 2.c4 c6 3.e3 ♘f6 4.♘c3 ♗f5 5.c×d5 c×d5 6.♕b3 ♗c8 7.♗b5+ ♘c6 8.♘f3 e6 9.♘e5 ♗d7 10.0–0 ♗d6 11.f4 0–0 12.♗d2 ♖b8 13.♖ac1 a6 14.♗d3 g6 15.♗e1 ♗e7 16.a3 ♘e8 17.♕c2 ♗f6 18.♖f3 ♗g7 19.♖h3 f5 20.♗h4 ♗f6 21.♗×f6 ♘×f6 22.♕f2 ♗e8 23.♖g3 ♕e7 24.h4 ♘×e5 25.f×e5 ♘g4 26.♕f3 h5 27.♘e2 ♗f7 28.♘f4 ♔h7 29.♖f1 ♖g8 30.♕e2 ♖bc8 31.♕d1 b5 32.♘h3 ♔h8 33.♘g5 ♗e8 34.b4 ♖c6 35.♕d2 ♖g7 36.♖c1

36...♕c7

WFM Ece önce c dikeyini ele geçiriyor.

37.♖×c6 ♕×c6 38.♔f1 ♖c7 39.♔e2 ♔g7 40.♖f3 ♗d7 41.♖f1 ♕c3

Sonra rakip kampa süzülüyor.

42.♖d1 ♕×a3 43.g3 ♖c3

Rakip kampa kalesini de dahil ediyor.

44.♘h3 ♖b3 45.♘f2 ♖b2 46.♗c2 ♕×b4 47.♕×b4 ♖×b4

Ve göstere göstere vezirkanadındaki beyaz piyonları alıp bağlı geçer piyonların sahibi oluyor.

48.♖a1 ♗c8 49.♘d3 ♖c4 50.♗b3 ♖c6 51.♘c5 ♔f7

Kral geçer piyonlarını desteklemek için geliyor.

52.♗d1 ♔e7 53.♔d3 ♔d8 54.♗×g4 h×g4 55.♔c3 ♔c7 56.♔b4 ♔b6 57.♖a2 ♖c7 58.♖a1 ♖a7

Kale geçer piyonların arkasına geçerek tüm hazırlıklar tamamlanmış oluyor.

59.♔b3 a5 60.♖b1 b4 61.♘a4+ ♔b5 62.♖c1 ♗d7 63.♘c5 a4+ 64.♔a2 ♖c7 65.♖b1 ♗c8 66.♔b2 ♖c6 67.♔a2 ♗a6 68.♔b2 ♔a5 69.♖a1 a3+ 70.♔b3 ♗c4+ 71.♔c2 ♖b6 72.♘b3+ ♗xb3+ 73.♔xb3 ♖c6 74.♔a2 ♖c3 75.♖e1 ♔a4 76.♖e2 b3+ 77.♔b1 b2 78.♖e1 ♔b3 79.♖e2 a2#

WFM Ece, çok öğretici bir teknik ile galip geliyor!

0–1

PİYONLARIN DEĞERİ

Satrançta piyonları en zayıf taşlar olarak nitelendiririz. Yeni başlayanlar için en değersiz taş piyonlar olur. Piyonların en büyük hedefi, vezire terfi etmektir. İlerleyen seviyelerde piyonların değerini daha çok anlamaya başlarız.

Piyonların yapısı; oyun ortasında hangi kanattan saldıracağımızı, hangi zayıflıklara baskı yapabileceğimizi ve planlarımızı belirler. Piyon zincirleri bazen öyle güçlü olur ki, sağladıkları alan sayesinde bir tarafa büyük avantaj sağlayabilir.

Özellikle kapalı konumlarda piyon yapıları bize planlarımız için ipuçları verir. Ancak, bu ipuçlarını doğru anlayabilmemiz için çok çeşitli konumları incelemiş olmamız ve pozisyonel gücümüzün iyi olması gerekmektedir.

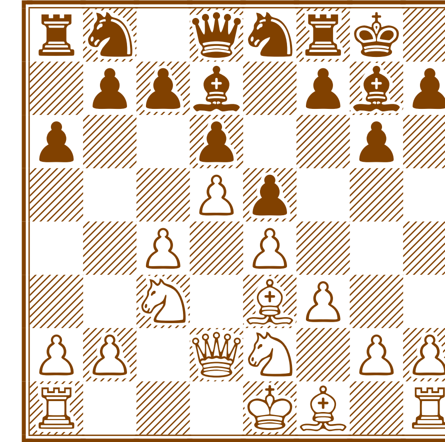
İlk örneğimizi inceleyelim:

WGM Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu
Sporcu
betulcemreyildiz@gmail.com

Jose Raul Capablanca - Vera Menchik
Moscow International–02 Moscow (17), 10.03.1935

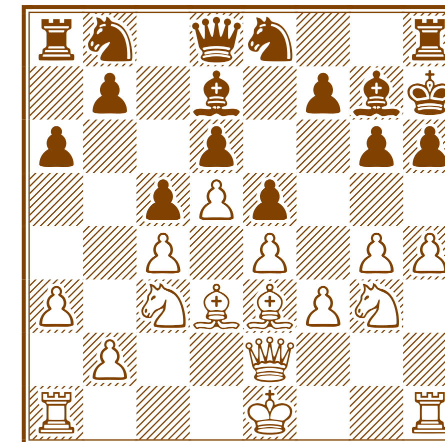
1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.♘c3 ♗g7 4.e4 d6 5.f3 0–0 6.♗e3 e5 7.♘ge2 a6 8.♕d2 ♗d7 9.d5 ♘e8

10.g4 h6

10...f5 11.gxf5 gxf5 12.exf5 Bxf5 13.Ng3 Nd7 14.0–0–0+–

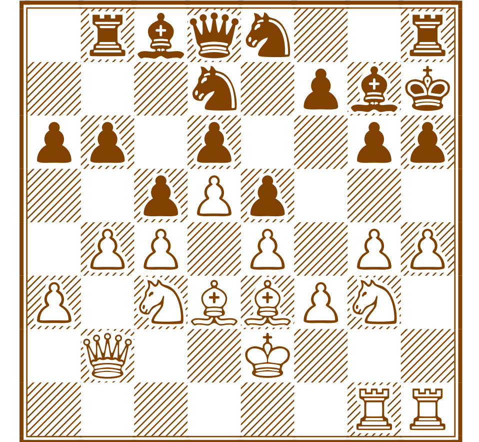
11.h4 ♔h7 12.♘g3 c5 13.♗d3 ♕a5 14.♕e2 ♖h8 15.a3 ♕d8

16.b4!

Capablanca her iki kanattan da saldırıyor.

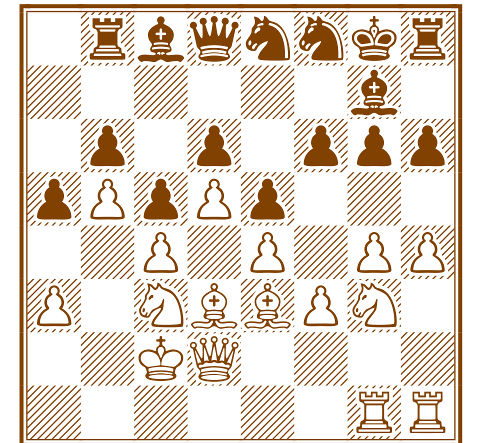
16...b6 17.♕b2 ♗c8 18.♔e2 ♘d7 19.♖ag1 ♖b8

20.b5!

Beyaz, vezirkanadını kapatarak sadece şahkanadında kendi atağına yönelmek istiyor.

20...a5 21.♔d1 ♔g8 22.♕d2 ♘f8 23.♔c2 f6

24.g5!

Sonunda öldürücü darbelerin ilki geliyor.

24...f×g5 25.h×g5 h5 26.♘f5!!

Beyaz doğru şekilde oyunu açmalı.

26.f4 exf4 27.Bxf4 Nd7 28.Rf1 Ne5

26...♔f7 27.♘h4 ♕e7 28.♕h2

f4 hazırlığı başlıyor.

28...♘c7 29.♖f1 ♔e8 30.f4 e×f4 31.♗×f4 ♔d7 32.♗×d6

1–0

A Miles - Zoltan Ribli
Tilburg 26/685 Tilburg 26/685, 1978

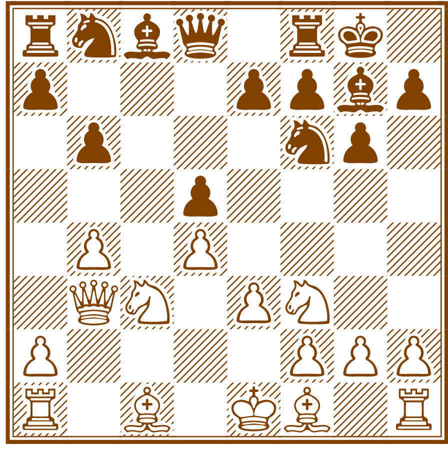
1.d4 ♘f6 2.♘f3 g6 3.c4 ♗g7 4.♘c3 d5 5.e3 0–0 6.b4 b6 7.♕b3 c6?!

7...c5

8.c×d5!

8.♗b2 d×c4 9.♗×c4 b5 10.♗e2 ♗e6 11.♕c2 a5

8...c×d5

9.b5! ♗b7?!

Filin çaprazı kapalı. Bu sıkışık konumda Siyah konumunu rahatlatmak için a6 veya a5 sürmeliydi.

9...a5!?; 9...a6!?

10.♗b2 ♘bd7 11.♗e2 ♖c8 12.0 0 ♖c7 13.a4 ♕b8 14.a5 ♖fc8?!

14...b×a5 15.♖×a5 ♖fc8 16.♖fa1

15.a6 ♗a8 16.♖ac1 e6 17.♗a3 ♘e4 18.♘a2 e5 19.♖×c7 ♖×c7 20.♖c1 e×d4 21.e×d4 ♘f8 22.♖×c7 ♕×c7 23.g3

23.♗×f8! Af8 - Ae6 manevrasından sonra Beyazlar d4 piyonu ile ilgili sorunlar yaşayacaktır. Fb2 dönmek zorunda kaldığı zaman Fb2 pasif - Ae6 aktif olacaktır. Bu sebeple Fxf8 almak daha iyi bir karar olabilirdi.

23...♘e6 24.♗b2 ♘d6 25.♘b4 ♕d7 26.♘c2 ♘c4?! 27.♘e3 ♘×b2?!

kötü fili değişmemeliydi.

28.♕×b2 ♕d8 29.♕c3 h6 30.♘g4 ♘c7 31.♘ge5 ♘e8 32.♕e3 ♘d6 33.♗d3 ♕c7 34.♕f4 ♕e7

34...♕c3 35.♘×f7! ♘×f7 36.♗×g6+–

35.♕g4 ♕e8 36.h4

36.♕d7 ♕×d7 37.♘×d7 f6!

36...♘e4 37.♕f4 h5 38.♔g2 ♗f8

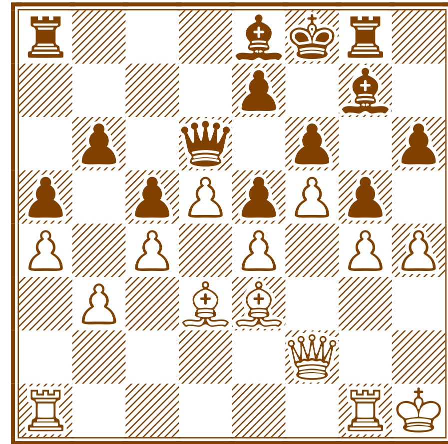
38...f6 39.♘×g6 ♔h7 40.♕f5! ♕×g6 41.♕c8+–

39.♘g5! f6 40.♘×e4 d×e4 41.♗c4+ ♔g7 42.♘f7! ♔h7 43.♕×f6 ♗g7 44.♘g5+ ♔h8 45.♕e6

1–0

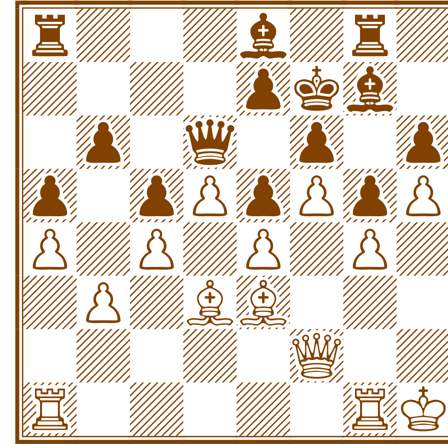
David Ionovich Bronstein - Hermann Pilnik
Belgrade Belgrade, 26.10.1954

1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.♘c3 ♗g7 4.e4 d6 5.♗e2 0–0 6.♗g5 c5 7.d5 a6 8.a4 ♘bd7 9.♘f3 ♘e8 10.0–0 ♘e5 11.♘d2 f6 12.♗e3 ♖b8 13.f4 ♘f7 14.♕c2 b6 15.♖fb1 a5 16.♘f3 ♘c7 17.♖e1 ♘a6 18.♕d2 ♘b4 19.♘a2 ♘×a2 20.♖×a2 ♗d7 21.b3 ♕c7 22.♗d3 ♖be8 23.f5 ♘e5 24.♘×e5 d×e5 25.h4 ♔f7 26.♕f2 ♖a8 27.♗e2 ♖g8 28.♔h1 ♔f8 29.g4 ♕d6 30.♖aa1 ♗e8 31.♖g1 h6 32.♗d3 g5

Beyaz doğru kararı vermeli. Seçenekleri hxg5 , h5 ve hiç dokunmamak olabilir. Ancak h hattından Beyazların faydalanması pek mümkün olmadığı için Beyazlar saldırı yapacağı kanadı değiştiriyor. Bu yüzden şahkanadını tamamen kapatmaya karar veriyor.

33.h5! ♔f7

34.b4!!

Muhteşem bir yarma!

34...a×b4 35.a5 ♖c8 36.a×b6 ♕×b6 37.♕a2 ♗d7 38.♕a7 ♕d6 39.♖gb1 ♖c7 40.♕a6 ♖b8 41.♗c2 ♗f8 42.♗b3 ♔g7 43.♔g2 ♗c8 44.♕a2 ♗d7 45.♕f2 ♖b6 46.♖a8 ♖a6 47.♖a1

Beyazlar bir piyon geri olabilir. Ancak Siyahların Fg7 hiç işe yaramıyor ve Beyazın taşları çok daha iyi. Ayrıca Siyahların çok fazla zayıflığı var.

47...♖a3 48.♖1×a3 b×a3 49.♖×a3 ♕b6 50.♕a2 ♖b7 51.♔f3 ♖b8 52.♗d1 ♕b4 53.♗d2 ♕b1 54.♕×b1 ♖×b1 55.♔e2 ♔f7 56.♗e3 ♖b8 57.♗×c5 ♖c8 58.♖a5 ♔e8 59.♔d3 e6 60.♗×f8 e×f5 61.g×f5 ♔×f8 62.c5 ♗e8 63.♔c4 ♖b8 64.♗a4 ♗×h5 65.c6 g4 66.c7 ♖c8 67.d6 g3 68.♗b5 ♗e8 69.♖a3

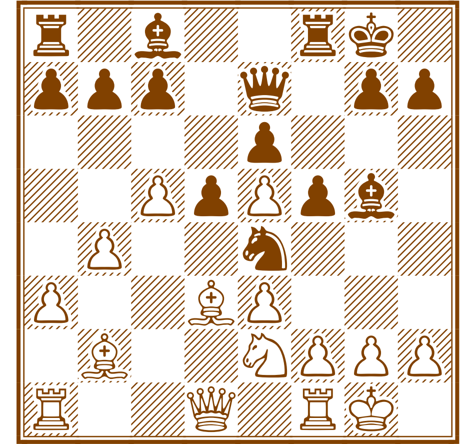
1–0

Tigran V Petrosian - Robert James Fischer
Candidates Tournament Bled/Zagreb/Belgrade, 21.09.1959

1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘c3 ♗b4 4.e3 d5 5.a3 ♗d6?!

5...♗×c3+ 6.b×c3 c5

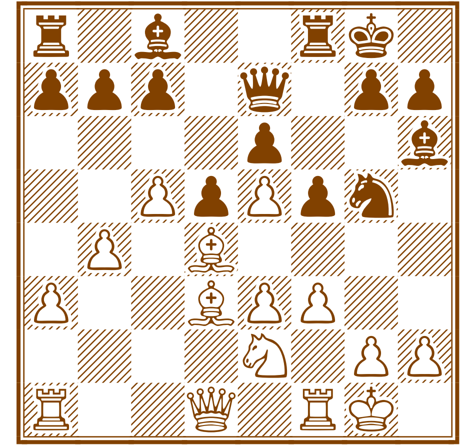
6.♘f3 0–0 7.c5! ♗e7 8.b4 ♘e4 9.♗b2 ♘d7 10.♗d3 f5 11.♘e2! ♗f6 12.0–0 ♕e7 13.♘e5 ♘×e5 14.d×e5 ♗g5

15.♗d4

Beyazlar f3 ile atı sıkıştırmak istiyor.

15...♗h6 16.f3 ♘g5

17.c6!! b6

17...b×c6 18.♗c5

18.b5!

Fc8 artık oyun dışı kaldı.

18...a6 19.a4 a×b5 20.a×b5 ♖×a1 21.♕×a1 ♘f7 22.♕c3 ♕h4 23.♖a1 ♘g5 24.♕e1 ♕h5

Black has to hope for some sort of attack, but there are no real attacking chances.

25.♖a7 ♕g6 26.♔h1

26.♖×c7? ♘×f3+

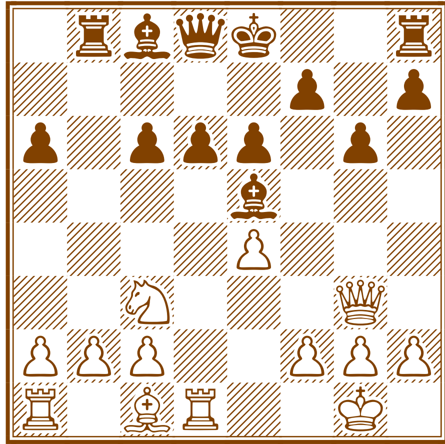
26...♕h5 27.f4 ♘e4 28.♖×c7 g5 29.♗×b6 ♔h8 30.♗×e4 f×e4 31.♗c5

1–0

Elizbar Ubilava - Gennadij A Timoscenko
URS Games Soviet Union, 1974

1.e4 c5 2.♘f3 ♘c6 3.♗b5 e6 4.0–0 ♘ge7 5.♘c3 a6 6.♗×c6 ♘×c6 7.d4 c×d4 8.♘×d4 d6 9.♘×c6 b×c6 10.♕h5 g6 11.♕h3 ♖b8 12.♖d1 ♗g7 13.♕g3 ♗e5

14.♕×e5!!

bu feda ile Beyazlar çok güzel bir pozisyona erişiyor.

14...d×e5 15.♖×d8+ ♔×d8 16.♗g5+ ♔e8 17.♗f6 ♖g8 18.♖d1 ♗d7 19.♘a4 ♖b4 20.♘c5 ♖d4 21.♖×d4 e×d4 22.h4

22.e5! a5 23.h4 ♗c8 24.♔f1 g5 25.h5+ ; 22.♘×a6!+

22...e5 23.f3 ♗e6 24.b3 a5 25.g4 h5 26.g5+– ♗h3 27.♔f2 ♖f8 28.♔e2 ♖g8 29.a4 ♖f8 30.b4 a×b4 31.a5 ♗c8 32.♔d3 ♖g8 33.♔c4

1–0

BAŞHAKEMİN TEKNİK HAZIRLIĞI -3

Esas olan oyuncunun başvurduğu ya da oynamasının zorunlu olduğu grupta oynayabilmesidir.

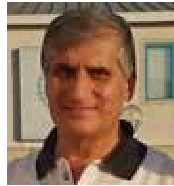

"Bir etkinlik ancak çok zorunlu nedenlerle ertelenebilir veya yeri, tarihi, saati değiştirilebilir!"

'Başhakemin Teknik Hazırlığı' kapsamındaki yazı dizisinde bu sayıda başhakemin temel görev anlayışı öne alınacak. Bu bağlamda olası hazırlıkları, yapabilecekleri açıklanmaya çalışılacak.

Başhakem;

- Yarışmanın kötü yönde ilerlemesine izleyici kalmamalıdır.
- Kuralların doğru biçimde uygulanmasını sağlamalıdır.
- Yarışmanın gidişiyle ilgili olarak gelişmelerden haberdar olmalıdır.
- Doğru kararları vererek gerektiğinde masada görev yapan hakemin verdiği kararı bozarak adaleti sağlamalıdır. (Madde 12'nin dili ve ruhu bunlara izin vermektedir.)
- Özel durumlardan kaynaklanan sorunlara çözüm bulmalı, kuralları hatalı biçimde yorumlayan açıklamalar yapmamalıdır.
- Hakemlerin özgür biçimde karar vermesini kısıtlayacak detaylı anlatımlar ve açıklamalar ortaya koymamalıdır.

Tahsin Aktar
Uluslararası Hakem-Organizatör
tahsin.aktar@tsf.org.tr

'Mutlak tarafsızlık ilkesi ve anlayışı akıldan çıkmamalıdır!'

Temel görevler

- Başhakem, yardımcılar, hakemler eylem ve söylem birliğinde olmalıdır.
- Net söylemlerde bulunmalıdır.
- Oyuncu ve diğer katılımcılara kuralların anlatımından kaçınmalıdır.
- Oluşan bir durum karşısında verilen bir kararın, yarışma boyunca benzer durumlarda verilen kararlarla çelişmemesi için önlem alınmalıdır.
- Oyunların oynandığı alana kimlerin girebileceğinin listesi organizasyon yöneticisinden istenmelidir.
- Kolay ulaşılmak için doğal olunmalıdır.
- Oyuncuların hile yapmalarına engel olacak önlemler alınmalıdır.
- Organizasyon için önceden planlanmış ilkelerin üstünde kural koyulmamalıdır.
- Her zaman sakin ve soğukkanlı olunmalıdır.
- Hakemler, görevli ve iş görenler hiçbir şekilde, hiçbir konuda açıktan tartışmaya girmemelidir.
- Cep telefonuyla konuşmanın, mesajlaşmanın, benzeri elektronik cihazlardan yararlanmanın yasak oluşunun, kurallar gereği, hakemler için de geçerli olduğu bilinmelidir.
- Her tur öncesi oyunculara birtakım açıklamalar yapmaktan kaçınılmalıdır.

Birleştirilen gruplar (kategoriler)

- Başhakem oluşmayan gruplar (kategoriler) varsa nasıl bir yol izleyecektir?
- Grupları birleştirilmek durumunda kalınırsa oyuncuların hakları nasıl korunacak, ödüller nasıl verilecektir?

'Birleştirme sonucu eklenen oyuncular o grubun asıl oyuncularıdır!'

Başhakem olası bu durum için uygulama senaryolarını hazırlayarak yarışma yöneticisiyle paylaşmalıdır. Önceden planlanmış grupta, planlanmış takvim içerisinde, eşlendirme yapılamayacak sayıda oyuncu bulunması durumunda bu oyuncular başka grupla birleştirilebilir. Esas olan oyuncunun başvurduğu ya da oynamasının zorunlu olduğu grupta oynayabilmesidir. Bunun için eşlendirme yapılabilecek diğer eşlendirme sistemleri seçilebilir. (Döner sistem, ikili döner sistem.)

Örneğin, yaş aralığına göre düzenlenen bir etkinliğe 'kızlar alt bileşeni' de eklenebilir. Bu grupta eşlendirme yapılamayacak sayıda oyuncu olması durumunda, oyuncuların o yaş aralığında 'genel grupta' oynatılmaları esas olmalıdır. Burada öne çıkan seçim 'yaş aralığında oynama' olmalıdır. Birleştirme sonucu gruba eklenen oyuncuların, birleştirme öncesindeki grupları için duyurulan haklarının da korunması gerekecektir.

Böyle durumlarda başhakem, mevcut oyuncuları nasıl ve hangi yöntemle eşlendirmeye alacağına, yarışma ve organizasyon yöneticileriyle birlikte karar vermek durumundadır. Organizasyon için planlanmış tur günleri, salon olanakları, ödül planlaması gibi konular yarışma ve organizasyon yöneticileriyle birlikte çözümlenecek konulardır.

Birleştirme durumunda:

- Birleştirme sonucu gruba eklenen oyuncuların, birleştirme öncesindeki grupları için duyurulan haklarının korunması gerekecektir.
- Bu amaçla birleştirilen grubun final sıralamasında sonradan gelen oyuncular için ek yeni bir sıralama yapılabilir. (Bir üst etkinliğe katılım hakkının korunması, konaklama veya ulaşım desteği sağlanması konuları...)
- Benzer biçimde grubun birleştirilmesiyle ortadan kalkan grup için önceden belirlenmiş destekler varsa (başvuru özendirme desteği...) o oyuncuların da bu desteklerden yararlanmaları gerekecektir.
- Bu oyuncular birleştikleri grup için önceden planlanmış ödülleri ve hakları elde ederler.
- Birleştirilen oyunculara, birleştirme öncesi grup için önceden öngörülmüş özendirme ödülleri varsa bu ödüllerin de o oyunculara verilip verilmeyeceğine organizatörler karar verecektir.
- Birleştirme öncesi grup ortadan kalktığı için o grup için ayrıca derece ödülleri verilmez.

Birleştirme sonunda, başka grupla birleşen oyun-

cular, birleştikleri grup için öngörülen hakları ve ödülleri hak edeceklerdir. Birleşmeden dolayı hak kaybına uğramamalıdırlar.

Ertelenen oyunlar

- Başhakem herhangi bir nedenle turu ertelemek durumunda kalırsa uygulayacağı olası senaryo nedir?
- Başhakemin hızlıca başvurabileceği yol gösteren yazılı kaynaklar var mı?
- Bu konudaki temel ilkelerden ve talimattan haberdar mıdır?

Söz konusu talimat ve kaynakları başhakemin biliyor olması beklenir. Ülkemiz organizasyonları için izlenecek yol ve uygulanacak kuralların genel hatları bir talimatla belirlenmiştir. Bir etkinlik ancak çok zorunlu nedenlerle ertelenebilir veya yeri, tarihi, saati değiştirilebilir. Genel ilke, etkinliğin önceden duyurulan yerde ve zamanda gerçekleştirilmesidir. Ancak olası durumda bu iş için bir uygulama senaryosunun yarışma yöneticisiyle birlikte oluşturulmasında yarar olacaktır.

Etkinliğin bir aşamasında erteleme için pek çok neden sayılabilir. Tur başlamadan önce beklenmeyen meteorolojik olaylar (kar, tipi, aşırı yağmur gibi nedenlerle şehir içi/şehirlerarası yolların kapanması), yangın, sel, gibi felaketler, toplumsal olaylar, etkinlik alanında oluşan, önceden öngörülmeyen başkaca olumsuz durumlar. Bunların dışında ortaya çıkabilecek her durum erteleme kararı için kendi içinde değerlendirilmelidir.

Etkinliğin aşamaları arasında, tur başlamadan önce, başhakem erteleme kararı almışsa:

- Erteleme öncesi o turda oynama hakkı olan kulüpler veya bireysel etkinliklerde oyuncular ertelenen turda yer alabileceklerdir.
- Eşlendirme ilan edilmişse ilan edilen eşlendirme geçerli olacaktır.
- Takım yarışmalarında maça çıkış listeleri verilmiş ve listeler kesinleşmişse takımlar ertelenen turda kesinleşen listeleriyle yer alacaklardır. (Beklenmedik durumlar karşısında maça çıkış listelerinde değişiklik yapma istekleri karşısında karar verme yetkisi başhakemindir.)
- Henüz maça çıkış listeleri verilmemiş veya liste verme süreci yaşanıyorsa (listeler kesinleşmemişse), maça çıkış listeleri erteleme tarihinde düzenlenecektir.

Tur sırasında oluşan bir nedenden dolayı tur yarıda kalırsa ve başhakem erteleme kararı almışsa:

- Oynanmakta olan oyunlar iptal olacaktır.
- Erteleme günü yeni buluşmada aynı eşlendirme listesi kullanılarak oyunlar yeniden oynanacaktır.
- Erteleme anına kadar tamamlanmış oyunların sonuçları geçerli kılınacaktır.
- Takım turnuvalarında da benzer uygulama yapılacaktır.

Ertelenen turun bir sonraki turdan önce oynatılması olanaklı değilse (örneğin 4. tur yarıda kalarak ertelenmiş ve 5. turdan önce oynanması olanaklı değilse) başhakem yeni turun eşlendirmesi için gerekli önlemleri alacaktır.

Başhakem bu durumda şöyle bir uygulama yapar:

- Yeni eşlendirme için ertelenen turdaki biten maçların sonuçları gerçek sonuçlar olarak yeni eşlendirmede kullanılır.
- Ertelenen oyunlar için de her iki oyuncuya sanal olarak ½ sonucu verilerek yeni eşlendirme tamamlanır, tur bu haliyle oynanır.
- Tur tamamlandığında sanal olarak verilen ½ değerleri yeni ve gerçek sonuçlarıyla değiştirilir.
- Ertelenen turun bir sonraki turdan önce oynanması olanaklı değilse sanal olarak verilen ½ değerleri ertelenen tur oynanıncaya kadar geçerli kılınır.
- Hangi nedene dayalı olarak erteleme yapıldığına bakılmaksızın, erteleme öncesi oynama hakkı bulunan oyuncular, sonradan ceza almış ve cezasının uygulanması erteleme tarihine rastlıyorsa, cezanın türü bu oyuncuların oynamalarına engelse, bu oyuncular ertelenen etkinlikte yer alamazlar.

Uyarılar!

Başhakem, turun ertelenmesini öne almadan, ertelemeye yol açacak gerekçenin giderilmesi için uygun göreceği bir süre ertelemeye karar vermek için bekleyebilir. Bu durumda dikkat edilmesi gereken başlıklar vardır.

- Bekleme boyunca satranç saatleri durdurulur.
- Oyuncuların önceden belirlenmiş ve duyurulmuş oyun alanından ayrılmalarına izin verilmez.
- Bu sürede cep telefonu, bilgisayar ve benzeri cihazlar, 'ihlal nesneleri' hiçbir nedenle kullanılamaz.
- Oyunların oynandığı zamanlarda uygulanan yasak ve kısıtlamalar bekleme boyunca da bütünüyle uygulanır.

Hastalanan oyuncular

Yarışmalarda sıklıkla yaşanılan istenmeyen sağlık sorunları karşısında, başhakemin kriz oluşmadan önce atacağı adımları bilmesi gerekir. Bu adımlar diğer hakemler ve yarışma yöneticisiyle de paylaşılmalıdır. Bilinmelidir ki yarışma yerinde görev yapan herkes (başta organizasyon yöneticisi ve hakemler) oyuncuların sağlığıyla yakından ilgilenmek zorundadır.

FIDE Oyun Kurallarına göre de, "İyi bir oyun ortamını ve bunun sürekliliğini sağlar" denilerek, hakeme sağlık ve güvenlik konularında, geniş anlamda görev verilmiş olduğu dahi söylenebilir.

Önemli diğer bir yan da oyunlar sırasında hastalanan oyuncular için uygulamanın nasıl olacağıdır. Bu durum için başhakem kaynak belgelerden yararlanarak uygulama senaryosunu oluşturmalıdır.

"Oyuna devam etmek istiyorum."

Masada, oyun sırasında hastalandığını bildiren veya açıkça bu yönde belirtiler gösteren oyuncuların oynanmakta olan maçları ne olacaktır?

Var olan uluslararası uygulamalara bakarak, diğer sporlarda olan durumlara benzer bir uygulama geliştirmek gerekir. FIDE Satranç Kurallarının önsözü ve FIDE Turnuva Kuralları da bunu işaret eder. Benzer durumlardan hareketle doğru karar vermek hakemin ve organizasyon yöneticilerinin işidir.

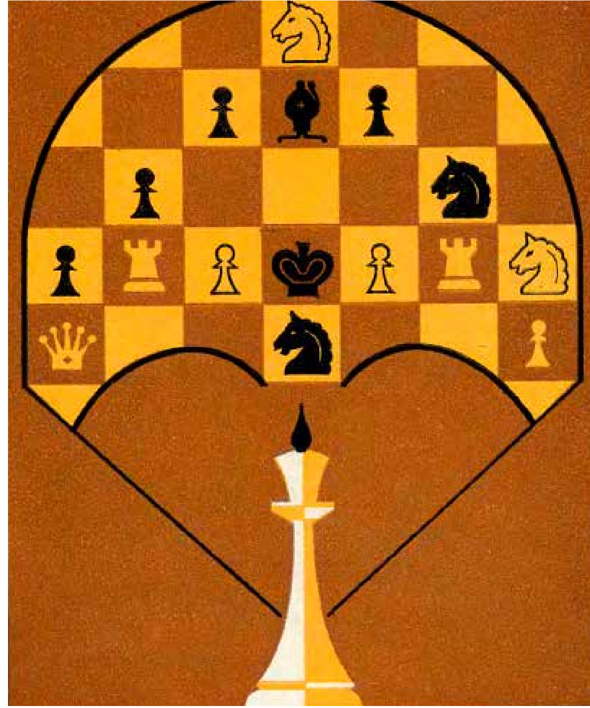
- Masada, oyun sırasında hastalanan, hasta olduğunu söyleyen oyuncu için satranç saati hakem tarafından durdurulur.
- Oyuncu, derhal ve hızlıca, oluşturulan geçici sağlık birimine ulaştırılır.
- Oyuncunun yanında bulunan organizasyon görevlisi veya hakem, burada yapılan kontrol sonrasında, sağlık görevlisinin oyuncu hakkındaki "Oyuna devam edebilir." veya "Oyuna devam edemez." türünden verilmiş kararı başhakeme bildirir.
- Sağlık görevlisi, oyuncunun, masadaki oyuna devam edebileceği yönünde bir karar vermişse, satranç saati hakemler tarafından çalıştırılarak oyuncunun masaya gelmesi beklenir.
- Sağlık görevlisi, örneğin, "Yarım saat dinlensin sonra oyuna devam edebilir." biçiminde oyuna devam edebilmek için süreli bir karar vermişse, satranç saati yine çalıştırılır. Ancak, denildiği gibi, hastalanan oyuncunun saatinde yarım saat zamanı yoksa maç bitmiş olacaktır. Bu durumda satranç saatinin çalıştırılması gerekmeyecek, oyun sona erecektir. Hastalanan oyuncu kaybedecek, rakibin puanı da hakem tarafından belirlenecektir.

Bitti…

SATRANÇ TAHTASINDA

SİMETRİ VE ASİMETRİ

Sevgili satrançseverler,

Yazıma başlarken, deha sayılan satranç kompozisyon ustası Thomas Dawson (1889-1951) hakkında biraz bilgi aktarmak istiyorum. Mesleği kimyager olan usta, 1931 - 1943 yılları arasında, İngiliz Satranç Problemleri Derneği'nin Başkanlığını yapmış, aynı zaman da "Problemist" dergisinin de kurucusudur. Satranç konularında birçok hikayenin yazarıdır."The Chess Amateur" dergisinin (1916-1930) "Fairy chess" ve "Etütler" bölümü ve "British Chess Magazin" dergisinin (1931-1951) "Problemler "bölümünün editörlüğünü yürütmüştür. Dawson ilk problemini 1907 yılında yayınladıktan sonra, çeşitli türlerde yaklaşık olarak 6 bin 500 kompozisyon oluşturdu ve bunlardan 5 bin civarında olanı yayınlanmıştır. 120 problemine ödül verildi ve 211 problemi de onur, mansiyon ya da başka bir şekilde övgüye layık görüldü. Fairy Chess'in babası sayılan Thomas Dawson'un da satrancın yeni biçimlerinin yaratılmasında da büyük katkıları olmuştur. Bir dizi yeni figür icadın sahibi olmuş (örneğin, binici, kriket) yeni koşullar yaratarak normal figürlerin hareket kurallarının değiştirilmesine öncülük etmiştir vs.

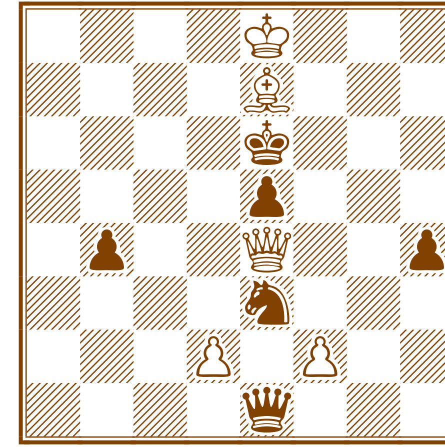
Onun dehası diğer insanlardan onu ayrıştırmadı. Sıradan ziyaretçiler için zaman bulurdu ve sabır, alçakgönüllülük ve nezaketle fikirlerini yeni başlayanlara açıklardı. Turnuvalarda çok sayıda ödül kazanmış olmasına rağmen, çalışmalarının çoğunu başkalarına ilham vermek ve onları cesaretlendirmek, masal problemlerini, küçük yaş grubu taraftarlarını arttırmak için tasarlıyordu. Sadece şöhret için değil, eğlence için de kurguladığını, başka bir ustaya itiraf ederken: "Biz bunu sadece kendimiz için yapıyoruz!" diyecekti.

Onun eserlerinden birkaç örnekle başlayalım.

Müslim Ersoy
Uluslararası Hakem
mersoy01@yahoo.com

T. Dawson - Falkirk Herald, 1924

wwKe8,Qe4,Be7,Pd2,f2/bKe6,Qe1,Ne3,Pb4,e5,h4

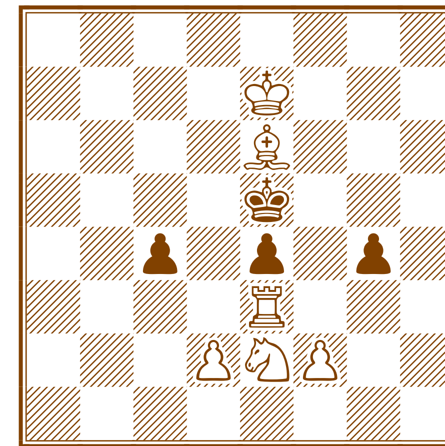
Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

1.d4

1.f4 ♘g4 2.f5#

1...♘c4 2.d5#.

T. Dawson - The Chess Amateur, 1924

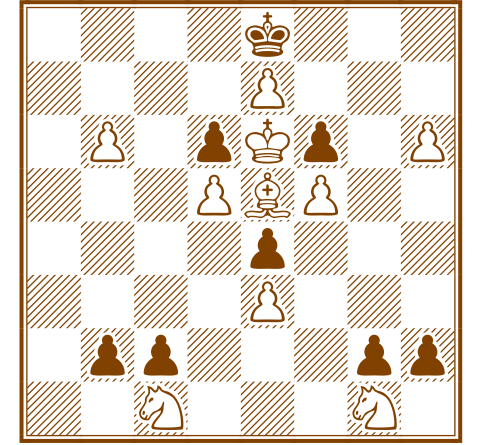
wKe7,Ne2,Be6,Re3,Pd2,f2/bKe5,Pc4,e4,g4

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

1.♖a3 c3 1...e3 2.♖xe3#

2.♖a5#.

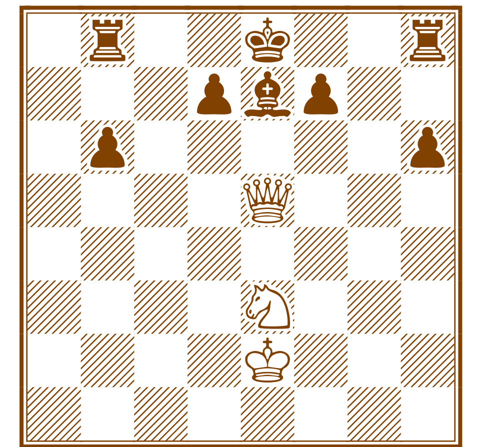
T. Dawson,1914

wKe6,Nc1,g1,Be5,Pb6,d5,e3,e7,f5,h6/bKe8,Pb2,c2,d6,e4,f6,g2,h2

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.
Dawson'un, satranç kompozisyonunda simetrik motiflerin klasiği olan ilk problemlerinden biridir.
Çözüme giden yol:
1.♗×h2 b1♕ 2.h7 ♕b5 3.h8♕#
Ama simetrik 1.♗xb2? hamlesi yürümez? 1… h1♗! ve pat tehdidinden dolayı 2.b7 veya 2.h7 hamlesi için zaman yok. Bu problemde, çözüm anahtarındaki belirleyici faktör, Siyahın fazladan boşluğu kullanamama arzusudur.

T. Dawson - Falkirk Herald, 1915

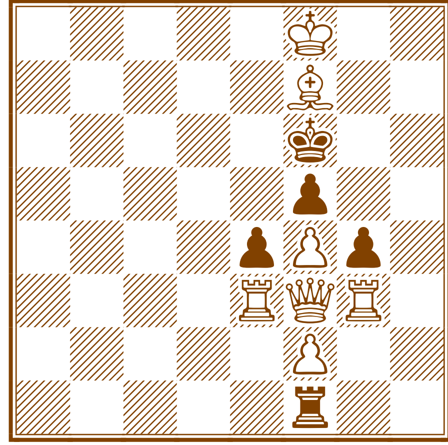
wKe2,Qe5,Ne3/bKe8,Be7,Rb8,h8,Pb6,d7,f7,h6

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.
Görünüşe göre, atın hem d5, hem de g5 karesine sıçraması hedefe götürüyor.
Ama ilk durumda 1.♘d5? Siyah şah kaçmayı başarır, 1...0-0! Bu nedenle, olayı sadece
1.♘f5! çözer.
1...♔d8
1...♔f8 2.♕×h8#

2.♕×b8 ve mat.

Bu durumda, asimetri rok atma ile ilişkilidir.

T. Dawson, 1916

wKf8,Qf3,Bf7,Re3,g3,Pf2,f4/bKf6,Rf1,Pe4,f5,g4

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

1.♖e1!

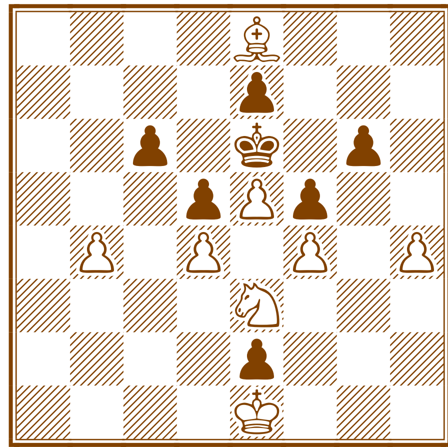
Burada «a» ve «b» dikeyleri önem arz etmiyor. Ancak Beyazlar için önemli olan "c" dikeyi, çünkü elinde ona simetrik bir dikey yok. Tehdit 2.♕c3 + mat, çünkü. siyah ♖g1 kilitli. Eğer,

1 ...e3 2.♕c6#

1...g×f3 2.♖g6#

1.♖g1? yürümüyor, çünkü simetrik dikey olmadığından dolayı 2.♕**3 + mat tehdidi yok.

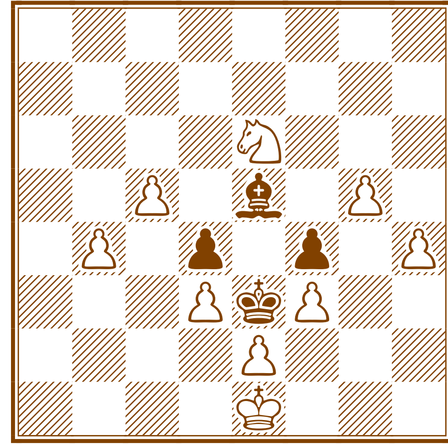
T. Dawson - Falkirk Herald, 1920

wKe1,Ne3,Be8,Pb4,d4,e5,f4,h4/bKe6,Pc6,d5,e2,e7,f5,g6

Beyaz oynar,4 hamlede mat eder.
1.♘c2 g5 2.♘a1 g×h4
veya herhangi bir hamle
2...g4; 2...c5
3.♘b3 h3 4.♘c5#
veya
1...c5 2.♘a3 c×b4
veya herhangi bir hamle
3.♘b5 b3 4.♘c7#.

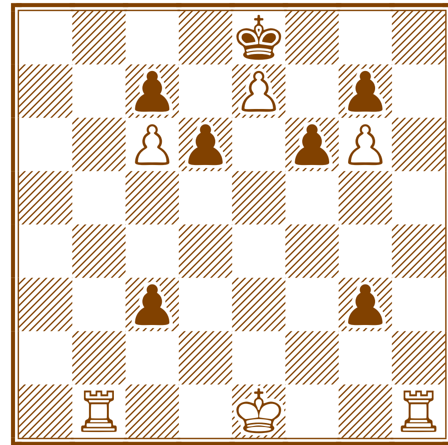
T. Dawson - Falkirk Herald, 1914

wKe1,Ne6,Pb4,c5,d3,e2,f3,g5,h4/bKe3,Be5,Pd4,f4

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.
1.h5 ♗f6
1...♗g7; 1...♗h8
2.♘c7 ♗×g5 3.♘d5#
1...♗d6 2.♘g7 ♗×c5 3.♘f5#(1...♗c7; 1...♗b8
2.♘c7 ♗×g5 3.♘d5#
1.b5? ♗c7 2.♘g7 ♗a5+

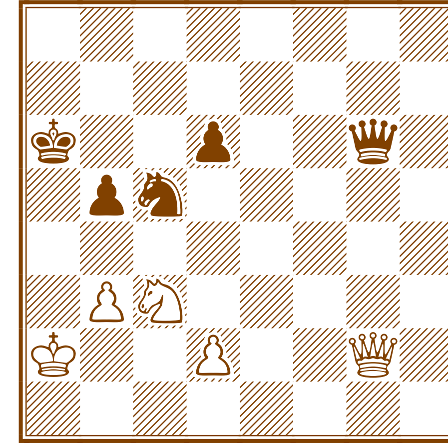
T. Dawson - Falkirk Herald, 1914

wKe1,Rb1,h1,Pc6,e7,g6/bKe8,Pc3,c7,d6,f6,g3,g7

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.
1.0–0 c2
1...♔×e7 2.♖fe1+ ♔d8 3.♖b8#
2.♖b8+ ♔×e7 3.♖e1#.

T. Dawson - National Zeitung, 1921

wKa2,Qg2,Nc3,Pb3,d2/bKa6,Qg6,Nc5,Pb5,d6

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

Siyah oynar, 2 hamlede mat eder.

Bu problemde simetri ekseni dördüncü yatay sıradır. Görüyoruz ki bu çizgi, benzer taş çiftlerini ikiye eşit bölüyor. İlginçtir ki T. Dawson ve ortağı W. Pauly "Asymmetry" kitabında bu tür simetrilere "renk simetri grubu" demektedir. Bu simetrik konumda ekstra 8. sıra bize pozitif bir beyaz vezir teması verir. Aynı zaman eksik olan 0. sıra, Siyahın saldırgan bakış açısından pozitif bir beyaz şah temasına yol açar.

Beyaz: **1.♕a8+ ♔b6 2.♘d5#.**

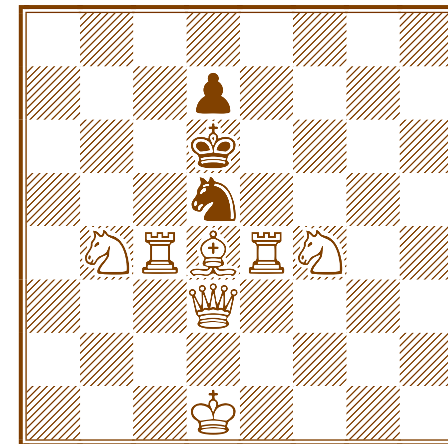
Siyah: **1...♕c2+ 2.♔a1**

2.♔a3 ♕×b3#

2...♘×b3#.

Şimdi, diğer kompozisyon ustalarına da biraz yer verelim.

A. Fink "Good Companion", 1917

wKd1,Qd3,Nb4,f4,Bd4,Rc4,e4/bKd6,Nd5,Pd7

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

Gördüğümüz gibi simetrik pozisyonlar oldukça sevimli ve çekici, gözü okşuyor.

Örneğin, burada pozisyonu gerçek bir Yeni yıl (Noel) ağacına benzetebiliriz. Çözümde "h"dikeyi hesapta yok ve hem başlangıç konumunda, hem de çözümde net simetri vardır.

1.♕d2

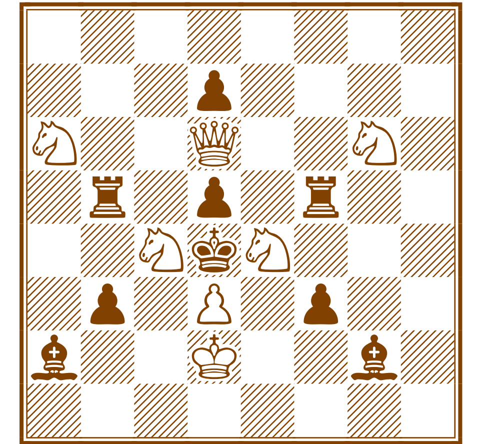
Sakin bir hamle. Şimdi, siyah atın elinde sekiz savunma hamlesi var ve buna göre de sekiz farklı mat yapılması mümkün olabiliyor. Kompozisyon ustaları bunun adını "At tekerleği" olarak tarihe geçmişler.

1.♕d2 ♘c3+

1...♘e3+ 2.♗×e3#; 1...♘×b4 2.♕×b4#; 1...♘×f4 2.♕×f4#; 1...♘b6 2.♗×b6#; 1...♘f6 2.♗×f6#; 1...♘c7 2.♗c5#; 1...♘e7 2.♗e5#

2.♗×c3#.

B. Lindgren, 1981

wKd2,Qd6,Na6,c4,e4,g6,Pd3/bKd4,Ba2,g2,Rb5,f5,Pb3,d5,d7,f3

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

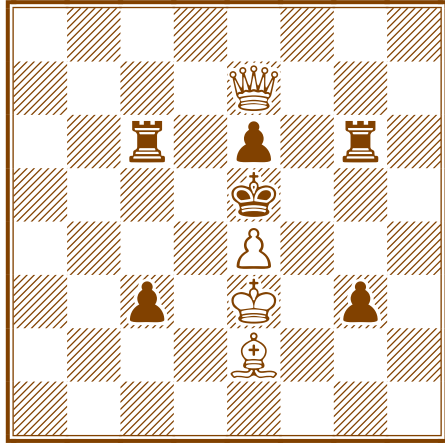
1.♘a3!

tehdit ♘xb5 +mat. Kale nereye çekilirse çekilsin, Siyahın durumu iyi değil.

1...♖b7 2.♕c5#

veya 1...♖a5 2.♕b4# 1.♘c7? (c3) olmaz, çünkü 1…♖a5!; var ve "c4" kendi atı, ♕**b4** ile matı engelliyor. 1.♘g3? simetrik tehdidi neden olmasın, diyelim? 2. ♘f5+mat tehdidi var. Fakat anlaşılıyor ki Siyahları 1…♗h3! hamlesi kurtarıyor. İşte, burada "h" dikeyi işe yaradı.

P. Kёринг "Die Schwalbe" 2009 1. Onur ödülü

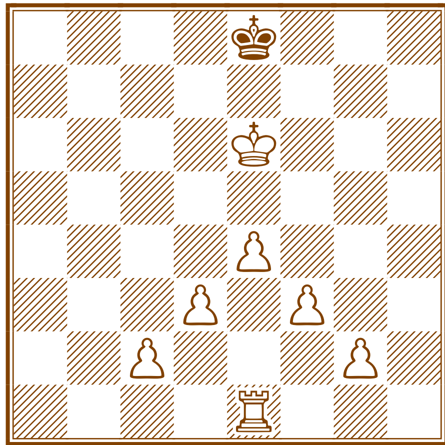
wKe3,Qe7,Be2,Pe4/bKe5,Rc6,g6,Pc3,e6,g3

Beyaz oynar, 6 hamlede mat eder.

1.♕f8 ♖f6 2.♕d8 ♖d6 3.♕a5+ ♖d5 4.♕c7+ ♖d6 5.♕×c3+ ♖d4 6.♕×d4#

1.♕d8? Vezir f8 konumuna göre simetrik başlangıç, devamyolu sağlamıyor. 1... ♖d6 2.♕f8 ♖f6 ve 3. hamlede beşinci yataydan şah çekilemiyor. Yanlış yol izleri de var: 1.♕b4? ♖c4! 2.♕b8+ ♖c7 veya 1.♕h4? ♖g4 2.♕h8+ ♖g7!

B W. Pauly, 1914

wKe6,Re1,Pc2,d3,e4,f3,g2/bKe8

Beyaz oynar,5 hamlede mat eder.

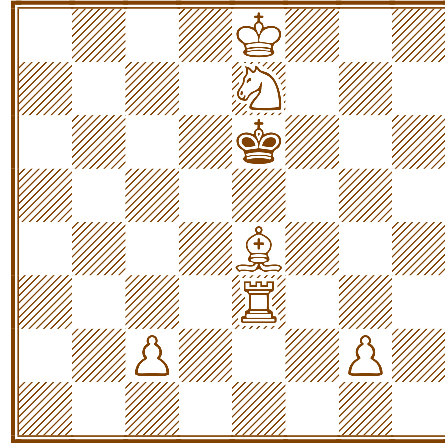
1.♖b1! ♔d8

1...♔f8 2.♖b7 ♔g8 3.♔f6 ♔h8 4.♔g6 ♔g8 5.♖b8#

2.d4 ♔c7 3.♔e7 ♔c6 4.♔d8 ♔d6 5.♖b6#

Burada asimetrik "a" dikeyin bununla ne ilgisi var, diyeceksiniz? Bakalım. 1.♖h1? işe yaramaz 1... ♔d8 2.♖h7 ♔c8 3.♔d6 ♔b8 4.♔c6 ♔a8 5.♔b6 ve Beyaz, tahtanın diğer tarafında siyah şaha zamanında yetişemez.

W. Pauly, 1920

wKe8,Ne7,Be4,Re3,Pc2,g2/bKe6

Beyaz oynar, 5 hamlede mat eder

Yine bir simetri, ama sadece 1.♘c6! çözüm getirir. Neden 1.♘g6? yürümez, onu biraz sonra anlayacağız.

1...♔d6

1...♔f6? 2.♖g3 ♔e6 3.♖g6#

2.♖b3 ♔c7 3.♔e7 ♔c8 4.♘a7+

İşte, mesele burada, ayna görüntüsünde. At g6 karesindeyken, artık Beyazların atı ile şah çekmek için kontrol sahibi olamayacak, çünkü f7 karesi erişim alanında değil.

4... ♔c7 5.♖b7#

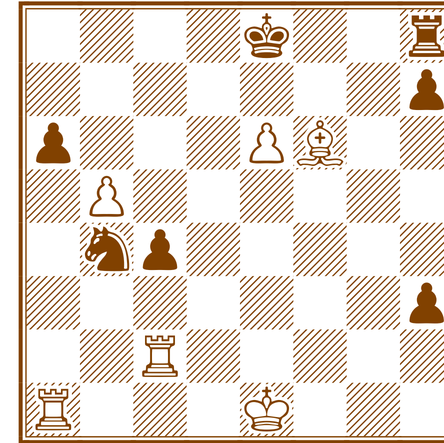
Diğer varyantlar: 2...♔e6 3.♖d3 ♔f6 4.♖g3 ♔e6 5.♖g6#; 2...♔c5 3.♔d7 ♔c4 4.♗d3+ ♔c5 5.♖b5#.

Açıkça, anlaşıldığı gibi tahtanın ayna görüntüsü simetrik bir pozisyon verir. Yani, herhangi bir satranç probleminden başka bir simetrik problem elde edebileceğimiz ortaya çıkıyor. Ancak, bu hipotezi çürüten bir hamle var ki yansıma sırasında korunmuyor. Bu, rok yapmakla ilgilidir. W. Pauly bu durumu eğlenceli ikiz problemlerinde kullanırdı. Asimetrinin genel tanımlamasında çoğul pozisyonların ve problemlerin kullanılmasının nedeni, bu ünlü "Catoptric İkizler"den açıkça anlaşılmaktadır (Catoptric-optik ile alakalı bir kavram).

Örneğin:

W. Pauly "D. Wochenschach", 1911

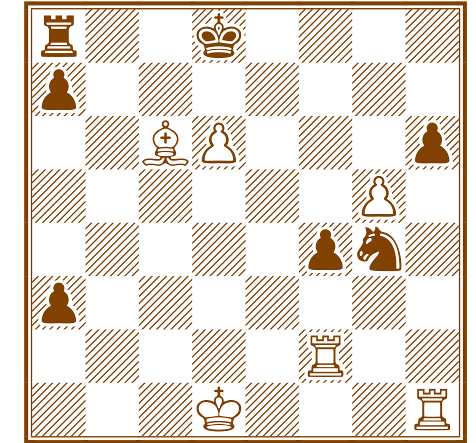
A

wKe1,Bf6,Ra1,c2,Pb5,e6/
bKe8,Nb4,Rh8,Pa6,c4,h3,h7

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.
1.0–0–0 ♘d3+
1...♘d5; 1...♘a2+;
1...0–0 2.♖g1#; 1...♘c6 2.b×c6
2.♖×d3 c×d3
2...0–0 3.♖g3#]
3.♖c8#

B

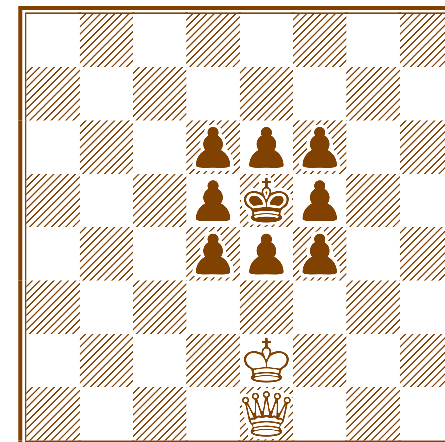
wKd1,Bc6,Rf2,h1,Pd6,g5/
bKd8,Ng4,Ra8,Pa3,a7,f4,h6

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.
1.♖×h6 ♘×h6
1...♘e3+ 2.♔c1; 1...♘×f2+ 2.♔c2
2.♖e2 f3
2...a2; 2...♘f5
3.♖e8#

Simetri ekseni kısaca, şimdi iki tahta arasında bir çizgidir ve her iki, A ve B diyagramlarında çözümler dikkate değerdir, çünkü rok bu eksenle direkt olarak ilişkili değildir. Solda, A diyagramında hem Beyaz hem de Siyah rok yapabiliyorken, sağdaki B diyagramda bu mümkün değildir.

Şimdi, sırada eğlenceli bir kafes problemi.

P. Catignol, 1981

wKe2,Qe1/bKe5,Pd4,d5,d6,e4,e6,f4,f5,f6

Beyaz oynar, 8 hamlede mat eder.

Kafes çok rahat, simetriktir, ancak simetrik bir çözüm yok.

1. ♔f2? ile başlamak,1…f3 hamlesiyle çürütülür. Şimdi Beyazın kenar manevraları yok (önceki çözümde olduğu gibi), çünkü sağdaki dikey yokluğu etkili.

1.♔d2! f3! 2.♕h4! d3

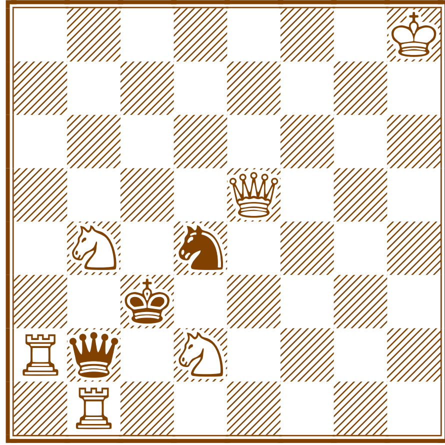
2...e3+ 3.♔d3 f4 4.♕h5+ f5 5.♕h8#

3.♔c3 d4+ 4.♔c4 d5+ 5.♔c5 d2 6.♕h2+ f4 7.♕h5+ f5 8.♕h8#.

Diğer durumlarda şah daha çabuk yakalanır: 1...e3+ 2.♔d3 f3 3.♕h4 v.s.; 1...d3 2.♕a1+ d4 3.♕a5+ d5 4.♕c7#.

Bu da, uzay temalı bir örnek.

S. Podkorytov, 1981

wKh8,Qe5,Nb4,d2,Ra2,b1/bKc3,Qb2,Nd4

Beyaz oynar, 2 hamlede mat eder.

Fırlatma rampası, ender çapraz simetri ile kendini göstermektedir. Önümüzde, yıldızlara yönelmiş bir uzay gemisi var (♔h8).

1.♔g7

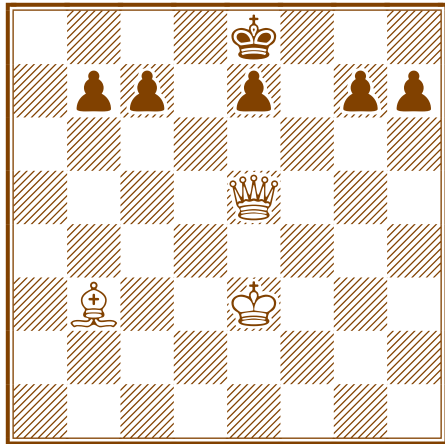
hamlesinden sonra simetri korunmakta ve uzay aracı ile hedefi arasındaki mesafe azaldı.

1... ♕×b4

1...♔xb4 2.♕a5#; Simetrik varyantlar ise: 1...♕xd2 2.♕c5#; 1...♔xd2 2.♕e1#

2.♕e3#.

V. Meyer, 1925

wKe3,Qe5,Bb3/bKe8,Pb7,c7,e7,g7,h7

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.

Bu eski problemde başlangıç pozisyonu asimetriktir ve simetri

1.♗e6!

hamlesinden sonra ortaya çıkar. Ancak yine de “a” dikeyi geometrik manzarada bazı değişimlere yol açar.

Piyonları hareket ettirmenin faydası yok ve Siyahın iki eşit, simetrik yanıtı var, bu da Beyazın şaşırtıcı bir şekilde iki asimetrik cevap vermesini sağlar.

1…♔f8 2.♕a1

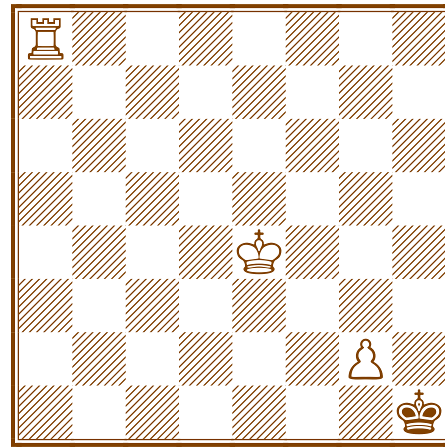
tehdit ♕a8+

2... g6 3.♕h8#

1...♔d8 ‘den sonra Beyazların simetrik V*1 cevabı yoktur, çünkü «*» dikeyi yok, ancak bu durumda 2.♕a5! hamlesi çözer, yine aynı kenar çizgide.

Bu fikre, varyant asimetrisi denir ve verilen problem bu konuda ilk sayılır. Daha sonra bu fikir, İsveçli problemist J. Kneppel tarafından sistematik olarak geliştirildi.

J. Kneppel, 1942

wKe4,Ra8,Pg2/bKh1

Beyaz oynar, 3 hamlede mat eder.

Simetrik dengeyi koruyan 1.♔f3 girişinden sonra, çözüm g2 piyonu tarafından belirlenen iki asimetrik varyanta ayrılır.

1.♔f3 ♔g1 2.♖h8 ♔f1 3.♖h1#

1...♔h2 2.♔f2 ♔h1 3.♖h8#

Bu temanın devamı ve son bölümü sonraki sayıda.

- *Derleme ve çeviri: Müslim Ersoy*
- *Kaynak: Ev. Gik, «Nauka i zhizn» dergisi, № 2,8/2016,*
- *T. Dawson & W. Pauly “Chess Amateur” 1927 “Asymmetry”*

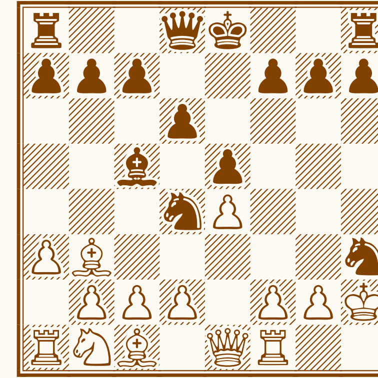

Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Sporcu
erginciftci@gmail.com

Kazancı Görme ve Hesaplama

Bu sayımızda, Satranç Oyuncusu filminden esinlenerek, efsanevi satranç otomatı Türk’ün oyunlarından seçtiğimiz diyagramlarla çıkıyoruz karşınıza. Bakalım siz de kazancı görebilecek misiniz?

Napolyon Bonapart – Türk, 1809

wKh2,Qe1,Nb1,Bb3,c1,Ra1,f1,Pa3,b2,c2,d2,e4,f2,g2/bKe8,Qd8,Nd4,h3,Bc5,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d6,e5,f7,g7,h7

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1...♕h4! 2.g3 ♘f3+ 3.♔g2 ♘xe1+ [3...♘f4+! 4.gxf4 (4.♔xf3 ♕h5+ 5.g4 ♕h3#) 4...♕g4+ 5.♔h1 ♕h3#] 4.♖xe1 ♕g4 5.d3 ♗xf2 6.♖h1 ♕xg3+ 7.♔f1 ♗d4 8.♔e2 ♕g2+ 9.♔d1 ♕xh1+ 10.♔d2 ♕g2+ 11.♔e1 ♘g1 12.♘c3 ♗xc3+ 13.bxc3 ♕e2# 0-1

Sturmer - Türk, 1820

wKe1,Qd3,Nb1,e2,Bb5,Ra1,h1,Pa2,b3,c3,e5,f4,g3,h2/bKg8,Qc5,Nc6,Bd7,h6,Rc8,f7,Pa5,b7,d5,e6,g6,h7

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1...♘xe5! 2.fxe5 ♗xb5 3.♕c2 ♕f2+ 4.♔d1 ♕f1+ 5.♖xf1 ♖xf1# 0-1

Hook - Türk, 1820

wKe1,Qf4,Bd6,Rd2,Pa4,b3,g6,h5/bKg8,Qd5,Bf5,Ra8,Pa5,b7,d3,e4,g7,h6

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1...e3! 0-1 [2.♕xe3 ♕xd6–+; 2.♖xd3 ♗xd3; 2.♖h2 d2+ 3.♔d1 ♕xb3+ 4.♔e2 d1♕#]

Türk – Adı Bilinmeyen Rakip, 1818

wKf1,Qb3,Ng5,Bc4,f4,Re1,h1,Pa2,b2,c3,d4,g2,h2/bKe8,Qe7,Nd8,Be4,f8,Ra8,h8,Pa7,b6,c7,d6,f5,g7,h7

Beyaz oynar ve kazanır.

Çözüm: 1.♗d5! [1.♘xe4!] 1...c6 2.♗xe4 fxe4 3.♖xe4 ♕xe4 4.♘xe4 ♗e7 5.♘xd6++– 1-0

Strickland - Türk, 1820

wKg1,Qf1,Ne2,f3,Bc1,Ra1,Pa3,b2,c4,d5,e4,g2,g4,h2/bKg8,Qd8,Na6,d3,Bg7,Ra8,Pa7,b7,c6,d6,e5,g6,h7

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1...♕b6+! 2.♔h1 ♘f2+ 3.♔g1 ♘xg4+ 4.♔h1 ♘f2+ 5.♔g1 ♘xe4+ 6.♔h1 ♘f2+ 7.♔g1 ♘d3+ 8.♔h1 e4 9.♘g5 ♖f8 10.♗f4 ♘f2+ 11.♔g1 ♖xf4 [11...♘h3+!] 12.♘xf4 ♘h3+ 13.♔h1 ♘xg5–+ 0-1

Türk - Augustus Zerega, 1845

wKg1,Ng3,g4,Bf5,Ra1,f4,Pa2,b2,c3,d3,g2/bKg8,Nh5,h7,Bf7,Ra8,f8,Pa7,b7,c6,d5

Beyaz oynar ve kazanır.

Çözüm: 1.♗xh7+! ♔xh7 2.♖xf7+ ♖xf7 3.♘xh5 ♖af8 4.♖e1 ♖f5 5.♖e7+ ♔g6 6.♘e5+ ♔xh5 7.g4+ ♔g5 8.gxf5 ♖xf5 9.d4+– 1-0

SPORCU, YAZAR, YAYINCI

FM ALPER EFE ATAMAN

Alper Efe Ataman, 2017'de Antalya'da düzenlenen Avrupa Kulüpler Kupası'nda.

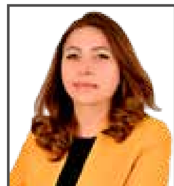
Biz sizi yaş gruplarının ve sonrasının başarılı sporcusu, iyi bir antrenör, gerçek bir satrançsever ve en bilinen yüzünüz Analiz Yayıncılık'la tanıyor, gencecik yaşınıza çok daha fazlasını sığdırdığınızı biliyoruz. İşte bu çok daha fazlası söz sizde… Evet, yaşınız, eğitiminiz, işiniz aileniz… Kısacası kimdir Alper Efe Ataman?

1983, İzmir doğumluyum. Lise eğitimimi Bornova Anadolu Lisesi'nde, lisans eğitimimi ise Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi, İşletme Bölümü'nde tamamladım. 9 yaşında bir oğlum var.

Tek cümleyle kendimi tanımlarsam "Alper Efe Ataman, vaktinin büyük bölümünü satranç ve yayımcılık faaliyetleriyle geçiren bir satrançsever." diyebilirim.

Peki bu kadar sevdiğiniz satranca kimin aracılığıyla ne zaman başladınız?

1989 yılında, Karşıyaka'ya taşındığımızda, büyükşehirde yaşamanın sunduğu sosyal imkanlardan yararlanabilmek için ağabeyim tenis ben de satranç kursuna kaydolduk. Onun öncesinde de evimizde satranç takımı ile Kahraman Olgaç'ın birkaç satranç kitabı bulunuyordu. Babamın ağabeyimle arada sırada oynadığı oyunları izleyerek oyunun kurallarını öğrenmiştim. Belediye bünyesindeki kurslarda da satrancın temellerini öğrenmeye başladım. Şimdi düşündüğümde inanması benim için bile güç ama satranca ilk adımımı atalı 32 yıl olmuş.

Fatma Yılmaz
Uluslararası Hakem ve Antrenör
fyakademi@gmail.com

Güzelyalı Rotary Kulübü Satranç Turnuvası'nda. (İzmir, 1992)

Alper Efe Ataman, oğlu Ateş'le İSEM'in organizasyonunda. (Urla, 2016)

Geride kalan 32 yıl… Onlarca turnuva, yüzlerce maç. Peki bu süreçte hangi hocalardan ders aldınız?

İzmir'de 90'lı yılların başlarında, özel çalışma yaygın olmadığından, grup çalışmalarına katıldım. Bahsettiğim belediye kurslarında iki yıl Caner Hoşgör ile çalıştıktan sonra, bir yaş grupları turnuvasında Enis Bilyap'la tanıştım. 9-14 yaşları arasında kendisinin kurslarına katıldım. Sonra 15 aylık bir Amerika maceram da oldu; dil eğitimim için Seattle kentinde yaşadım ve burada kısa süre de olsa FM David Roper'la çalıştım. Muhtemelen yaşımın da ilerlemesiyle satranç seviyemi esas olarak Amerika'da yükselttim diyebilirim. Türkiye'ye döndükten sonra ise, düzenli olmasa da Büyükusta Emre Can'ın antrenörü GM Sergey Nadyrhanov'la da zaman zaman çalışma imkânım oldu.

Yaş grupları, Amerika ve sonrası… Satrançtaki başarılarınız desem?

Günümüz oyuncularının başarılarıyla kıyaslandığında ne kadar kayda değer, bilemiyorum ama 12 ve 14 yaş gruplarında Türkiye 2.'liklerim, 16 yaş grubunda Türkiye şampiyonluğum var. Daha sonra Türkiye Gençler Şampiyonası Seçmelerini kazandım. 2004 yılında da Avrupa Kulüpler

1997 yılında Seattle Chess Club'ta.

2016'da Marshall Chess Club'ta (New York, ABD).

2005 yılı Antrenörlük Semineri (Berlin, Almanya).

Kupası'nda yedek masalar 2.'liği madalyam var. 2008'de Türkiye Birinciliği Finallerinde oynadım. 2017 Türkiye Kulüpler Şampiyonasında masa birinciliğim bulunuyor.

Asıl övünç kaynağım ise geçmişten günümüze antrenörlüklerini yaptığım genç sporcuların çok daha büyük başarıları elde ettiklerini görmek.

Gençleri tebrik ediyoruz, hepsi birbirinden başarılı ve pırıl pırıllar ama biz yine de öncelikle sizin başarılarınızı konuşalım. Bu başarılarınız içinde sizin için en önemlisi?

Tahta başında elde ettiğiniz dereceler, kazandığınız şampiyonluklar sizi inanılmaz mutlu etmesine karşın, saydıklarımın bırakın uluslararası ölçeği, ulusal düzeyde bile pek de büyük başarılar olmadığının farkındayım. Biraz da bu nedenle, muhtemelen en önemli başarımın, yazdığım *Satrançta Öğretici Minyatürler* kitabının saygın bir yayınevi tarafından (Gambit Publications) *Instructive Chess Miniatures* adıyla İngilizcede yayımlanması oldu, diyebilirim.

1997 Yaş Grupları Şampiyonası, İzmir (Erhan Tanrıkulu, Kemal Çömez, Onur Kınsız, Barış Tokel, Işık Öztürkeri, Alper Efe Ataman, Akın Öksüz, Kaan Kahraman, Enis Bilyap, Tamer Karatekin, Umut Atakişi, Kıvanç Haznedaroğlu).

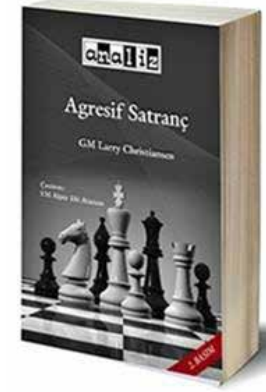
Yayıncılığınızı da ayrıca konuşacağız ama ben biraz daha turnuva başarılarınız üzerinde durmak istiyorum o nedenle de bu turnuva başarılarınızı getiren oyunlarınızdan birkaçı desem?

FM Alper Efe Ataman – IM Zurab Javakhadze
Kocaeli, 2014

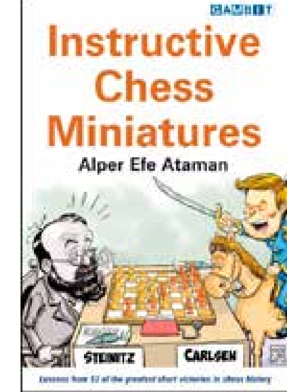
1.d4 d5 2.c4 e6 3.c×d5 e×d5 4.♘c3 c6 5.♗f4 ♗f5 6.e3 ♕b6 7.♕d2 ♘f6 8.f3 ♘bd7 9.g4 ♗e6 10.♗d3 c5 11.♘ge2 h6 12.h4 a6 13.♔f2 c×d4 14.e×d4 ♗d6 15.♗×d6 ♕×d6 16.♕f4 ♔e7 17.♖ae1 ♕×f4 18.♘×f4 ♔d6 19.g5 ♘g8 20.g6 ♘e7 21.♖hg1 ♖ag8 22.♖e2 ♘f8 23.h5 ♘c6 24.♔e3 f×g6 25.♗×g6 ♘e7 26.♔d3 ♘e×g6 27.♖×g6 ♘×g6 28.♖×e6+ ♔d7 29.♖×g6 ♖h7 30.♖b6 ♖f8 31.♘c×d5 1–0

FM Alper Efe Ataman – IM/WGM Nana Dzagnidze
İstanbul, 2007

1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘f3 b6 4.g3 ♗a6 5.♕c2 c5 6.d5 e×d5 7.c×d5 ♗b7 8.♗g2 ♘×d5 9.0–0 ♗e7 10.♖d1 ♘c6 11.♕f5 ♘f6 12.♘c3 0–0 13.♗g5 g6 14.♕f4 ♖b8 15.e4 ♗a6 16.e5 ♘h5 17.♕e3 ♗×g5 18.♘×g5 ♘d4 19.g4 f5 20.e×f6 ♘×f6 21.♖×d4 c×d4 22.♕×d4 h6 23.♗d5+ ♔g7 24.♘ge4 ♔h7 25.g5 ♘h5 26.♕e5 ♖f5 27.♕d6 h×g5 28.♘g3 ♘×g3 29.h×g3 ♕f8 30.♕×d7+ ♔h6 31.♖e1 ♕c5 32.♖e3 ♖bf8 33.g4 ♕×e3 34.f×e3 ♖f1+ 35.♔h2 ♗c8 36.♕e7 ♗×g4 37.♘e4 ♖8f5 38.♗g8 1–0

Analiz Yayıncılık'ın ilk kitabı Agresif Satranç'ın ikinci baskısı.

Instructive Chess Miniatures (Gambit Publications, 2016).

2012 Türkiye Yıldızlar Şampiyonası'nda dereceye giren öğrencileriyle.

GM Zaur Mamedov – FM Alper Efe Ataman
Çeşme, 2014

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♘c3 ♘f6 4.♗e2 ♗e7 5.0–0 0–0 6.d4 d6 7.h3 e×d4 8.♘×d4 ♗d7 9.f4 ♘×d4 10.♕×d4 ♗c6 11.♗f3 ♘d7 12.♗e3 ♗f6 13.♕c4 ♖e8 14.e5 ♗×f3 15.♖×f3 d×e5 16.♖d1 c6 17.♘e4 ♗e7 18.♖g3 ♕c7 19.f5 ♔f8 20.♖×d7 ♕×d7 21.f6 ♕d5 22.f×e7+ ♖×e7 23.♕×d5 c×d5 24.♘f6 d4 25.♗h6 ♖e6 26.♗×g7+ ♔e7 27.♖f3 ♖c8 28.♖f2 ♖ec6 29.c3 d×c3 30.♘d5+ ♔e6 31.♘×c3 f5 32.♖e2 ♖c5 33.♗h6 b6 34.♗e3 ♖c4 35.♗f2 h5 36.♗g3 f4 37.♗f2 ♖d8 38.♔f1 ♔f5 39.♔e1 e4 40.♗g1 ♖d3 41.a3 ♖d7 42.♔f1 b5 43.♘×b5 ♖d1+ 44.♔f2 ♖cc1 45.♖×e4 ♖f1+ 46.♔e2 ♔×e4 47.♗×a7 ♖fe1+ 48.♔d2 ♖ed1+ 49.♔e2 ♖d7 50.♗f2 ♖c2+ 51.♔e1 ♖×b2 52.♘c3+ ♔d3 0–1

GM Kaido Kulaots – FM Alper Efe Ataman
İstanbul, 2007

1.e4 c5 2.♘f3 ♘c6 3.d4 c×d4 4.♘×d4 ♘f6 5.♘c3 e5 6.♘db5 d6 7.♗g5 a6 8.♘a3 b5 9.♘d5 ♗e7 10.♗×f6 ♗×f6 11.c3 ♗g5 12.♘c2 ♖b8 13.a4 b×a4 14.♘cb4 ♗d7 15.♗×a6 ♘×b4 16.♘×b4 ♕a5 17.♕×d6 ♖b6 18.♕d3 ♗e7 19.♘d5 ♖×b2 20.0-0 ♕c5 21.♖ab1 ♖×b1 22.♖×b1 0-0 23.♗b5 ♗e8 24.♗×e8 ♖×e8 25.♕a6 a3 26.♘×e7+ ♕×e7 27.g3 h5 28.♖a1 ♖d8 29.♕×a3 ♕f6 30.♕c5 h4 31.♕e3 h3 32.♖c1 ♖d6 33.c4 ♖d4 34.c5 ♕c6 35.♕e2 ♖×e4 36.♕f1 ♖a4 37.♕×h3 ♖a5 38.♖d1 ♖a8 39.♖c1 ♖a5 40.♖b1 ♖a8 41.♕g2 e4 42.♖e1 ♖a4 43.h3 f5 44.♖c1 ♖a5 45.♕f1 ½–½

Oyunculuk, antrenörlük, yazarlık… Tüm yönleriyle satranç size neler kazandırdı?

En başta arkadaşlıklar, dostluklar. Birçok ülkeyi gezme fırsatı. Ama inanır mısınız, bilemiyorum, satrancı hiçbir zaman bana kazandırdıklarını ya da kazandıracaklarını düşünerek sevmedim. Sahip olduğu köklü geleneği, kültürü, içerdiği güzellikler ve bana verdiği haz satranca bu kadar tutkuyla bağlanmama sebep oldu diyebilirim.

Satranç adeta yaşama biçiminiz olmuş ama yine de sorayım, hayatınızda satranç olmasaydı hangi meslekle uğraşıyor olurdunuz?

Gazeteciliğe, araştırmacılığa ve tarihe ilgi duyuyorum. Bu alanlarda çalışmak, belki de bir akademisyen olmak isteyebilirdim.

Peki, yeniden satranca dönelim ve Analiz Satranç Merkezinden söz edelim.

Analiz Satranç Merkezi 2009-2019 arasında 10 yıl faaldi, ancak Eylül 2019'da koşullarım gereği merkezi kapattım ve artık evimden, güncel deyimle, 'home-office' çalışmaktayım.

Onca yıllık satranççı ve antrenör olarak satrançççılara, ailelere, eğitmenlere önerileriniz?

Hiç unutmuyorum: Çok sevdiğim bir organizatör olan Paul Zurybida, yurt dışında yaşadığım dönemlerde, katıldığım turnuvada kaybettiğim bir oyun sonrasında çok üzüldüğümü görünce bana "Hepimiz bu oyuna mutlu olmak, keyif almak için başlamamış mıydık?" diye sordu. Gerçekten

İstanbul Teknik Üniversitesi Satranç Takımı (2005 Satranç Ligi, Eczacıbaşı tesisleri, Ayazağa, İstanbul).

de çok haklı bir sualdi. Satrançla ilgili beklentilerimizi 'mutluluk' esası üzerine inşa edersek bu işten gerçekten keyif alan satrançseverler olabiliriz. Oyuncular azim ve hırs arasında ince ancak çok önemli bir çizgi olduğunu gözeterek kendilerini geliştirmeye çalışmalı, aileler çocuklarının yalnızca bu branşla ilgilenmekte olduklarıyla bile aslında başarılı olduklarının farkına varmalı. Eğitmen ve antrenörler de satranca bir iş gibi yaklaşmaktansa, onu gerçekten severek görevlerini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmalılar diye düşünüyorum.

Peki, dünya satrancından beğendiğiniz isimler?

Dünya şampiyonlarının tamamı birbirinden değerli oyuncular. 16 büyük ismin haricinde, Morphy ve Chigorin'i oyun stilleri sebebiyle çok beğeniyorum. O dönemlerde bu kalitede oyunlar oynayabildiklerini görmek beni bugün dahi heyecanlandırıyor.

2007 Avrupa Kulüpler Kupası'nda Viswanathan Anand'la.

Saydıklarınız içerisinde sizce satrancın en büyük ismi kim?

Kasparov. Satranca getirdiği dinamizmin yanı sıra vizyonerliği Kasparov'u her daim satrançççıların hayranlık duyduğu bir isim yapacaktır.

Gelelim satranç yazarlığınıza?

Yazar olarak Adım Adım Satranç ve Satrançta Öğretici Minyatürler kitaplarını satrançseverlere sunma şansım oldu. 30 kitabın çevirisi ile 45 kitabın yayımcılığı da bu alandaki çabalarım arasında sayılabilir. Onun dışında, 200'ü aşkın makaleyi farklı satranç dergilerinde ya da internet sitelerinde yine kendilerinin beğenilerine sundum. Gelecekte de yeni kitaplar yazmayı arzu ediyorum. Bu konuda bazı hazırlıklarım da mevcut, ancak yayımcılık faaliyetlerimiz içindeki diğer görevlerim (çeviri ve dizgi) bu isteğimi yerine getirmemi biraz zorlaştırıyor.

Satranç yazarlığınız demişken sormadan geçilmemesi gereken soru: Satrançsever dergisi… Neden ihtiyaç duydunuz? Başlangıcı, devamlılığı, sonrası?

Ülkemizde hatırı sayılır kitlelerce oynandığı düşünülen satrançta bağımsız bir süreli yayının olmayışı (Mavikale'yi Türkiye Satranç Federasyonunun süreli yayını olması nedeniyle ayrı tutuyorum.) kabullenemediğim bir konuydu. 2016 yılında, çalışmakta olduğum matbaanın teşviki sonrasında, konuyu satranççı arkadaşlarımla paylaştım ve hemen hepsi en ufak bir karşılık beklemeksizin bana destek olmak istediler. Satrançsever hepimiz için bir hayalin gerçekleşmesiydi: Okumak istediğimiz nitelikte bir dergi nihayet kendi dilimizde yayımlanacaktı. Gerçekten de büyük uğraşlarla, elimizden geldiğince özgün içeriklerle iyi bir dergi ortaya koymaya gayret ettik. Bu açıdan başarılı olduğumuzu düşünüyorum. Çalışmadan ticari bir beklentimiz de olmadığı için, maliyet hesabı yapmaktansa hep içeriğe odaklandık.

1998 yılındaki Ulusal Açık Turnuvası'nda, 12. Dünya Şampiyonu Anatoly Karpov'la (Las Vegas, ABD).

2016 yılındaki Rodostoşah Turnuvası'nda, Eugenio Torre'yle (Süleymanpaşa, Tekirdağ).

40. Satranç Olimpiyatı'nı ziyaret eden Fabio Capello'yla (2012, İstanbul).

Derginin kuruluşu sırasında aldığımız aboneliklerde '64 sayfalık 12 sayı' sözünü okurlarımıza vermiştik. Özellikle de son sayılar gecikmelerle yayımlanmış olsa da söz verdiğimiz 768 sayfanın yüzlerce sayfa ötesinde, içerikli dergilerle okurlarımızın karşısına çıkmayı başardık. Fakat yayımcılıktaki diğer faaliyetlerimizi aksattığından, bir noktada serüvenimizi noktalamamız gerekiyordu. Yıllar yıllar sonra dahi, Satrançsever'in ülkemizdeki unutulmayacak süreli yayınlar arasındaki yerini alacağına inanıyorum. Bu vesileyle dergiye yazılarıyla, çizimleriyle ve fotoğraflarıyla destek sunan tüm arkadaşlarıma, ama en başta da Selim Çıtak, Görkem Sivri, Özgür Akman, Nazmi Can Doğan ve Erşan Gökerman'a teşekkürü borç biliyorum.

2004 Avrupa Kulüpler Kupası'nda Garry Kasparov'la, Çeşme'de.

Peki yayıncılık… Ülkemizin en çok satranç kitabı basan yayınevi, Analiz Yayıncılık diye biliyorum. Karar aşaması, oluşumu? Geldiği nokta ve gelecek planları?

Analiz Yayıncılık aslında uzun planlamalar sonucunda kurulmuş bir yayınevi değil. Arkasında, yayımcılık deneyimi ya da geçmişi olan birinden ziyade, yalnızca satranç kitaplarına meraklı genç bir satrançsever var. 2004 yılında katıldığım Türkiye Birinciliğinde birçok kazanç konumu değer-

2007 yılında Singapur'da düzenlenen Dünya 16 Yaşaltı Olimpiyatları'nda (Burak Fırat, Mert Yılmazyerli, Ataman Aydoğdu, Oğulcan Kanmazalp, Mustafa Yılmaz ve Alper Efe Ataman).

Analiz Yayıncılık tüm kitaplar.

AYGEG ve Milli Sporcular: AEA, Emrah Yağız, Burak Fırat, Oğulcan Kanmazalp, Yeşim Patel, Yakup Bayram, Betül Cemre Yıldız, Emre Can, Batuhan Daştan, Hasan Kılıçaslan (Sibenik - Hırvatistan, 2007)

lendiremeyerek yarışmayı arzu ettiğim noktanın gerisinde bitiriyorum. Turnuvanın sonunda, kurulmuş olan stanttan güzel bir satranç kitabı olan Storming the Barricades'i alıyorum. Büyükusta Christiansen'in eseri beni derinden etkiliyor. Kendi öğrencilerimle yaptığım çalışmalarda kullanmak için kitabı çevirmeye başlıyorum. Sonra da telif hakları konularında Gambit Publications'tan Büyükusta Chandler'la görüşüyorum. Ortak bir noktada buluşmamız sonrasında Agresif Satranç kitabı yayımlanıyor. Böylece Analiz Yayıncılık'ın macerası da bundan 15 yıl önce başlamış oluyor. İlk yıllar yayımcılık açısından daha durgun, ancak seneler ilerledikçe kitaplarımızın sayısı artıyor, nitelikleri yükseliyor…

Analiz Yayıncılık satranç yazınımızı, çeviri ve özgün eserler yayımlayarak zenginleştirmeyi amaçlayan bir kuruluş. Bugüne dek 45 farklı kitabı 220.000 kopyada okurlarıyla buluşturmuş bir yayınevi. Ayrıca Satrançsever dergisi ve ithal ettiğimiz İngilizcedeki binlerce kitapla bu alandaki ihtiyaca da cevap bulmayı amaçlamış ve bence tüm güçlüklere karşın çok başarılı olmuş bir girişim. Arkasında yalnızca benim değil, babamın ve birçok arkadaşımın yoğun emekleri var. Çok değerli bir süreç olan kitap hazırlığı işin yalnızca bir bölümü; esas mücadele, ortaya konan eserleri okurlarıyla buluşturmakta yatıyor. Onlarca farklı şehirde kurulan yüzlerce kitap standıyla büyük bir hizmeti yerine getirmiş oluyoruz. Karşılaştığımız güçlükler kimi zaman şevkimizi kırsa da günün sonunda ağır basan hep satranç sevgimiz ve üretme isteğimiz oluyor.

Satrançsever dergisi tüm sayılar (2016-2019).

Geleceğinizle ilgili planlarınız?

Yayımcılık faaliyetlerimizi geliştirmeyi, bugüne kadar ortaya koyduklarımızdan daha nitelikli eserleri yayımlamayı arzu ediyoruz. Ayrıca, satranç çalıştırmakta olduğum genç arkadaşların oyuncu olarak gelişimlerine ufak bir katkı verebilirsem, ne mutlu bana!

Peki satranca dair son sorumuz: Mavikale hakkındaki görüşleriniz?

Federasyonun bulunduğu döneme ışık tutabilmesi açısından bir süreli yayına ihtiyacı olduğu muhakkak. Gelecekte, "2000'li yıllarda ülkemizde satranç ne durumdaydı?" konusunda araştırmacıların başvuracağı kaynaklardan biri şüphesiz dönemin dergileri olacak. Mavikale de bahsedilen soruya cevap verebilecek nitelikte bir yayın. Düzenli olarak takip ediyor ve her bir yazıyı satır satır okuyorum. Özellikle de Tarık Selbes'in makalelerini çok beğeniyorum. Aslında eski kafalı olduğumdan, dijital kaynaklar yerine basılı formattaki kitap ve dergileri tercih ederim. Ancak günümüzün şartları dijital imkanlardan bu şekilde yararlanılmasını belki de zorunlu kılıyor. Emek veren satrançsever arkadaşlarıma ve büyüklerime teşekkür ediyorum.

Mavikale ile ilgili görüşleriniz için teşekkür ederim. Tarık Selbes demişken bir not da ben ekleyeyim. Tarık Selbes kendine özgü edebi anlatımıyla beğeni toplayan yazarlarımızdan ve ben defalarca "Bu anlatımınla senden edebi eserler de bekliyoruz, yazmalısın." demişimdir. Bu değerlendirmemi söyleşimiz aracılığıyla kendisine bir kez daha iletmiş olayım. "Evet, sevgili Tarık, edebi eser tadındaki satranç yazıların da çok güzel ama edebi eserler de yazmalısın."

Satranç dışı hobileriniz?

Kitap okumak, yürüyüş yapmak ve denize girmek hobilerim arasında sayılabilir. Fakat benim gibi bir satrançseverin en büyük şansı, herhalde hobisini işine dönüştürmüş olmasıdır diyebilirim.

Eklemek istedikleriniz?

Mavikale'ye süreli yayın serüveninde başarılar diliyorum.

Ben de bütün satrançseverler adına satranca sunduğunuz desteklerden dolayı çok teşekkür ediyor nice güzel satranç kitabını ülkemize hatta dünyamıza kazandırmanızı diliyorum.

Dostları Alper Efe Ataman'ı anlatıyor:

FM Yasin Emrah Yağız

Yıllar önce, risk alarak kurduğu Analiz Yayıncılık ile ülkemiz satrancında önemli bir boşluğu kapatan Alper Efe Ataman satranca olan büyük sevgisi ile hep nasıl daha faydalı olabilirim düşüncesiyle hamle yapmaktadır. Yayınladığı Satrançsever dergisi olsun, dünya satranç şampiyonlarının hayat hikayelerini kapsayan seri kitap çalışmaları olsun, YouTube platformundaki çalışmaları olsun, hep buna birer örnektir. Yıllar geçse de onun değerli katkılarıyla yol alacak satrançseverler asla tükenmeyecektir.

İkili ilişkilerinde çok mütevazı, hoşgörülü ve kibardır. Satrancın bilimsel yönüne hayran olan dostum bana da çoğu zaman ilham kaynağı olmuştur.

Enis Bilyap

Çok eski yıllara dönmek gerekiyor, yanılmıyorsam 1991 yılının Mayıs ayıydı, Alper Efe annesi Nur Hanımın elini sıkı sıkı tutmuş oldukça çekingen bir şekilde Reşat Aksoy Çocuk Kulübü'nden içeri girdi. İlk düşüncem bu kadar çekingen bir çocuğun, özellikle satranç gibi çocuklara karşı acımasız bir sporda ne kadar dayanabileceği olmuştu. Fakat dersler ilerledikçe Alper'in aslında çok dayanıklı, özgüveni yüksek ve satrancı çok sevdiği gerçeği beni yanıltmaya yetmişti.

O tarihlerde İzmir'de çocuklara yönelik turnuvalar düzenliyordum, çalıştığımız öğrencilerin çoğu birkaç turnuva oynadıktan sonra satrancı bırakıyordu, Alper'de ise durum çok farklıydı, her turnuva ve derslerimizden sonra giderek hırslanıyor ve daha başarılı sonuçlar almak için yoğun bir emek harcıyordu.

Alper, her çocuğun arkadaş olmak iste-

yeceği karakterde fazlasıyla iyi niyetli, herkese karşı saygılı, olumlu ve naif bir çocuktu. Alper ile çalışmalarımız 8 yaşından 15-16 yaşına kadar devam etti. Bu süreçte birçok turnuvaya katıldı ve önemli başarılara imza attı.

Alper ile öğrenci öğretmen olarak başlayan birlikteliğimiz günümüzde abi kardeş olarak saygı, sevgi çerçevesinde tüm güzelliğiyle devam etmektedir.

Alper'in Türk satrancına dokunuşu da beni fazlasıyla mutlu etmektedir. Başarılarının devam edeceği konusunda hiçbir şüphem yoktur. Yolun açık olsun Alper.

FM Fethi Apaydın

FM Alper Efe Ataman her şeyden önce satranç kültürüne sahip birisidir. Satranç tarihini yakından takip ederek günümüze başarıyla aktarmasını saygı duyarak takip ediyorum. Mütevazı kişiliği her genç sporcu için bir örnektir. Tahta başındaki becerisi de en az bahsettiğim özellikleri kadar gelişmiş. Konumsal satranç anlayışını çok beğendiğim dolu bir d4 oyuncusu ve çok başarılı bir antrenördür. Kişiliği, kültürü, çalışkanlığı, davranışları, oyunculuğu ve antrenörlüğü ile tam bir örnek diyebilirim gönül rahatlığıyla. Bu kadar çok özelliğin bir kişide toplanması satrancın ötesinde bir övgüyü hak ediyor. Kendisine her alanda başarılar diliyorum.

Emre Güner

Alper Efe Ataman, her şeyden önce benim en yakın arkadaşlarım arasındadır. Onun ve benim satranç kitaplarına, özellikle eski olanlarına ilgi ve merakımız şu aralar tüm ortak noktalarımızın önüne geçmiştir. Kendisi bilindiği üzere Analiz Yayıncılık'ın kurucusu olup, birçok değerli satranç eserini Türkiye satrancına kazandırmıştır. Ayrıca babası ve kendisi ile açtığımız sayısız kitap standı aracılığıyla, bu eserleri değerli satrançseverlere sunma imkanımız olmuştur.

Alper'in satranç bilgisi ve kültürü, birçok satranç oyuncusuna olduğu gibi bana da örnek teşkil edecek düzeydedir. Onun kişiliği ve kendine özgü duruşu, satranç dışında da her zaman fark edilmiş, bu durum her zaman ve bulunduğu her ortamda dile getirilmiştir. İyi ki varsın Alper.

FM Selim Çıtak

Hayatın her branşında teknik donanımı yüksek ve yaptığı işe gönülden bağlı şahısları görmek mümkündür. Bu kişiler mesleklerine aynı zamanda âşıktırlar, ürettikleri içeriklerin niteliği ve sektörlerine sağlayacakları fayda profesyonel gereksinimlerinden önce gelir. Elbette işin sürekliliği açısından az önce bahsettiğim unsurlar arasında bir denge kurmak gereklidir fakat hangi yöne daha çok eğileceğini yine o kişi belirler. Ülkemizde satranç yayıncılığı dendiği zaman işte bu kişi Alper Efe Ataman'dan başkası değildir. Bitmek tükenmek bilmeyen satranç sevgisi ve çalışkanlığı ile onlarca eseri camiamıza kazandıran Alper Efe istikrarlı duruşuyla da benzer özellikteki satranç insanlarını çevresinde toplamayı ve Türk satrancına uzun yıllar hizmet etmeye gönüllü bir ekip kurmayı başarmıştır. Ben bir satrançsever olarak Mavikale aracılığıyla Alper Efe'ye tekrar teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

IM Yakup Erturan

Alper Efe Ataman ile 1990'lı yılların başlarından gelen çok düzgün bir arkadaşlığımız, dostluğumuz vardır. O tam bir satranç tutkunu! Bizim çocukluğumuzda çok fazla imkan yoktu ve kısıtlı kaynaklardan satrancı öğrenmeye, kendimizi geliştirmeye çalışırdık. O kısıtlı imkanlara rağmen Alper kendini çok geliştirmiş ve satrancı gerçekten anlayarak oynayan bir sporcu olmuştur. Satranç sporcularına saygısı da çok fazladır ve her zaman geçmiş dönem oyuncularının hayat hikayelerini araştırır. Bu durum işinin gereği de olabilir ama hiçbir şekilde sıkılmadan bu araştırmaları yaptığına eminim. Analiz Satranç'ı kurup bizim zamanımızda karşılaştığımız kaynak eksikliğini ciddi anlamda gidermiş ve Türk satrancına önemli bir katkıda bulunmuştur. Hayatı boyunca bir satranç tutkunu veya başka bir ifade ile fanatiği olacağından eminim.

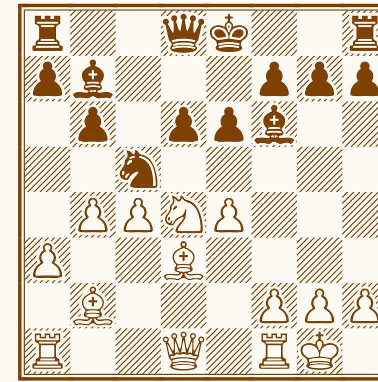
Bu sayımızın sorularını, Söyleşe Söyleşe köşemizin konuğu FM Alper Efe Ataman'ın maçlarından kendi seçkisiyle sunuyoruz sizlere. Bakalım sizler de usta oyuncumuz gibi kazançları görebilecek misiniz?

Soruları çözmeye çalışırken rakibin şah çekebileceği yerleri, kazançlarını, kısacası en iyi hamlelerini de göz önünde tutmayı unutmayınız.

Fatma Yılmaz
Uluslararası Hakem ve Antrenör
fyakademi@gmail.com

Alper Efe Ataman – Ekrem Cekro
Uludağ, 2009

wKg1,Qd1,Nd4,Bb2,d3,Ra1,f1,Pa3,b4,c4,e4,f2,g2,h2/
bKe8,Qd8,Nc5,Bb7,f6,Ra8,h8,Pa7,b6,d6,e6,f7,g7,h7

Beyaz oynar, kazanır.

1.b×c5 d×c5 2.e5! ♗×e5 3.♘×e6 ♗×h2+ 4.♔×h2 ♕h4+ 5.♔g1 f×e6 6.♕a4+–

Alper Efe Ataman – Hakan Yaramış
Uludağ, 2009

wKg1,Qf3,Ng4,Bc1,c2,Ra1,e1,Pa4,c3,d5,f2,f5,g3/
bKg7,Qc7,Nb8,Bc8,f6,Ra8,f8,Pa7,c5,d6,e5,g5,h6

Beyaz oynar, kazanır.

1.♕h1! ♖h8 2.♘×f6 ♔×f6 3.♗×g5+! 1–0

Alper Efe Ataman – Ümit Akcan
İzmir, 2007

wKg1,Qd2,Nc3,f3,Ra1,f1,Pa4,b2,d5,e4,f5,g4,h2/
bKg8,Qe7,Nc7,Bd7,Ra8,f8,Pa7,b7,c5,d6,f6,g5,h6

Beyaz oynar, kazanır.

1.e5!± f×e5 2.♘e4 ♘e8 3.h4! g×h4 4.♕×h6 ♕h7 5.♕×h7+ ♔×h7 6.♘×h4 ♖g8 7.g5 1–0

Mert Yılmazyerli – Alper Efe Ataman
İzmir, 2004

wKg1,Qb2,Nf3,Bc3,e2,Rc1,d1,Pa3,b3,d3,e3,f2,g2,h2/
bKg8,Qe7,Nc6,Bb7,g7,Rc8,e8,Pa7,b6,c5,e5,f7,g6,h6

Siyah oynar, kazanır.

1...♘d4!∓ 2.e×d4 e×d4 3.♗×d4 c×d4 4.♖×c8 ♖×c8 5.♔f1 ♖c3 +

Malkoç Kılıçoğlu – Alper Efe Ataman
İzmir, 2004

wKg1,Qd2,Nc3,Bd5,e3,Rc1,f2,Pb4,c4,d4,h2/
bKh8,Qh4,Ng4,Be5,f5,Ra8,f8,Pb7,c7,d6,h6

Siyah oynar, kazanır.

1...♖g8! 2.♗×g8 ♖×g8 3.♔f1 ♘×h2+ 4.♖×h2 ♗×h2 5.♘d1 ♕h5 –+ 0–1

Aydın Duman – Alper Efe Ataman
Ankara, 2008

wKg1,Qc2,Ng5,Rc1,e5,Pa2,b2,d4,f2,g4,h3/
bKg8,Qd7,Nd5,Rc8,f5,Pa7,b5,c4,e6,g7,h7

Siyah oynar, kazanır.

1...♖×g5! 2.♖×g5 ♘f4 3.♔h2 ♕×d4 4.♖d1 ♘d3 5.♔g1 ♖f8 6.♖f1 ♘f4 7.♔h2 ♘d5 8.♔g1 h6 9.♖h5 ♘f4 10.♖h4 ♕f6 + 0–1

SATRANÇ OYUNCUSU

MUHTEŞEM SATRANÇ OTOMATI: TÜRK

Mavikale'nin bu sayısında, efsanevi satranç otomatı Türk'ü odağına alan bir filmi tanıtacağım: Satranç Oyuncusu

FİLMİN KÜNYESİ	
Türkçe adı	Satranç Oyuncusu
Orijinal adı	Le Joueur d'Échecs
İngilizce adı	The Chess Player
Yönetmen	Raymond Bernard
Yapım yılı	1927
Yapımcı ülke	Fransa
Orijinal dil	Sessiz
Süresi	135 dakika
Eserin yazarı	Henry Dupuy-Mazuel
Oyuncular	Pierre Blanchar, Charles Dullin, Édith Jéhanne, Camille Bert, Pierre Batcheff, Marcelle Charles Dullin, Jackie Monnier, Armand Bernard, Alexiane, Pierre Hot, Jaime Devesa, Fridette Fatton
IMDB Puanı	6.9

Perde siyah bir zeminde bilgilendirme yazısı ile açılır: 1776 yılında, Polonya'nın, Prusya, Rusya ve Avusturya arasında paylaşılması sonucunda Polonya Litvanyası, Rus imparatoriçesi İkinci Katerina'nın eline geçmiştir. Bir zamanlar Polonya Litvanyası'nın kalesi olan Vilnius kasabası yeni maruz kaldıkları Rus boyunduruğunda olmanın acısını çekmektedir.

Akşam karanlığı çökmüştür. Rus askeri devriyesi Vilnius sokaklarında dolaşırken kasaba sakinlerinin endişeyle perdelerini çektikleri, pencere kepenklerini kapattıkları görülür. Sokakta kalmış bir kadın acımasız Rus askerlerinin fiziksel şiddetine maruz kalınca bu korkunun yersiz olmadığı anlaşılır.

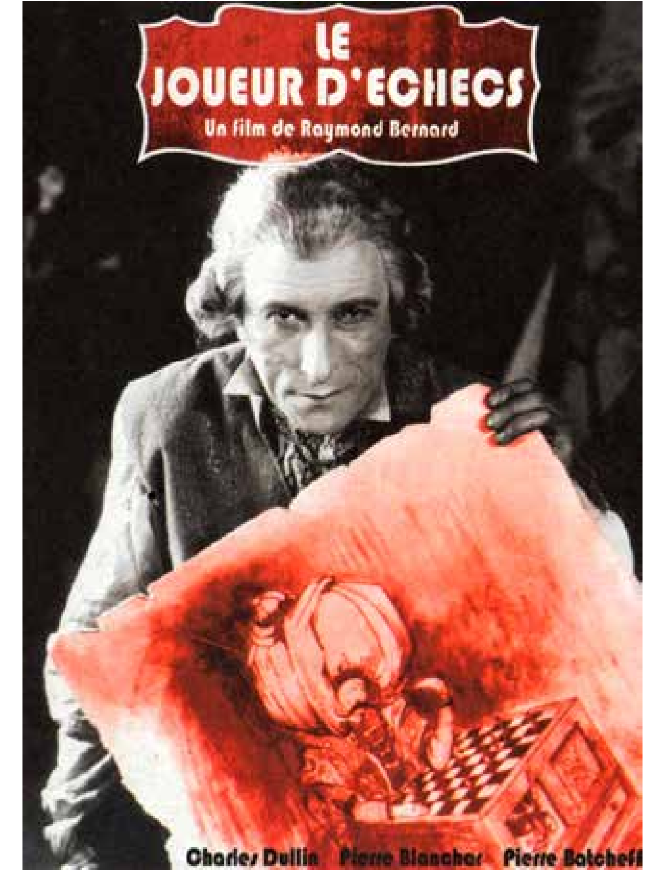
Bu kadar uğursuzluk yetmezmiş gibi, kasabanın kenarındaki bir ev de yanından geçenlerin merak ve hatta korku duymasına neden olmaktadır. Bu esrarengiz evde, Viyana mahkemesine danışmanlık yaptığı ve İmparatoriçe İkinci Katerina'nın himayesinde olduğu söylenen tuhaf bir adam oturmaktadır. Baron von Kempelen adındaki bu adamın tutkusu, cansız olduğu halde kendi kendine hareket edebilen, insan görünümünde otomatlar yapmaktır. Onun bizzat kendisine benzeyen bir otomat yaptığı da bilinmektedir. Baron von Kempelen'i büyük bir salonda kendi kopyası olan otomatın yanında görürüz, kısa boylu, kamburu hafifçe çıkmış, beyaz tenli, beyaz saçlı, yaşı geçkin ama dinç bir adamdır karşımızdaki. Salonunda insan görünümünde ama hareketsiz daha pek çok otomat olduğu çeker dikkatimizi.

Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Sporcu
erginciftci@gmail.com

İşgal altındaki kasabanın ücra bir bölgesinde bulunan, Vorowski Şatosu, Polonya bağımsızlık hareketinin kalbi haline gelmiştir. İmparatoriçe İkinci Katerina, Polonyalıların kendisine sadakatini görmek için Rus ve Polonyalılardan oluşan bir yönetim kurmuş ve yönetimini de Polonyalı Kont Boleslas Vorowski'ye vermiştir. Bu yakışıklı delikanlıyı kendi şatosunda görürüz. Yurtsever Polonyalıları toplamış, onlarla birlikte, coşkuyla bağımsızlık şarkısı söylemektedir. Onlara, piyanosuyla genç ve oldukça güzel bir kız, Sophie Novinska eşlik etmektedir. Sophie, aslında üvey babası tarafından Boleslas'a bir kız kardeş olarak dışarıdan getirilmiş, zaman içinde bütün Polonyalıların kalbini kazanmış, adeta bağımsızlık arzusunun ulusal simgesi haline gelmiştir. Rus devriyesi yakından geçerken şarkıya ara verilir, şatodaki herkes susar. Bu sırada Boleslas hemen yanında duran Sophie'nin elini tutar ama bundan rahatsız olan Sophie elini çeker. Bu durumdan, kardeş gibi yetiştirilmiş olmalarına rağmen Boleslas'ın Sophie'ye ilgi duyduğunu ama ondan bir karşılık alamadığını anlarız.

Baron von Kempelen, otomatlarını bir panodaki metal kolları kaldırıp indirerek ya da bir vanayı çevirerek yönetmektedir. Bu otomatlarından biri Polonyalıların on beş yıl önce saygı duyduğu yaşlı bir çingeneye aittir. Kendisi, ölümünden hemen önce, bir kadının özellikleri sayesinde bağımsızlığa kavuşulacağı kehanetinde bulunurken aslında Sophie'yi işaret etmiştir. Bir başka otomat, Baron von Kempelen'in ümitsizce âşık olduğu ve on yıl önce hayata veda eden Kontes Vorowska'ya aittir. Baron von Kempelen, kontesin ölümünden

Satranç Oyuncusu filminin DVD görseli.

sonra onun oğlu Boleslas ve doğumu konusunda gizemin hüküm sürdüğü küçük Sophie'nin koruyucusu olmuştur.

Baron von Kempelen, dansçı Wanda'nın otomatını yapmaktadır. Wanda, otomat için modellik yaparken yine Baron von Kempelen'in eseri olan, Boleslas ve Sophie'nin yan yana durduğu bir bibloyu görünce ikisinin birbirlerine kardeş gibi benzemediklerini söyler. Baron von Kempelen bunu duymazdan gelir ama bakışlarıyla sanki Sophie'nin geçmişi ile ilgili bir bildiği olduğunu izleyiciye hissettirir.

Gün içinde her biri kendi ülkesinin askeri üniformasını giymiş olan Boleslas ve Rus Prens Serge Oblomoff'u samimi halde görürüz. Boleslas, Rus olmasına karşın bu genç adamla derin bir dostluk kurmuştur. Boleslas, onu akşam yapılacak olan Sophie'nin doğum günü partisine davet eder.

Wanda, Polonyalı ve Rus askerlerin müdavimi olduğu kulüpte dans etmeye hazırlanmaktadır. Askeri kulüpte satranç da oynanmaktadır. Kulübün en güçlü satranç oyuncusu olan Boleslas'a karşı

Boleslas ve Nikolaieff, askeri kulüpte satranç oynuyor.

kazanma ümidi olan tek kişi Rus Binbaşı Nicolaieff'tir. Wanda kulübe geldiği sırada iki güçlü oyuncu arasında, çevresine yoğun bir seyirci kitlesi toplamış olan bir satranç maçı sürmektedir. Boleslas ve Nikolaieff de herkes gibi ayağa kalkar, Wanda'yı selamlar, ardından ikisi de satranç oynamaya devam ederler. Çekişmeli gittiği anlaşılan maçı Boleslas kazanır. Polonyalılar onu kutlarken yenilgiyi hazmedemediği anlaşılan Nikolaieff hemen rövanş ister. Boleslas teklifi kabul etmişken hazırlıklarını tamamlayan Wanda gelip sahneye çıkar. Rövanş maçı onun gösterisi sonlanıncaya kadar ertelenir. Büyük beğeni toplayan gösterisinin ardından Wanda soyunmaya giderken, coşkulu kalabalıktan birkaç Rus askeri onu takip eder hatta biri, hiç hoş karşılanamayacak biçimde, onun soyunma odasına girmeye cüret eder. Bazı Polonyalı askerler durumu fark etse, içleri içini yese de müdahale edemezler. İlk tepkiyi veren yine az önce yeniden satranç oynamaya başlayan Boleslas olur. Wanda'nın çığlığını duymuş olmalıdır ki ayağa kalkar. Nikolaieff ise oturmasını ve hamlesini yapmasını ister. Boleslas bunu çok sert biçimde redder, satranç tahtasını devirir, soyunma odasının kapısına gider, Rus askerlerini yararak içeri girer ve mütecaviz Rus askerini kılıcıyla saf dışı bırakır. Bu egemenlerin kabul edebileceği bir durum değildir, Ruslar ve Polonyalılar birbirine girer. Az önce satranç oynayan Boleslas ile Nikolaieff şimdi birbirlerine öldüresiye kılıç sallamaktadırlar. Göğüs göğse kavga, sayıca az olan Rus askerlerin kulüpten dışarı atılmasıyla sonlanır.

Bu sırada, Worovski şatosunda, başlayan çatışmadan haberi olmayan Prens Serge Oblomoff da Sophie'nin bir resmini yapmaktadır. Gerçeğinden farklı olarak resimde Sophie'nin boynunda gösterişli bir kolye görülür. Az sonra Oblomoff, kendisinde bulunan kolyeyi Sophie'nin boynuna kendi elleriyle takınca ona karşı büyük bir aşk beslediği de ortaya çıkmış olur. Sophie'nin bilekliği de Oblomoff'un dikkatini çekmiştir, sorunca onu hediye edenin de Boleslas olduğu anlaşılır. Sophie, iki erkek arasında kalacak gibi görünmektedir.

Polonyalılar yaralarını sararken Boleslas, Sophie'ye gecikeceğini bildiren bir mektup yazar. Şatoda, kasabada yaşanan çatışmadan habersiz, Sophie'nin doğum günü şerefine hazırlıklar yapılırken Rus askerleri ayaklanan halka acımasızca saldırmaya başlamıştır. Rusların, Sophie'nin resminin işlendiği bir flamayı ayaklarının altına alarak Polonyalıların bağımsızlık umutlarını aşağıladıklarını da gören Boleslas kontrolünü iyice kaybeder. Artık ok yaydan çıkmış, Polonyalıların kanlı ayaklanması başlamıştır. Olanlardan habersiz Sophie, aşkını ilan eden Oblomoff'a karşı benzer duygular beslediğini kabul etmiştir. İkisinin yakınlaşmasına şahit olan, yaralı haldeki Boleslas duruma müdahale eder, daha bugüne kadar yakın arkadaşı olan Oblomoff'u şatodan kovarken onların egemenliklerine karşı ayaklandıklarını da ilan eder. Ancak onu centilmence uğurlayacak kadar asil olduğunu da gösterir.

Polonyalılar özgürlükleri için bütün gücüyle çarpışırlar. Boleslas ayaklanmanın lideri olarak ön saflarda savaşır. Başlangıçta düşmanı kasabadan atmak konusunda büyük başarı da kazanırlar. Ancak asker sayısı ve silah gücü üstün olan Ruslar galip gelir ve ayaklanmayı bastırırlar. Buna rağmen Boleslas'ı ele geçirememişlerdir. Bunun üzerine başına yüklü bir para ödülü konmuş ve onu saklayanların ölüm cezasına çarptırılacakları duyurulmuştur.

Baron von Kempelen'in Boleslas'ı evinde sakladığını Sophie ve Wanda dışında hiç kimse bilmemektedir. Boleslas savaş sırasında bacaklarından yaralanmış ve yardım olmadan yürüyemez hale gelmiştir. Sophie onun bakımı için başındadır. Oblomoff'tan Varşova'ya gideceğini bildiren ve kendisiyle birlikte gelmesini öneren bir mektup alsa da Boleslas'ı bu halde bırakmaya içi elvermez. Boleslas'ın ciddi biçimde arandığını öğrenen Baron von Kempelen eve geldiğinde Sophie ve Boleslas'ı satranç oynarken bulur. Sophie kuşkusuz Boleslas için zayıf bir rakiptir, bu nedenle Sophie için parlak bir hamle önerir, ama Boleslas daha kuvvetlisini yapınca oyundan ümidini keser. Sonra birden, satranç oynayan Boleslas'a bakarken bakışları değişir. Onu gösterişli bir bıyıkla, kocaman bir sarıkla hayal eder. Baron von Kempelen'in parlak bir fikri mi vardır? Kuşkusuz! Koşarak atölyesine girer, kalemini, kâğıdını, cetvelini alıp çizmeye başlar. Bir süre sonra Sophie atölyeye girdiğinde projesini neredeyse tamamlamıştır. Önce bir yazı gösterir Sophie'ye: "Bu gece panayırda, Baron von Kempelen, karşısına kim çıkarsa çıksın, hepsini mağlup edecek olan, yüzyılın mucizesi, Satranç Oyuncusu'nu sunacaktır!" Ardından yazılı kâğıdı yere düşürünce arkadaki çizim ortaya çıkar. Bir satranç tahtasının başında, oturur pozisyonda, bıyıklı ve sarıklı bir adam vardır: Bir satranç otomatı! Böylece, Boleslas otomatın içine gizlenerek seyahat edip ülke dışına kaçabilecektir.

Baron von Kempelen, Türk'ün nasıl çalıştığını gösteriyor.

Birkaç hafta sonra, satranç oyuncusunun ününü duyan Varşova'daki Kral Stanislas Poniatowski onu görmek ister. Kralın elçisi, muzaffer bir turun ardından, itibarlı otomatını göstermek için Sophie ve Wanda ile Almanya'ya geçmek üzereyken Baron von Kempelen ile temas kurmayı başarır.

Baron von Kempelen, kralın ve soyluların önünde otomatı tanıtır. Satranç tahtasının konulduğu masanın bütün kapaklarını açıp dönen çarkları göstererek izleyicileri otomatın içinde gizlenen bir insan olmadığına inandırır. Kral, otomatın karşısına saraydaki en güçlü oyuncu olarak Binbaşı Nikolaieff'in çıkmasını ister (Diyagram 1). Zaman ilerledikçe otomatın oyuna ağırlığı-

İmparatoriçe, Türk'e karşı hamle yapıyor.

nı koyduğu görülür. Yenilgiyi kabul eden Nikolaieff, kendisini yendiğini hatırladığı tek kişiyi, Boleslas'ı karşısında görür gibi olmuştur. Otomat bütün izleyenleri çok etkilemiş ama Nikolaleiff'i kuşkuya düşürmüştür. Sıkı biçimde korunan otomatı gizlenerek izleyince Wanda'nın gelip onunla konuştuğunu görür: "Sabret Boleslas, yarın Almanya'ya gitmek için buradan ayrılacağız ve dertlerin bitecek!"

Otomatın sırrını keşfeden Nikolaieff, Boleslas'tan intikam almak için bir plan yapar. Kral'a, kendisi de tutkulu ve yetenekli bir satranç oyuncusu olan, imparatoriçeye bu enteresan otomatı göndermesinin kendisi için çok iyi bir izlenim bırakacağı şüphe götürmeyecek nazik bir davranış olacağını söyler. Kral teklifi mantıklı bulur, ama imparatoriçenin kaybetmekten hoşlanmadığını, Baron von Kempelen'e, Türk'ün mağlup olmasına izin vermesini söylemesini tembihler.

Kralın talebini Baron von Kempelen'e ileten Oblomoff olur. Hemen yarın yola çıkılacak ve kendisi bu seyahate eşlik edecektir. Bu vesile ile Oblomoff ve Sophie yeniden bir araya gelmiştir.

Oblomoff geceyi otomat ile aynı odada geçireceği için Baron von Kempelen, sabah buna fırsat bulamama ihtimaline karşı Boleslas'ı geceden otomatın içine yerleştirmeye karar verir. Birbirlerine olan aşkları hiç sönmemiş olan Sophie ve Oblomoff'a fark ettirmeden Boleslas otomatın içine yerleştirilir. Ancak bu Boleslas için oldukça acı bir deneyim olur: Sophie ve Boleslas baş başayken aralarındaki tutkulu aşka tanık olmak onun için dayanılmaz bir işkence olacaktır.

Bu sırada Nikolaieff, otomatın ulaşacağı Petersburg'daki kışlık saraya çoktan ulaşmış ve imparatoriçenin huzuruna çıkmıştır. Ona Polonya bağımsızlık hareketinin lideri Boleslas'ın üç güne kadar elinde olacağı müjdesini verir. İmparatoriçeyi sevindiren bir diğer durum Sophie'nin gelişi olur. Sophie'nin aslında Moskova'da doğmuş safkan bir Rus soylusu olduğunu, gerçek adının Prenses Diakovleff olduğunu söyler. Polonya bağımsızlığının ruhani temsilcisinin bir Rus olması ona göre gerçekten komik bir durumdur.

Sophie bu arada karmaşık duygular içindedir. Boleslas'ın cesaret ve dirayetinden etkilenmiş, içinde ona karşı giderek bir kardeşe karşı beslenenden farklı duygular uyanmaya başlamıştır.

Otomatı taşıyan konvoy Moskova'ya ulaşır ulaşmaz imparatoriçenin karşısına çıkar. İmparatoriçe bu karşılaşmadan çok mutlu olduğunu gösterir: "Kuzenimiz Stanislas sizin satranç oyuncunuz hakkında harika sözler sarf etti. Maharetimizi ona karşı ölçme imkânı bulduğumuz için çok mutluyuz."

İmparatoriçe, seçkin bir kalabalıkla çevrili halde, kendisi için getirilen tabureye oturarak otomatın karşısına geçer. Oblomoff, Sophie'ye imparatoriçenin birinci sınıf bir satranç oyuncusu olduğunu söyler. Otomat, sakin, kesintili ama kararlı kol hareketleri ile hamlelerini yapar, yüzünde hareket eden sadece yapay gözleri ve arada inip kalkan kaşıdır. Oyun ilerledikçe imparatoriçenin zorlandığı hissedilir. İzleyenler, yenilgiye tahammülü olmadığı bilinen imparatoriçenin kaybetmesi halinde olacaklardan endişe duymaya başlamışlardır. Derken beklenmedik bir şey olur. Oyunu kaybedeceğini anlayan imparatoriçe kurnaz bir hamle yapar. Oyunu izleyenlerden biri, satranç bilen herkesin fark ettiği durumu dile getirir: İmparatoriçe hileli bir hamle yapmıştır! Diğeri, kuşkusuz, oyunu kaybedeceğini anladıktan sonra

Nikolaieff, Baron von Kempelen'in evinde büyük bir tuzağa düşüyor.

otomatın ne tepki vereceğini görmek için böyle bir hamle yaptığını söyler. Gerçekten de bütün saray nefesini tutmuş otomatın hamlesini beklemektedir. Türk, hamle yaptığı sol eliyle satranç taşlarını tahtadan süpürüp atar! Saray, imparatoriçenin bu küstah hamleyi nasıl yanıtlayacağını görmek için nefesini tutmuştur. Baron von Kempelen, otomatta bir arıza varmış da onu arıyormuş gibi kapaklarını açar. İmparatoriçe hiddetle ayağa kalkar ve beklenmedik bir şey yapar: Kahkaha atar! Bütün saray rahatlamış ve imparatoriçeyle birlikte gülmeye başlamıştır. İmparatoriçenin hoşgörüsüne tanık olunduğu düşünüldüğü sırada ondan bir hamle daha gelir: "Yarın festival başlarken bu gülünç otomat majesteye saygısızlığından dolayı kurşuna dizilsin!" Majestelerinin emirleri elbette sorgulanabilir nitelikte değildir. Emriyle, otomat idam hükmünün infazına kadar görevliler tarafından götürülerek gözetim altına alınır. İmparatoriçenin soytarısı, çok üzüldüğü anlaşılan Baron von Kempelen'e "Ne olacak ki yeni bir tane daha yaparsın" diyerek alay edecektir.

Festival şerefine bir maskeli balo düzenlenmesi Boleslas'ın kurtarılması için bir umut olur. Wanda, danslarıyla saraylıları coşturarak insanların kontrolünü kaybetmesini sağlar. Oluşan kargaşa sayesinde Boleslas, Oblomoff'un da yardımıyla otomattan çıkartılarak kaçırılır. Ancak otomatın içinde hala bir kişi vardır. Olanların farkına varan imparatoriçe, otomatın çevresinde güvenliği arttırır ve içindekinin kurtarılmasına izin vermez.

Otomat, şafakla birlikte, sarayın bahçesinde askerler tarafından kurşuna dizilir. Davette coşku zirveye çıkmıştır, saraylılar otomatın çevresinde çılgınca dans ederler. Otomatın kanadığı da o zaman anlaşılır! İmparatoriçenin emriyle insanlar Türk'ü tek başına bırakarak içeri girer.

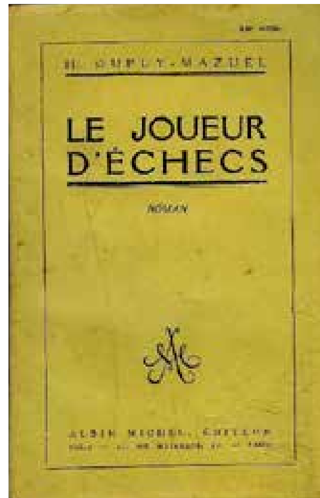
Ortalık yatıştıktan sonra imparatoriçe, soytarısı ve Sophie'yi otomatın başında buluruz. İmparatoriçe, ona aslını hatırlatarak Sophie'ye el uzatsa da onun aradan geçen zaman boyunca içinde yaşadığı kültürü benimsediğini ve artık bir Rus olarak kalmadığını anlamıştır. Sophie, Baron von Kempelen'i yaralı halde otomattan dışarı çıkartır. Kempelen, imparatoriçeden on altı yıl önce kendisine teslim edilen ve bugüne kadar sadakatle koruduğu hayata karşılık Boleslas'ın hayatını bağışlamasını diler. İmparatoriçenin bu talebi onayından ve bahçeden ayrılmasından sonra Sophie'ye yarasının ağır olmadığını, gidip Boleslas'ı bulmasını, kendisinin onları daha sonra bu-

lacağını söyler. Sophie gittikten sonra Baron von Kempelen'in aslında ağır yaralı olduğunu anlarız. Hayali bir otomat görür, ilgisini çekmiştir, ona dokunmak, eline almak ister… Kendi yarattığı Türk'e sırtını yaslamış haldeyken ruhunu teslim eder.

Bunlar olurken, imparatoriçenin emriyle, Baron von Kempelen'in evini incelemeye giden Nikolaieff otomatlarla dolu salona girer. Burası onun gibi biri için bile esrarengiz ve ürkütücü bir yerdir. Otomatları incelerken onları kontrol eden mekanizmayı da harekete geçirir. Kuşkusuz en ilginci ortada duran Baron von Kempelen'in kendi otomatıdır. Onu koruyan kılıçlı asker otomatlar bir anda Nikolaieff'in çevresini sarar, Nikolaieff başlangıçta oldukça soğukkanlıyken giderek telaşa kapılır. Büyük bir tuzağın içine düştüğünü anlar. Kılıcını çeker, otomatlara karşı kendini savunur, pek çoğunu saf dışı bırakır, ama o kadar çoklardır ki, yaralanır, çevresini saran otomat çemberi daralır ve nihayet üstüne kapanır, en üstüne düşen Baron von Kempelen'in otomatıdır. Askerleri neden sonra salona girebildiklerinde komutanlarını bir otomat yığının altında ruhunu çoktan teslim etmiş halde bulacaktır.

Oblomoff, Boleslas'ı kurtardıktan sonra Sophie'nin kalbinin artık tamamen Boleslas'a ait olduğunu anlamıştır. Sophie, Boleslas'a imparatoriçe tarafından affedildiğini haber verir. Bundan sonra onları mutlu bir gelecek beklemektedir. Perde iner.

Satranç Oyuncusu, Henry Dupuy-Mazuel'in aynı adlı romanından perdeye uyarlanmıştır. Romanın 1926 yılında yayımlanmasından yalnızca bir yıl sonra çekilen film, esere sıkı biçimde bağlı kalmıştır. Fransız yönetmen Raymond Bernard, sessiz sinema döneminde bu oldukça karmaşık öyküyü başarıyla perdeye aktarmıştır. Yönetmen, Polonya ve Rus savaşını sinema tarihinde unutulmayacak kadar başarılı bir düzeyde çekmeyi başarmıştır. Baron von Kempelen'in evindeki otomatların Nikolaieff'e karşı harekete geçmesi de sinema tarihi açısından unutulmayacak sahnelerden biri olarak yerini almıştır.

Satranç Oyuncusu filmine kaynak olan roman.

Yazılmış bir romandan uyarlanmasına karşın, Satranç Oyuncusu, Wolfgang von Kempelen'e ve onun ünlü eseri Türk'e dayanıyor. Avusturya Kraliçesi Maria Theresa'nın hizmetinde çalışan Wolfgang von Kempelen'in, dönemin modasına uyarak bir otomat yapmak için kollarını sıvadığı ve altı ay sonra satranç oynayan bir eser ile ortaya çıktığı biliniyor. Bir masada oturan oyuncu, bıyığı, sarığı ve diğer giysileri ile tipik bir doğuluyu andırması nedeniyle izleyenler tarafından Türk olarak adlandırılmıştır. Döneminde bazı hareketleri yapabilen otomatların heyecan verici olsa da alışıldık cihazlar olmasına karşın, Türk, hareketin dışında ileri derecede zihinsel bir faaliyet gerektiren satranç oynamak iddiasıyla ortaya çıktığından izleyenler üstünde sarsıcı bir etki yapmıştır. Türk'ün dönemi için devrim niteliğinde bir otomat oluşu, mucidinin ve sonraki sahiplerinin isteğiyle gözden uzaklaştırdıkları zamanlar dışında, onu sürekli ilgi odağı olan bir konu haline getirmiştir. Soyluların saraylarından bilet alınarak görülebilen sergi salonlarına kadar pek çok yerde ortaya çıkan Türk doğduğu topraklardan ayrılarak Amerika kıtasına ayak basmış, pek çok bölgesinde dolaştıktan sonra, son durağı olan bir müzede 1854 yılında çıkan yangına teslim olmuştur.

Türk, Napolyon Bonapart ve Benjamin Franklin gibi zamanının önemli kişileri ve güçlü oyuncuları ile karşılaşmış ve izleyenleri hayran bırakan bir performans sergilemiştir. Ortaya çıktığı andan itibaren Türk'ün nasıl çalıştığı konusunda pek çok spekülasyon yapılmış ama tam olarak nasıl çalıştığı onu en son eline geçirenlerin ayrıntılı incelemesine kadar gizemini korumuştur. Gösteri yaptığı uzun yıllar boyunca, bir takım doğru tahminler yapılmış olsa da Türk'ün tam olarak nasıl çalıştığı konusunda doyurucu ve gerçeğe yakın bir açıklama getirilememiştir. Bu açıklamalardan

Satranç Oyuncusu filmi vizyonda.

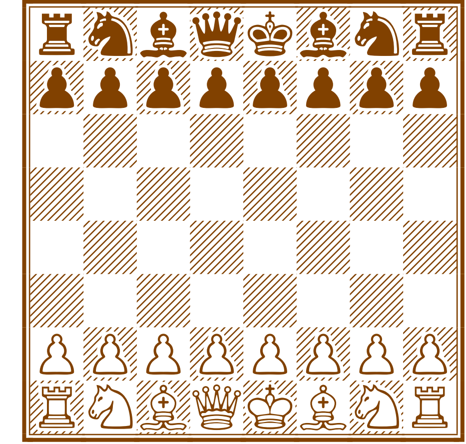
en akla yatkın geleni, bir çocuk ya da bacakları olmayan bir oyuncu tarafından yönetildiği yönündedir. Türk öylesine ünlü olmuştur ki bu çıkarımlar halk arasında da yayılmış ve bacakları olmayan Polonyalı bir askerin onun içine gizlenerek otomatı çalıştırdığı ileri sürülmüştür. Henry Dupuy-Mazuel, tam da bu efsanelerden yola çıkarak, Türk'ü bir bağımsızlık savaşı ve onunla koşut ilerleyen bir aşk hikâyesine konu yapmıştır. Bu etkileyici öykü, 1938 yılında yine Fransız yapımı ancak bu sefer sesli bir film ile yeniden hayat bulmuştur.

Satranç Oyuncusu, satranca odaklanan bir film olmasına karşın, izleyicisine yorum yapabileceği satranç konumları sunamıyor. Filmde satranç oynanan çok sayıda sahne olmasına karşın bunların arasından doyurucu bir diyagram çıkartamıyorum. Bunda, satranç sahnelerinde tahtanın tamamının görülememesi ve neredeyse bir asıra yaklaşan yaşıyla yıpranmış olan filmin geçirdiği restorasyona rağmen görüntü kalitesindeki düşüklük de önemli rol oynuyor.

Filmi bir kez daha izledikten sonra, hakkında çok şey duyduğum Türk'ü daha iyi tanımak için dilimize Mekanik Türk adıyla çevrilen kitabı da bir solukta okuyorum. Gerçeklerle dışarıdan görünenler arasındaki o derin uçurum beni bir kez daha sarsıyor. Kuşkusuz filmin en etkileyici kahramanı Baron von Kempelen. Onu nedense kendisine ilham veren gerçeğinden daha samimi buluyorum. Baron von Kempelen, sessiz sinemanın, siyahın bin bir tonuna büründüğü o büyüleyici dünyasında, kendine hiç kimsenin dokunamayacağı bir evren oyuyor. Siyah ve beyaz ki beyaz siyahın en açık tonudur! Orada, kendine göre satranç taşları kurar gibi, kendi kendine hareket eden otomatlar yapıyor. Orada öyle bir oyun kurulmuş ki hiç bitsin istemiyorum. Her ne kadar merak etsem de filmin on yıl sonra sesli çekilmiş halini görmek bile istemiyorum. Onun yerine, bu tat zihnimde biraz daha hüküm sürsün diye, bir zaman makinesi bileti almak, Türk'ü çok merak eden bir yığın satranç oyuncusuyla birlikte, ilk gösterime girdiği sinemalardan birinde, bilmem kaçıncı kez yeniden izlemek istiyorum.

FİLMDEN DİYAGRAMLAR

Diyagram 1

wKe1,Qd1,Nb1,g1,Bc1,f1,Ra1,h1,Pa2,b2,c2,d2,e2,f2,g2,h2/
bKe8,Qd8,Nb8,g8,Bc8,f8,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d7,e7,f7,g7,h7

Nikolaieff - Türk (Boleslas Vorowski)

Beyaz hamlededir.

1.h4?

Türk, Nikolaieff'in bu zayıf açılışını acımadan cezalandıracaktır.

Kaynaklar

- *https://www.imdb.com/title/tt0018045/ (Erişim tarihi: 18.01.2021)*
- *Mekanik Türk, Tom Standage (Çeviren: Gülenbilge Zanardi), Saga Yayınları, 1. Baskı 2004.*

DOĞRU HAMLE

PETROSIAN'IN SATRANCA BAZI KATKILARI

Geçen sayıda 9. Dünya Satranç Şampiyonu Tigran Petrosian'ın temizlik işçiliğinden dünya şampiyonluğuna giden hayat öyküsünü anlatmıştım. Bu sayıda ise satranca olan katkılarından bazılarını sizlerle paylaşmak istiyorum. Dünya şampiyonunun elbette tek yazıyla anlatılamayacak kadar çok katkısı olmuştur bu güzel oyuna. Dolayısıyla başlığa "bazı" sözcüğünü ekledim.

Petrosian muhafazakar, temkinli ve oldukça savunmacı bir satranç oyuncusuydu ve geçen sayıda anlattığım gibi özellikle Aron Nimzowitsch'in profilaksi fikrinden güçlü bir şekilde etkilenmişti. Rakibinin saldırı imkanlarını önlemek için kendi saldırı yeteneklerini kullanmaktan daha fazla çaba gösterirdi. Konumunun tamamen güvenli olduğunu hissetmediği sürece çok nadiren saldırıya geçerdi. Genellikle saldırgan rakibi bir hata yapana kadar tutarlı bir şekilde oynayarak kazanırdı ve kendi zayıf yönlerini açığa çıkarmadan rakibinin hatalarından yararlanarak galibiyeti güvence altına alırdı. Bu oyun tarzı, özellikle karşı atak yapmayı tercih eden diğer oyunculara karşı sık sık beraberliğe neden olmuştur. Bununla birlikte, sabrı ve savunma konusundaki ustalığı onu yenmeyi son derece zorlaştırmıştır. Petrosian 1952 ve 1955 Interzonal Turnuvasını namağlup olarak tamamlamış ve 1962'de de tek bir turnuva maçını dahi kaybetmemiştir. Petrosian'ın yenilgiden kaçınma konusundaki tutarlı yeteneği ona "Demir Tigran" lakabını kazandırmıştır. Kasparov Zirveye Çıkan Yol isimli kitabında Demir Tigran'ın, rakibin saldırı imkanlarını, çoğu zaman rakip kendisi bile fark etmeden sonlandırdığı oyun tarzından bahseder. Demir Tigran, satranç tarihinde yenilmesi en zor oyunculardan birisi olarak kabul edilir.

İlker Pazarcıoğlu
ilkerpazarcioglu@gmail.com

Petrosian, Siyahlarda Sicilya Najdorf ve Fransız Savunması oynamayı severdi. Beyazlarda ise sık sık İngiliz Açılışı oynardı. Petrosian, açılışta aynı taşı birkaç kez hareket ettirerek rakiplerinin kafasını karıştırır ve oyun sonunda üç konum tekrarı ile beraberlik imkanı yaratırdı.

1955 SSCB Satranç Şampiyonası sırasında Mark Taimanov'a karşı oynanan bir maçta Petrosian, 24 hamlelik bir oyunda aynı kaleyi 6 kez hareket ettirdi ve bu hamlelerin 4'ü ardışık dönüşlerde gerçekleşti:

Petrosian – Taimanov (SSCB Şampiyonası, 1955)

1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘f3 d5 4.♘c3 c6 5.e3 ♘bd7 6.♗d3 ♗b4 7.O–O O–O 8.♕c2 ♗d6 9.b3 d×c4 10.b×c4 e5 11.♗b2 ♖e8 12.♘e4 ♘×e4 13.♗×e4 h6 14.♖ad1 e×d4 15.♗h7+ ♔h8 16.♖×d4 ♗c5 17.♖f4 ♕e7 18.♖e4 ♕f8 19.♖h4 f6 20.♗g6 ♖e7 21.♖h5 ♗d6 22.♖d1 ♗e5 23.♗a3 c5 24.♘h4 1–0

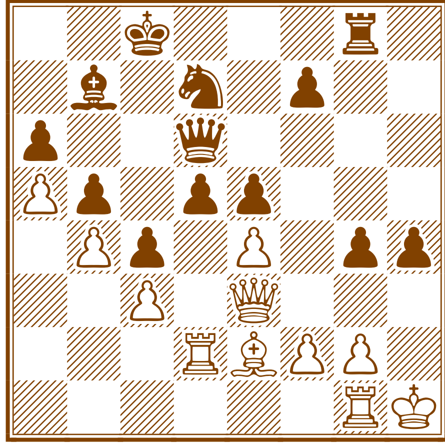
Petrosian Aron Nimzowitsch'in etkisine atfedilen bir özellik olarak atları fillerden daha çok severdi.

Onun oyun tarzını tanımlamak için bir dizi açıklayıcı metafor kullanılmıştır. Harold C. Schonberg, "Onu oynamak bir yılan balığı kelepçelemeye benziyordu. Tutulacak hiçbir şey yoktu." derken, Boris Spassky, onun oyun tarzıyla ilgili: "Petrosian bana bir kirpiyi hatırlatıyor. Onu yakaladığınızı düşündüğünüzde oklarını çıkarıyor." demiştir.

Petrosian'ın oyun tarzı, yenilgilerden kaçma konusunda oldukça başarılı olmasına rağmen, sıkıcı olmakla eleştirilmiştir. Satranç tutkunları, onun "ultra-konservatif" tarzını, popüler Sovyet satrancının "cüretkar" ve "yılmaz" imajına karşı istenmeyen bir tezat olarak görmüşlerdir. 1971 Adaylar Turnuvası'nda Viktor Korchnoi ile yaptığı maçta o kadar çok monoton beraberlikler oldu ki Rus basını şikayet etmeye başladı. Ancak Büyükusta Svetozar Gligoriç, Petrosian'ı "Tahtadaki tehlikeyi öngörebilme ve herhangi bir yenilgi riskini önleme konusundaki eşsiz yeteneği bakımından çok etkileyici" olarak nitelendirmiştir. Petrosian, eleştirilerine şöyle yanıt vermiştir: "Oyunlarımın daha ilginç olması gerektiğini söylüyorlar. Daha 'ilginç' oynayabilirim ve daha ilginç oynayarak kaybedebilirim."

Petrosian'ın oyun tarzının bir başka sonucu da çok fazla galibiyet almamasıydı, bu da turnuvaları nadiren kazanması anlamına geliyordu. Genellikle 2. veya 3. olarak turnuvaları bitiriyordu. Ancak stili bire bir maçlarda son derece etkiliydi. Petrosian ayrıca zaman zaman saldırgan, fedalı oyun da oynayabilirdi. Spassky ile 1966'da yaptığı maçın 7. ve 10. oyununu bu şekilde kazanmıştır:

Spassky – Petrosian Moskova 1966. Dünya Şampiyonluğu maçının 7. oyununda 30.Kd2'den sonra aşağıdaki konum oluşmuştur:

Analiz: RR Chess Informant 1/61

30…f5!! 31. e×d5

e×f5 h3! ∓

31…f4 32.♕e4 ♘f6 33.♕f5+ ♔b8 34.f3 ♗c8 35.♕b1 g3 36.♖e1 h3 37.♗f1

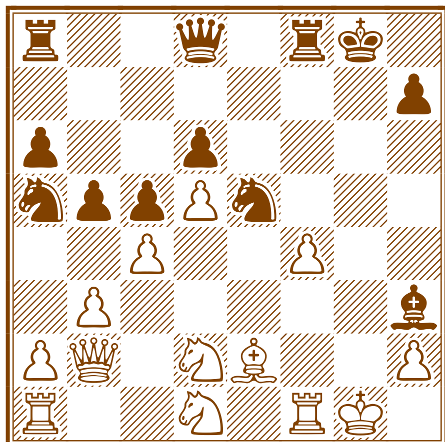
37.g×h3 g2+ 38.♔g1 ♕d7!–+

37…♖h8 38.g×h3 ♗×h3 39.♔g1 ♗×f1 40.♖×f1 e4!! 41. ♕d1

f×e4 f3!–+

41…♘g4!! 42.f×g4 f3 43.♖g2 f×g2+ 0–1

10. oyuna geldiğimizde ise 20…♗h3?!'ten sonra aşağıdaki konum oluştu:

(Analiz: RR Chess Informant 1/431)

21.♘e3!! ♗×f1

21…♖×f4? 22.♖×f4 ♕g5+ 23.♔h1 ♕×f4 24.♖g1+ ±

22.♖×f1 ♘g6 23.♗g4! ♘×f4?

23…♕f6! 24.♗e6+ ♔h8 25.♕×f6+ ♖×f6 26.f5 ♘e5 27.♘e4! ±

24.♖×f4!! ♖×f4 25.♗e6+ ♖f7 26.♘e4 ♕h4

26…♖aa7 27.♘f5! + –

27.♘×d6 ♕g5 + 28.♔h1 ♖aa7

28…♕×e3 29.♗×f7 ♔f8 30.♕h8+ ♔e7 31.♘f5+! ♔d7 32.♗e6+! + –

29.♗×f7+ ♖×f7 30.♕h8+ !

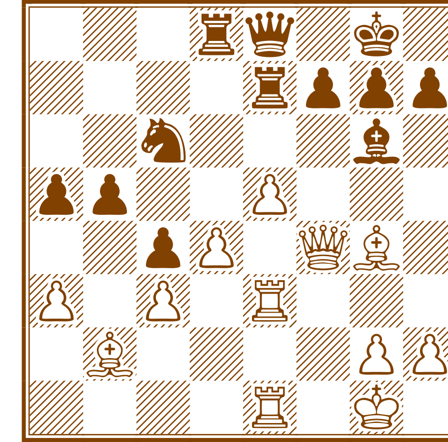
Boris Spassky daha sonra şunları söylemiştir: "Rakiplerinin aniden Mikhail Tal gibi oynayacağını asla bilmemesi Petrosian'a avantaj sağlıyor."

Petrosian'ı şampiyonlardan ayıran en önemli özelliği ise belki de konumsal kalite fedasını en iyi yapan usta olmasıdır. Kasparov, Benim Ustalarım kitabında bu konuyla ilgili şunları söylemiştir:

"Petrosian, Alekhine ve Tal'ın oyununda çok önemli olan zaman faktörünün neredeyse hiç rol oynamadığı kalite fedası kavramını başlattı. Bugün bile, çok az oyuncu bu tür soyut kavramlarla tahtada güvenle çalışabilir. Petrosian'dan önce kimse bunu incelememişti. Maddi dengesi bozulmuş pozisyonlarda, uzun vadeli avantajlar için, çok az kişinin görebildiği ve doğru bir şekilde değerlendirebildiği kalite fedası gizli kaynağını keşfetti."

Bu noktada Reshevsky – Petrosian, Zürih, 1953 Adaylar Turnuvası maçına gidelim. 25.Kfe1'den sonraki pozisyon şu şekilde oluştu:

Beyazlar ♗f3 ve d4 – d5'ten sonra hareketli olabilecek güçlü piyon merkezi nedeniyle bir avantaja sahip gibi görünüyor. Petrosian, taşlarının pasif yerleşimi nedeniyle zor durumda olduğunu fark etti. Ayrıca, Beyaz'ın şahkanadında h2 – h4 – h5 ile ilerleyebileceğini ve daha sonra savunmayı zorlaştıracak zayıflıkları ortaya çıkarabileceğini de anladı. Bu tehditlerle karşı karşıya kalan Petrosian, atını, belirgin bir şekilde merkeze yerleştirileceği d5 karesine manevra yapmak ve Beyazın piyonlarının ilerlemesini bloke etmek için bir plan yaptı.

25 ...♖e6!

Kale e7'den ayrıldığında, siyah ata, c3'teki piyona saldıracağı d5'e gitmek serbesttir ve vezirkanadı piyon çoğunluğunun b5 – b4 ile ilerlemesini desteklemeye yardım eder.

26. a4 ♘e7 27. ♗×e6 f×e6 28. ♕f1 ♘d5 29. ♖f3 ♗d3 30. ♖×d3

Materyalin zorunlu olarak geri verilişi. 30.Qf2 oynasaydı 30…b4'ten sonra Siyah üstün kalırdı. *(Yorumlar Miguel Najdorf'un Zurich 1953 kitabından. Russell Enterprises Inc 2012)* Oyun maçın 41. hamlesinde beraberlikle sonuçlandı.

Petrosian açılış teorisine de çok önemli katkı sağlamıştır. Şah Hint Savunmasında en sık tercih edilen devamyollarından birisi Petrosian devamyoludur:

1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.♘c3 ♗g7 4.e4 d6 5.♘f3 0–0 6.♗e2 e5 7. d5

Bu varyantta Beyaz, oyunun başlarında merkezi kapatır. Beyaz için taktiksel fikirlerden biri Bg5 oynamak ve siyahın atını açmaza almaktır. Siyah, vezirini hareket ettirerek (genellikle ... ♕e8) veya h6 oynayarak yanıt verebilir, ancak ikinci hamle Siyahın şahkanadı piyon yapısını zayıflatır. Siyahın Petrosian Varyantında verdiği yanıtlardan ikisi büyük ustalar Paul Keres ve Leonid Stein tarafından geliştirildi. Keres Varyantı,

7 ...♘bd7 8.♗g5 h6 9.♗h4 g5 10.♗g3 ♘h5 11.h4'ten

sonra ortaya çıkıyor ve Stein Varyantında ise **7... a5** ile ani bir vezirkanadı hücumu başlıyor.

Vezir Hint Savunmasında da Petrosian tarafından geliştirilen bir varyant var:

1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘f3 b6 4.a3

♗b4+'ü önleme fikriyle. Bu sistem, 1980 yılında genç Garry Kasparov tarafından kullanıldı ve Kasparov'un galibiyetleri varyantı popüler hale getirdi.

Petrosian'ın açılışta katkı sağladığı diğer varyantlar Grünfeld Savunmasındaki

1.d4 ♘f6 2.c4 g6 3.♘c3 d5 4.♘f3 ♗g7 5.♗g5

ve Fransız savunmasındaki

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Ac3 ♗b4 4.e5 ♕d7

varyantı olarak verilebilir. Bazı otoriteler Caro-Kann savunmasındaki

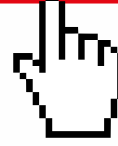
1.e4 c6 2.d4 d5 3.♘c3 d×e4 4.♘×e4 ♘d7

varyantını Petrosian – Smyslov varyantı olarak adlandırmışlardır.

Sağlam oyun tarzı, gerektiğinde saldırgan oynayabilmesi, satranç teorisine yaptığı katkılar ve kendisinden sonra gelenlere yol gösterircesine yaptığı kalite fedaları, satrancı güzelleştirmiştir, satranca eşsiz katkı yapmıştır. Elbette büyükustanın satranca yaptığı katkıları iki sayıyla açıklamak yeterli değil. Bir amatör satranç meraklısının gözünden yazılan bu örnekleri, onun yaratıcı zihninin kıvrımlarına giriş olarak düşünebilirsiniz. Oyunlarını henüz incelemeyenleriniz varsa, eminim ki Petrosian, keşfettikçe seveceğiniz muhteşem bir oyuncudur. Yazılarımla ilgili her türlü öneri ve eleştiri için bana ilkerpazarcioglu@gmail.com adresimden ulaşabilirsiniz. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle, sağlıkla kalın.

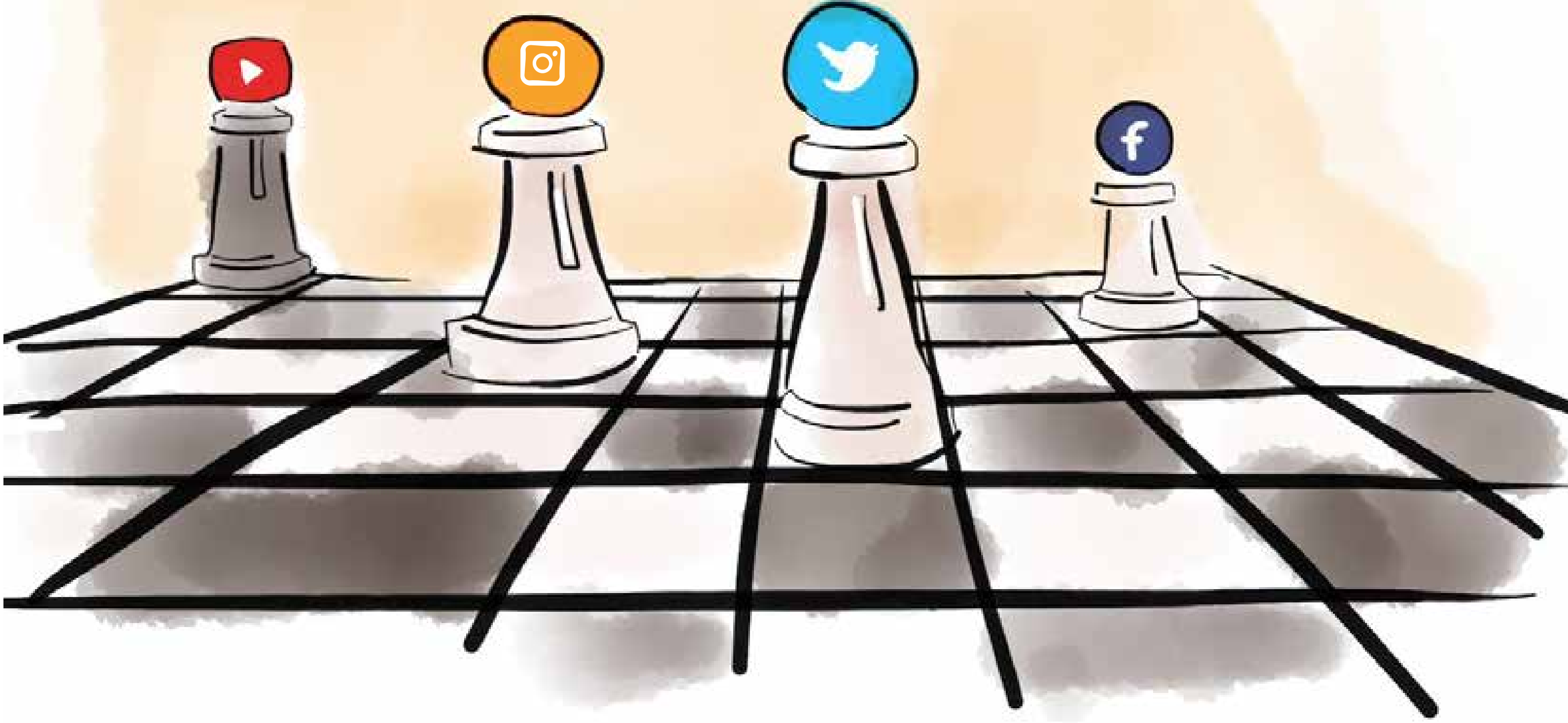
Satranç Market

www.tsfmarket.com.tr

www.tsf.org.tr

TurkiyeSatrancFederasyonu

@turkishchess

@turkishchess

TurkishChess

turkiyesatrancfederasyonu

Çocuklarımız oynasın, Türkiye kazansın.

Türkiye'nin geleceği çocuklarımızın zihinsel gelişimi için satrancı destekliyoruz.
Türkiye'nin Bankası, Türkiye Satranç Federasyonu ana sponsoru.

